

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1910.

Första Kammaren.

N:o 35.

Onsdagen den 1 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades protokollet för den 25 nästlidne månad.

Upplästes och godkändes första särskilda utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 147, med anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 85, med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m., dels ock väckta motioner i ämnet;

nr 148, i anledning af väckt motion med förslag till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster; samt

nr 149, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition, nr 163, med förslag till ecklesiastik boställsordning.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets betänkande, nr 30, i anledning af *dels* Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, *dels* ock i ämnet väckta motioner, äfvensom

sammansatta banko- och jordbruksutskottets memorial, nr 2, med hemställan om anvisande af ersättning åt utskottets kansli- och vaktbetjäning.

Vid föredragning af statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial, nr 103, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut angående tullverkets utgiftsstaten för år 1911, godkändes de i detta memorial föreslagna voteringspropositioner.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets sistlidne dag bordlagda utlåtande nr 104, äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda memorial nr 53.

Vid förnyad föredragning af Första Kammarens tillfälliga utskotts den 30 och 31 nästlidne månad bordlagda utlåtande, nr 32, med anledning af herr Kronlunds motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändringar i aflöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar m. m., biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 29 och 30 sistlidne maj bordlagda betänkande nr 29, i anledning af *dels* Kungl Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmøgenhetsskatt, *dels* och i ämnet väckta motioner.

Genom proposition, nr 88, af den 11 mars 1910, hvilken remitterats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande af utdrag ur statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att antaga ett propositionen bilagdt förslag till förordning om inkomst- och förmøgenhetsskatt.

Med skrifvelse, nr 192, af den 15 april 1910 hade Kungl. Maj:t vidare till Riksdagen öfverlämnat, bland annat, tabeller att tjäna till ledning vid uträknande af skatt enligt förslaget till förordning om inkomst- och förmøgenhetsskatt.

Jämlikt 40 § riksdagsordningen hade bevillningsutskottet i nu föredragna betänkande utlätit sig öfver ej mindre berörda proposition än äfven nedan omförmälda, inom Riksdagen väckta, till bevillningsutskottet likaledes hänvisade motioner rörande ifrågasvarande ämne.

Dessa motioner hade afgifvits

inom *Första Kammar*en:

- nr 76, af herr Bergström,
- nr 77, » grefve Douglas,
- nr 78, » » Lagerbjelke,
- nr 79, » herr Johan Östberg,
- nr 80, » herrar Lindblad och Gustafsson,
- nr 82, » herr Fahlbeck,
- nr 84, » » Clason, och
- nr 86, » » Danström;

samt

inom *Andra Kammar*en:

- nr 285, af herr Åkesson,
- nr 286, » » Canell m. fl.,
- nr 287, » » Palme,
- nr 288, » herrar Christierson och Åberg,

- nr 289, af herr Nilsson i Malmö,
 nr 290, » » Olausson,
 nr 291, » » Jonsson i Hökhult m. fl., och
 nr 292, » » Karlsson i Fjäl.

*Författnings-
 förslag om in-
 komst- och för-
 mögenhets-
 skatt.*

(Forts.)

Herr *Danström* hade i sin motion hemställt, att Riksdagen behagade besluta, att 20 § i Kungl. Maj:ts förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt ändrades så, att till inländskt aktiebolags eller solidariskt bankbolags kapital i paragrafens mening skulle räknas jämväl sådant bolags reservfond.

Utskottet hade i föreliggande betänkande på återopade grunder hemställt:

1:o) att Riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt icke kunnat oförändradt bifallas, måtte antaga samma förslag med de ändringar och tillägg utskottets vid betänkandet såsom bilaga fogade författningsförslag utvisade;

2:o) att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, på hvad sätt sådan ändring i fråga om beräkning af bolags kapital, som i herr *Danströms* ofvan omnämda motion blifvit ifrågasatt, lämpligen måtte, med beaktande af de synpunkter utskottet i detta afseende i betänkandet framhållit, kunna genomföras, samt därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill utredningen kunde föranleda; och

3:o) att de i detta betänkande behandlade motioner

- a) I: 76 af herr *Bergström*,
 b) I: 77 » grefve *Douglas*,
 c) I: 78 » » *Lagerbjelke*,
 d) I: 79 » herr *Johan Östberg*,
 e) I: 80 » herrar *Lindblad* och *Gustafsson*,
 f) I: 82 » herr *Fahlbeck*,
 g) I: 84 » » *Clason*,
 h) I: 86 » » *Danström*,
 i) II: 285 » » *Åkesson*,
 k) II: 286 » » *Canell m. fl.*,
 l) II: 287 » » *Palme*,
 m) II: 288 » herrar *Christiernson* och *Åberg*,
 n) II: 289 » herr *Nilsson i Malmö*,
 o) II: 290 » » *Olausson*,
 p) II: 291 » » *Jonsson i Hökhult m. fl.*, och
 r) II: 292 » » *Karlsson i Fjäl*

mätte få anses besvarade genom hvad utskottet under 1:o) och 2:o) hemställt.

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

Beträffande förslaget i dess helhet hade reservation afgifvits af herr *Åkerberg*, som, med instämmande af herr *Jonsson* i Hökhult, ansett, att utskottet bort hemställa, att Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition nr 88 icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vidare hade reservation afgifvits af herr *Hammarström* mot vissa delar af utskottets motivering.

Vid betänkandets föredragning begärdes ordet af

Herr *Hammarström*, som yttrade: I afseende å föredragningen af bevillningsutskottets förevarande betänkande tillåter jag mig hemställa: *att* betänkandet måtte punktvis företagas till afgörande; *att* vid behandlingen af det i punkten 1:o) omförmälda författningsförslaget först må föredragas 7 §, därefter 12 § och vidare öfriga författningsrum paragrafvis och, där så är erforderligt, momentvis i nummerföljd, därefter rubrikerna och sist utskottets hemställan; *att* vid behandling af 7 § öfverläggningen må omfatta betänkandet i dess helhet; *att*, därest en eller annan del af förslaget återremitteras till bevillningsutskottet, detta må äga befogenhet att äfven föreslå de ändringar i ej återremitterade delar, som kunna äga sammanhang med eller anses vara en följd af återremissen; *att* i afseende å nummerbeteckning af §§ eller moment utskottet må äga att vidtaga sådana förändringar, som påkallas af kamrarnes beslut, *samt att* af förslagets text icke må behöfva uppläsa andra delar än sådana, beträffande hvilka uppläsning begäres.

Herr *Cavalli*: Jag vill förvisso icke motsätta mig den föredragningsordning ordföranden i bevillningsutskottet nyss föreslog, då af densamma synes mig framgå, att vid föredragningen af 7 § vi få yttra oss om förslaget i dess helhet. Enligt min uppfattning hade det varit lämpligare, att den paragraf, som utgör föremål för de mest skiljaktiga meningarna, nämligen den, som angår den progressiva förmogenhetsskatten, hade varit den, om hvilken den konstitutiva debatten ägt rum. Jag hoppas emellertid, att herr talmannen tillåter, att vid föredragning af § 7, då vi få tala om förslaget i dess helhet, man också berör denna fråga, och det är under denna förhoppning jag icke har något yrkande att göra.

Sedan öfverläggningen angående sättet för betänkandets föredragning härmed slutats, biföll kammaren hvad herr *Hammarström* i afseende därå hemställt.

Punkten 1.

Utskottets förslag till förordning om inkomst- och förmogenhetsskatt.

7 §.

Denna paragraf hade följande lydelse:

Vid den uppskattning, som för taxeringen äger rum, hänföres:
1:o) till inkomst af *fast egendom*:

a) inkomst, som af ägare, med ägare likställd innehafvare eller brukare åtnjutits under form af hyresfri bostad eller arrende eller hyra;

b) inkomst af å fast egendom här i riket bedrifvet jordbruk med dess binäringar;

c) inkomst af skogsbruk här i riket;

d) inkomst, som förvärfvats genom upplåtelse åt någon af rätt att i visst afseende tillgodogöra sig eller nyttja fast egendom eller del däraf eller genom försäljning af vissa egendomens beståndsdelar, såsom torf, sten, grus, lera o. d.;

e) frälseränta och annan afgäld af fast egendom, därunder inbegripet krono- och kyrkotionde eller ersättning därför, som åtnjutits af patronus ecclesiae; samt

f) inkomst, som åtnjutits från fast egendom i utlandet;

2:o) till inkomst af *kapital*:

a) ränta af utlånade eller i räntebärande obligationer nedlagda eller hos penningförvaltande verk eller enskilda insatta penningar;

b) utdelning å aktier i inländska aktiebolag eller å lotter i solidariska bankbolag; samt

c) utdelning å aktier i utländska aktiebolag;

3:o) till inkomst af *arbete*:

a) inkomst af *arbetsanställning*, tjänst eller pension;

b) inkomst af rörelse eller yrke, såvidt den icke enligt hvad här ofvan är sagdt skall upptagas såsom inkomst af fast egendom;

c) vinster af tillfällig natur, därunder inbegripen vinst å icke yrkesmässig afyttring af fast eller lös egendom, som förvärfvats genom köp eller byte och varit i säljarens ägo, om det är fast egendom, under mindre än tio år och eljest under mindre än fem år, dock efter afdrag af möjligen liden förlust å andra likartade affärer;

d) all annan skattepliktig intäkt, som ej är att hänföra till inkomst af fast egendom eller af kapital.

Herr Åkerberg: På Riksdagens bord ligger nu ett förslag, som på ett genomgripande sätt afser att omlägga den direkta skatten till staten. Ehuru Riksdagens ledamöter och icke minst jag tillerkänner finansministern stora insikter i hithörande frågor, kan jag likväl icke förneka, att jag hyser betänkligheter mot vissa bestämmelser i det föreliggande förslaget.

Som synes af min reservation — jag förutsätter, att många af kammarens ledamöter icke hunnit genomläsa densamma — har jag särskildt fäst mig vid ett par detaljer i förslaget, nämligen

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenskaps-
skatt.*

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*

(Forts.)

rörande beskattningen af inkomst af jordbruk och skogsbruk. Då jag icke saknar erfarenhet inom nämnda yrken, äger jag möjligen kompetens att yttra mina farhågor om förslaget lämplighet på hithörande områden.

Jag ämnar nu icke upptaga tiden med att upprepa hvad jag i min reservation anført. Men jag vill icke underlåta att göra några tillägg.

Man har såsom skäl för införandet af deklaraionsplikt för jordbruk och skogsbruk anført, att denna plikt är införd i andra länder, och särskildt åberopat Tyskland och det säges (sid. 63) att »förhållandena särskildt i stora delar af Tyskland torde vara med de svenska jämförliga». Nej, mina herrar, jag känner ganska noga till förhållandena både här och där och kan intyga, att med undantag för våra sydligaste provinser äro dessa förhållanden rörande jordbruket i Tyskland och Sverige vidt skilda. Jag har ofta varit i tillfälle att höra landtmän både i Danmark och Tyskland uttala sitt missnöje öfver deklaraionsstvánget, och det torde möjligen vara bekant, att man i vederbörande statsförvaltningar känner sig icke helt belåten med resultatén, ty det har visat sig, att det blifvit en lägre skatteinkomst än man beräknat. Ungefär lika dåliga komma nog resultatén att ställa sig här, ty då otvifvelaktigt är, att vårt jordbruk icke lämnat den hittills beräknade räntan på taxeringsvärdet, så kommer den genom deklaraion angifna inkomsten af jordbruket att visa en naturlig minskning. Särskildt hafva våra jorddrottare ansett sig ogynnsamt ställda i detta hänseende, med den ränteberäkning, som hittills varit gällande, och möjligen finnas bland dem sådana, som nu omfatta det föreligande skatteförslaget med välvilja i beräkning, att deras skattebördor skola förminska och blifva mer rättvisa. Jag fruktar dock, att deras beräkningar härvidlag icke komma att slå in. Ty man behöfver blott läsa den del af motiveringen till § 10, som på yrkande från visst håll i Andra kammaren införts i utskottets betänkande; man behöfver också blott läsa herr Brantings reservation, så finner man nog snart, att den grund, som lägges genom antagande af detta förslag, af åtskilliga befinnes vara lämplig för påbyggnad till skatternas höjande.

I reservationen har jag berört formuläret nr 2. Om man granskar detta, skall man ovillkorligen finna, att däraf måste väl-las stora svårigheter, åtminstone för de mindre jordbrukarne, med verkställandet af den ifyllning, som förslaget ålägger dem, och jag tror, att dessa mindre arbetande jordbrukare, om de skola följa förslaget bestämmelser, i stället för att såsom nu vara goda jordbruksarbetare, komma att derigenom blifva dåliga skrivare. Samma svårigheter, fast i ännu högre grad, gälla i afseende på skogsbruk. Jag skall icke nu referera hvad reservationen innehåller i detta afseende; jag vet, att, så snart vi återkomma till dessa bestämmelser, det nog kommer att vidare ordas om saken. Men jag kan

icke underlåta att vidröra en annan sak, som jag icke äger kom-
petens att fullt bedöma, men som jag tror vara af ganska bety-
dande vikt i statsfinansiellt hänseende; jag menar nämligen, att
man genom omläggning af bevillningen för jordbruk, på sätt föreliggande förslag anger, hädanefter omöjliggör en exakt beräkning af dess storlek, ty den kommer att växla i betydande grad, allteftersom skörden varierar från missväxt till rik skörd. Med våra klimatiska förhållanden äro dessa växlingar större än i våra sydliga grannländer, och efter missväxtår, då statens finanser kräfva största tillskott, blir inkomstskatten för jordbruket den minsta.

Ja, herr talman, jag hyser visserligen icke mycket hopp om, att mina varningar skola blifva hörsammade, sedan tvenne sådana mäktiga krafter som herr finansministern och radikalerna i Riksdagen så ifrigt arbeta för förslaget antagande, men jag har ansett det vara min plikt att till utskottsbetänkandet gifva ett uttryck för mina åsikter, och därför har jag afgifvit en reservation, till hvilken jag ber att få yrka bifall.

Herr statsrådet Swartz: Det nu föreliggande förslaget är frukten af ett mångårigt arbete på skattelagsstiftningens område. Under denna tid hafva många krafter samverkat för att åstadkomma det resultat, som nu föreligger för herrarna till bedömande, och jag kan då icke annat än känna ett oemotståndligt behof att, innan jag vidare ingår på behandlingen af detta ärende, uttala ett varmt tack till alla dem, som under den gångna tiden hafva ägnat osparadt nit, samvetsgrannt arbete och djupgående insikter åt det arbetets fullbordande.

Hvad själfva saken beträffar, ligger ju grundlinjerna i förslaget tydliga och klara för enhvar af herrar riksdagsmän. Det är vid sådant förhållande hvarken nödvändigt eller ens lämpligt att här vidare ingå på en detaljerad framställning af förslaget innehåll. Jag tillåter mig endast erinra därom, att syftet med förslaget är att reformera den direkta statsbeskattningen på sådant sätt, att man skulle få en enhetlig, direkt skatt, byggd på de skattedragandes verkliga skatteförmåga, på samma gång man genom att öfverlämna den allmänna bevillningen åt kommunerna finge ett själfständigt underlag för den kommunala beskattningen i detta hänseende. Man har såsom sagdt sökt vinna det första af mig angifna syftet på det sätt, att den direkta statsbeskattningen omlagts till en förmögenhets- och inkomstskatt, där större hänsyn, än med nuvarande statsbeskattningsformer är fallet, tagits till den verkliga skatteförmågan. I detta hänseende har man sökt göra inkomstskatten allmän, d. v. s. man har velat låta statsbeskattningen gå helt ut öfver alla inkomster, som den skattedragande har, och icke såsom nu i många fall beräknas och gå ut öfver endast en del af dem. Vidare har man velat göra inkomstskatten ren, d. v. s. ingenting annat än den verkliga inkom-

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögnehets-
skatt.*

(Forts.)

sten skulle tagas till intäkt i skatteafseende, och denna inkomst skall vara så att säga renodlad, d. v. s. afdrag medgifvas från hvad som eljest anses såsom inkomster, afdrag dels af allmängiltig, dels af speciell natur. Slutligen har man också i detta sammanhang sökt taga hänsyn till den inverkan, som förmögenheten har i afseende å skatteförmågan, att höja den enskildes skatteförmåga. Det är, såsom sagdt, icke värdt att gå in på detaljer i detta sammanhang, med ett par undantag likväl, hvilka äro betingade af hvad den siste ärade talaren anfört och af hvad i hans reservation finnes angifvet.

Innan jag går in därpå, vill jag emellertid till bevillningsutskottet rikta ett värdsamt tack för dess förståelse för de synpunkter, som hafva legat till grund för förslaget, en förståelse, som ju tyvärr den siste ärade talaren icke delade. Men måhända betydelsen af denna förståelse från bevillningsutskottets sida blir så mycket större, sedd mot bakgrunden af det fåtal reserver, som yrkat afslag. Jag tror, att det sätt, hvarpå bevillningsutskottet har behandlat frågan, borde gifva ett godt hopp om att också Riksdagen antager det förslag, som här af bevillningsutskottet är framlagdt. Då emellertid den siste ärade talaren yrkat afslag och dels muntligen, dels i sin reservation anfört de skäl, hvarpå ett sådant afslagsyrkande ju kan byggas — jag ber nämligen redan nu få erinra om, att han äfven i en passus i reservationen berört den fråga, som kanske här intresserar kammaren mest, nämligen frågan om förmögenhetsskattens anordning, och jämväl däri ansett anledning till afslagsyrkande — skall jag bedja få gå något litet in på de skäl, som för ett sådant afslagsyrkande angifvits.

Det första skälet går ut på, att fastighetsbeskattningen har ändrats eller föreslagits till ändring på ett sätt, som icke finnes vara lyckligt vare sig i afseende på jordbruks- eller skogsbruksbeskattningen. I reservationen kanske mer än i sitt muntliga anförande här har den ärade talaren i alla fall medgifvit, att den princip, hvarpå äfven denna del af förslaget är byggdt, är riktig. Det är endast det förhållandet, att svårigheterna äro alldeles för stora för utrönande af den verkliga inkomsten i afseende på jordbruk, som har vållat, att han funnit sig böra yrka afslag på denna grund. Nu ber jag få säga, att om förslagets princip icke kan tillämpas öfver hela linjen, utan skall i ett eller annat afseende rubbas, är det nog så, att förslaget i dess helhet är förfeladt och att reformen måste anses vara fallen. Det gäller nu icke minst frågan om jordbruksbeskattningen. Det är denna fråga, som alltifrån införandet af inkomstskatt här i landet har stått såsom den mest opraktiskt, mest olämpligt ordnade. Skall man nu bibehålla det sätt, hvarpå den hittills varit ordnad, faller det alldeles klart i ögonen, att då tjänar det icke mycket till att söka göra rättelse i andra delar, där olämpligheten är mindre stor än just detta på område. Därtill kommer, att den är af synnerligt stor statsfinansiell betydelse. I detta afseende vågar jag hysa en mot den föregående ärade talarens något afvikande åsikt. Jag tror, att på

det sätt jordbruksbeskattningen här är tänkt anordnad, skall den nog i stort sedt, om den rätt tillämpas, inbringa större belopp än för närvarande är fallet. Jag erkänner, att reservanten har rätt däri, att beloppet blir mer varierande är det hittills varit. Det är alldeles tydligt och klart, att så skall blifva förhållandet, då man söker lägga den verkliga inkomsten till grund för beskattningen, och icke den beräknade afkastningen på ett taxeringsvärde, hvilket också är beräknadt och icke förändras med missväxt och goda år, hvilket gifvetvis är förhållandet med den verkliga inkomsten. Men att af denna omständighet konstruera fram skäl för afslag på en skatte-reform, som just afser att drabba den verkliga inkomsten helt och fullständigt, men heller icke mer än den verkliga inkomsten, det är ett resonemang, som jag icke kan gilla och icke heller finner vara riktigt. Då nu emellertid från alla håll erkännes, att förslaget grund-princip är rättvis, så får jag säga, att om man, på grund af svårigheter i afseende å tillämpningen, skall rygga tillbaka för denna tillämpning, så böra åtminstone svårigheterna vara fullkomligt oöfvervinneliga. Är det förhållandet? Ja, icke ens reservanten har vågat säga det, åtminstone icke i den skriftliga reservationen, ty där säger han icke annat, än att det i många fall måste anses snart sagdt omöjligt att exakt uppgifva inkomsten. Nu får jag säga, att äfven om reservantens mening i detta afseende skulle delas af jordbrukarne i allmänhet, hvilket lyckligtvis icke är förhållandet, så är i alla fall invändningen icke af den art, att den borde kullkasta förslaget. Hvad de större jordägarna beträffar, tror jag icke man skall kunna förneka deras kompetens att fortsätta med den bokföring, som de med all säkerhet nästan undantagslöst redan hafva infört; och hvad angår de små jordbrukarne, har för dem afsetts särskilda frågoformulär till besvarande, intill dess de kommit att lära sig äfven de, huru de på rätt sätt böra föra sina räkenskaper och anteckningar, något, som man äfven ju sökt få in i praktiken och som just för småbrukarna är föremål för premiering. Jag förmodar, att när verksamheten på detta område kommit att fortgå en tid framåt — och naturligtvis får den en ytterligare impuls genom dessa bestämmelser — skola snart äfven dessa kunna göra sina anteckningar så, att därpå upplysning om den verkliga inkomsten kan vinnas, ty jag tror meningen är att på åtskilliga håll sätta i gång med centrala bokföringsställen. Jag tror med ett ord, att det icke skall dröja länge, innan deras räkenskaper skola kunna läggas till grund för dras beskattning, och då har äfven denna reform verkat nyttig i ett annat afseende, för så vidt man i allmänhet anser lyckligt för en människa att känna sin ekonomiska ställning.

Emellertid, under denna tid, och innan man kommer så långt, har man velat begränsa deklARATIONSSKYLDIGHETEN för de mindre jordbrukarna till deklARATIONER enligt formulär B, som äro afsedda till att endast angifva vissa bestämda faktiska förhållanden, hvilka det icke torde vara förenadt med större svårighet att uppgifva. Det

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

formuläret har, innan det lagts fram, underställts praktiska jordbrukare, som stå nyssnämnda klass af jordbrukare väsentligt närmare, än den sist ärade talaren gör, och de hafva med en mun förklarat, att någon svårighet att fylla ut dessa formulär bör icke kunna anses föreligga. Och när dessa formulär väl äro ifyllda, böra de kunna tjäna till mycket god ledning för bedömande af vederbörandes verkliga inkomster, detta så mycket mer som taxeringsnämnderna äro i besittning af sakkunniga element i detta afseende.

Jag ber också att få fästa uppmärksamheten på det och framställa den frågan till begrundande, huruvida icke med ledning af sådana uppgifter, som enligt formulär B äro afsedda, det skall gå bra mycket lättare att nu fastställa vederbörandes verkliga inkomst så nära som möjligt, än hvad det under gångna tider ofta nog kunde vara att för alla inkomsttagare under 2,000 kronors inkomst fastställa den verkliga inkomsten, då dessa inkomsttagare icke vore skyldiga att afgifva deklARATION, och då det icke heller fanns sådana hållpunkter, som i alla fall i det föreliggande formuläret skulle komma till synes.

Dessutom skall jag be att få upprepa hvad som står i propositionen därom, att vi hafva här i landet bevis på att det går mycket väl för sig att deklarerera inkomst af jordbruk, och det går mycket bra att göra det, äfven om denna inkomst är så pass liten, att de vederbörande, som hafva att deklarerera på det sättet, skulle enligt förslaget hafva varit berättigade att använda sig af formulär B. Det är kronorarendatorerna jag menar. Herr Lindblad har visserligen på ett gångska — hvad skall jag säga — bestämdt sätt förnekat riktigheten af den uppgift, som i propositionen om den saken förekommer. Han skrifver nämligen därom på det sättet:

»Den, som litet närmare vill studera denna taxering, måste känna sig förvånad öfver dessa uttalanden. Erfarenheten torde fastmera gifva vid handen, att hela den omskrifna taxeringsmetoden såsom den nu praktiseras rent af måste kallas för humbug. Man borde väl kunna fordra, att, innan detta taxeringssätt göres obligatoriskt för all jordbruksbeskattning till kronan, man verkligen sorgfälligt toge reda på, huru tillämpningen hitintills skett af detta gamla lagbud. I synnerligen många fall skall man finna, att *ingen taxering alls* ifrågakommer af hithörande inkomst på grund af dess svårberäkneliga beskaffenhet; i andra ha taxeringsmyndigheterna gjort sig ett slags rättesnöre genom att beräkna 1—3 procent af *taxeringsvärdet* såsom en lämplig grund för sådan inkomsts taxering.»

Ja, jag tror verkligen, att man borde hafva kunnat fordra, att, innan ett sådant uttalande göres för att misstänkliggöra ett under ansvar gjordt uttalande i statsrådsprotokollet, man borde sökt förskaffa sig litet kraftigare grund att stå på än endast den, som här tyckes förefinnas. Jag vill i detta afseende meddela, att gifvetvis har man, innan man har gjort dessa uttalanden, förvissat sig om att den författning, som i detta afseende finnes, också efterföljes; men jag

erkänner, att man då icke gjorde sig den mödan att höra efter i en hel massa län, huruvida den verkliga efterlefdes. Man nöjde sig med de uppgifter, som från sakkunnigt håll gäfvos. Emellertid har naturligtvis detta uttalande gjort, att det syntes mig nödväudigt att införskaffa ytterligare upplysningar i den vägen; och jag vill då säga, att från vissa län, som tagits på slump, särskildt med hänsyn till befintligheten af kronodomäner inom dessa, nu influtit uppgifter i omförmälda hänseende, nämligen från Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Malmöhus och Skaraborgs län. Jag beklagar, att jag icke har kunnat träffa vederbörande i Östergötlands län, men jag är öfvertygad, att det blifvit samma svar öfver hela linjen med ett enda undantag, till hvilket jag sedan skall återkomma. Dessa uppgifter gå ut på, att det är den verkliga inkomsten som taxerats, såvidt sådant har kunnat vara möjligt, och att på de allra flesta ställen denna inkomst taxerats på grund af från kronoarrendatorernas sida aflämnade deklARATIONER. I Malmöhus län erkänner jag, att under rättelsen icke omfattar mer än fyra af de sex fögderierna. Den ordinarie landskamreraren var borta, och man vände sig därför till den extra, och denne var icke så hemmastadd i saken, utan nödgades inhämta yttrande af kronofogdarna. Dessa yttranden gäfvo vid handen, att i ett fögderi — jag vågar icke säga, om det var Oxie eller Skytts härad — taxerades arrendatorerna till 6 procent af taxeringsvärdet enligt den gamla slentrianen, men i de andra tre fögderierna har man allmänt och genomgående öfvergått till taxering af den verkliga inkomsten. Att en del kronoarrendatorer icke hafva blifvit taxerade beror ingalunda på det, att det har varit svårt att få fatt i inkomsten, utan på just precis det förhållandet, att, därför att man icke följt den gamla slentrianen, utan sökt fastslå den verkliga inkomsten, inkomsten under dåliga år visat sig vara af den beskaffenhet, att arrendatorerna gått fria från taxering. Således är det af alldeles motsatt anledning mot den af herr Lindblad angifna, som denna befrielse från taxering ägt rum. Det är de uppgifter, som landskamrerare och kronofogdar gifvit i förevarande afseende, och de gifva tydligt vid handen, att verkliga på det området i allt större omfattning man på senare tider ställt sig författningens föreskrifter till efterrättelse, under det man gifvetvis förr i världen stod och, på somliga ställen ännu står kvar på den gamla ståndpunkten. Det vill synas, som om herr Lindblads uppgifter i det fallet varit litet föråldrade och att de mera moderna uppgifterna gå i en annan riktning.

Jag skulle ytterligare såsom bevis på att det icke är omöjligt att komma med beräkning af den verkliga inkomsten på jordbruk kunna hänvisa till förhållandet, att likvisst i de länder, där moderna anordningar redan äro gjorda, detta öfver hela linjen införts, och gentemot den förre talaren vågar jag uttala den meningen, att hade verkliga de svårigheter visat sig vara förbundna med denna sak, som han framhållit, såväl ur jordbrukarnes som statskassans syn-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögnehets-
skatt.*

(Forts.)

punkt, känner jag mig öfvertygad, att då hade anordningen icke bibehållits. Men någon tendens till ändring har jag icke förnummit på något håll.

Hvad anmärkningen mot sättet, hvarpå beskattningen af skogsbruket är ordnad, angår, gäller den enligt reservantens uttalande egentligen det ifrågasatta beviljandet af köpeskillingsafdrag i vissa fall. I Kungl. Maj:ts förslag är nämligen i princip ett sådant afdrag medgifvet, för den händelse det kan visas, att genom afverkning af skog den i skogen nedlagda köpeskillingen förvandlas i pengar. Reservanten har nu uttryckt den farhågan, att i de flesta fall det icke skulle vara möjligt att rätt bestämma ett dylikt ingångsvärde. Nu vill jag säga, att äfven om man skulle kunna gifva reservanten rätt i det afseendet, tycker jag, att det är ett tämligen svagt skäl att anföra såsom grund för att yrka afslag på förslaget i dess helhet, ty det vill synas mig, att en meningsskiljaktighet på det området icke borde medföra så vidtgående följder. Men hvad själfva saken beträffar, vill jag nämna, att det fallet, då ingångsvärdets minskning skulle föranleda till afdrag, icke vidare ofta synes komma att inträffa, och sedermera är det dessutom alltid beroende på en begäran från den skattskyldigas egen sida, och honom åligger bevisningsskyldigheten i alla afseenden. Då emellertid bestämmelsen om ifrågavarande afdrag medför fördel för den skattskyldiga, är det antagligt, att han icke ryggar tillbaka för de svårigheter, som kunna vara förenade med den saken. Och så vill jag säga, att i det fall, då detta kan tänkas inträffa — egentligen då en fastighet köpes för att afverka skogen tämligen snart — då är det väl i allmänhet så, att det är folk, som förstår sig bra på räkenskaper, så jag tror icke, att svårigheterna blifva så förskräckligt stora. Och hvad det beträffar, att det ofta nog skulle kunna blifva olika meningar mellan taxeringsmyndigheterna och de skattskyldiga i detta fall, så är det väl icke precis det enda område, där meningsskiljaktighet kan inträffa mellan taxeringsmyndighet och skattskyldiga. Och icke bör man rygga tillbaka för det, ty det finnes bot därför genom att gå vidare upp klagovägen.

Så säger reservanten vidare i en passus, att förmögenhetsskatten är icke väl anordnad, och det är ju en uppfattning, hvarom han ju ingalunda är ensam, hvilket ju har kommit till synes vid föregående tillfällen och nog kommer att låta höra sig ännu mera.

Ingen har gjort någon anmärkning mot införandet af en förmögenhetsskatt, och det har väl haft sig litet svårt, då Riksdagen själf har pekat på riktigheten af en sådan sak. Med hvad man har opponerat sig emot, det är den anordning, som förmögenhetsskatten fått, i det man gjort förmögenhetsskatten progressiv och kombinerat den med inkomstskatten. Anledningen till att man så har gjort, det är, att man har velat logiskt utveckla den principen, att den enskilda skatteförmågan är grunden för den direkta statsbeskattningen. Nu förefaller det mig alldeles själfklart, att den enskilda skatteförmågan är grundad icke allenast på inkomst, utan jämväl på förmögenheten

— att en inkomst af samma storlek blir skattekraftigare, om den är förenad med en förmögenhet, än om den icke är det, och vice versa. Det är sålunda gifvet, att växelverkan äger rum mellan inkomst af arbete och besittning af förmögenhet. Det är två faktorer detta, som äro af den innerligt samverkande kraft, att man icke kan i praktiken fullt skilja den enas inverkan från den andras vid utmätande af skatt. Under sådana förhållanden synes mig den anordning, som i propositionen är gjord, äfvensom den inverkan, som denna anordning har på progressionskalan, vara en fullt logisk och riktig och naturlig sådan. Nu finnes det ju åtskilliga, och det finnes ärade motionärer i denna kammare, som uttalat den meningen, att förmögenhetsskatten är till sin natur någonting helt annat än inkomstskatten. Jag kan åtminstone icke tolka de yrkanden, som äro gjorda, annat än såsom framsprungna ur en sådan tankegång. Inkomstskatten göres progressiv. Hvarför det? Jo, därför att det är den enskilda skatteförmågan, som ligger till grund för den. Och det har man ju sedan lång tid tillbaka erkänt, att skatteförmågan växer med inkomsten. Därför skall skatten anordnas progressiv. Men förmögenhetsskatten vill man hafva proportionell! Då har man därvidlag, såvidt jag förstår, helt och hållet släppt tanken på förmögenhetens innehafvare och tänkt uteslutande på förmögenheten själf. Men då blir ju förhållandet det, att under det att inkomstskatten är beroende på den enskilde individens skatteförmåga och således en subjektsskatt, blir förmögenhetsskatten på det viset anordnad alldeles oberoende af den skattskyldiges skatteförmåga i öfrigt. Den blir en objektskatt, lagd på de föremål, som tillsammans bilda förmögenheten. Det strider nu, såsom herrarna väl förstå, alldeles mot den grundläggande tankegången i hela denna skattereform, och under sådana förhållanden kan jag för min del icke finna, att de anmärkningar mot anordnandet af förmögenhetsskatten, som här äro gjorda, riktigt träffa det förslag, som här är framställt, ty de skjuta alldeles förbi den grund, på hvilken detta förslag är byggdt, och lägga en helt annan grund för förmögenhetsskatten. Under sådana förhållanden rör man sig på två olika plan, och de anmärkningar, som göras mot det ena, kunna icke träffa det andra. Jag tror nu för min del, att det är mycket riktigt, att i andra länder, där förmögenhetsskatt är införd, den är fristående från inkomstskatten, men jag är fullt på det klara med, att den anordning, som här är gjord, är mycket riktigare än den anordning, som i detta afseende är gjord i andra länder. Och har man kommit till den uppfattningen, synes det också vara en oafvislig plikt att söka omsätta den tanken i verkligheten, och det är hvad som är gjordt i förslaget från Kungl. Maj:ts sida.

Hvad nu denna sak beträffar, har jag ju haft den stora tillfredsställelsen att finna, att just denna tankegång har blifvit till sin rätta innebörd uppskattad af de två delegationer, som närmast haft till äliggande att intränga i det föreliggande skatteförslaget samt granska dess principer och detaljer. Kammarrätten säger om denna sak:

Författningsförslag om inkomst- och förmögenhetsskatt.

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

»då förmøgenhetsbeskattningens ofvan antydda beroende af ägarens inkomstförhållanden kan antagas i flertalet fall medföra en väl funnen anpassning af förmøgenhetsskattens belopp efter skatteförmågan, anser sig kammarrätten böra lämna de föreslagna grunderna för förmøgenhetsskattens utgående utan erinran», och utskottet säger: »Utskottet har för sin del funnit den af Kungl. Maj:t föreslagna kombinationen af inkomstskatten och förmøgenhetsskatten inefatta en konsekvent utveckling af den nuvarande inkomstskatten.» Och sedan säger utskottet vidare: »då ägarens af förmøgenheten skatteförmåga uppenbarligen ökas i samma mån som hans inkomst tilltager i storlek; och utskottet kan sålunda instämma i det af kammarrätten uttalade omdömet, att förmøgenhetsskattens beroende af ägarens inkomstförhållanden kan antagas i flertalet fall medföra en väl funnen anpassning af förmøgenhetsskattens belopp efter skatteförmågan.» Jag kan naturligtvis icke annat än känna mig på det högsta tacksam för dessa uttalanden. De gifva mig en ytterligare förvisning om att förslaget i förevarande afseende har träffat de riktiga synpunkterna.

Om jag så får yttra blott några ord angående själfva förmøgenhetens beräkning vid skatteläggningen, som ju också varit föremål för anmärkningar, ber jag att få säga, att tillvägagångssättet har varit sådant, att man först sökt bringa de olika förmøgenhetsbeståndsdelarna till ett lika värde, till likvärdiga belopp. Därvidlag måste erkännas, att saluvärdet är det värde, som gör den ena förmøgenhetsbeståndsdelens närmast jämförbar med den andra. Det har visserligen här framhållits, att man borde gå ut från afkastningen samt kapitalisera denna, och den efter någon viss procent kapitaliserade afkastningen skulle utgöra det verkliga värdet af förmøgenheten. Jag tror, att ett sådant sätt att gå till väga skulle komma att medföra ganska stora olägenheter. Det må visserligen vara sant, att den här använda beräkningen, procenten af afkastningen, kan i vissa fall vara något väl hög. Men skulle man tillvägagå på det sätt, som här är föreslaget, vill jag fästa uppmärksamheten på huru öfvermåttan hårdt det skulle i åtskilliga hänseenden kunna drabba t. ex. vid utdelning från ett aktiebolag, som kanske nästföljande år icke har något kapital kvar — sådana fall ha ju icke alls varit så sällsynta, om också kanske icke fullt så drastiska — och i alltfall med mycket minskadt kapital mot förra årets mycket höga utdelning. Skulle dessa utdelningar kapitaliseras och förmøgenhetsskatt utgå efter sådan kapitalisering, skulle man säkerligen det år, då skattens skulle utgöras, men ingen förmøgenhet var kvar, finna skatten oskäligt hård. Likaså om man tänker sig patent, som är förenadt med en royalty. Får man betala för denna kapitaliserad, tror jag, att, om det nästa år vore slut med den, skatten beräknad efter kapitalförmøgenheten skulle verka skäligen betungande. Jag tror därför, att det är riktigt att söka hänföra allt till saluvärdet i den mån det är möjligt, och hvad fastighet beträffar, får man naturligtvis nöja sig med taxerings-

värdet. Sedan man på detta sätt fått förmögenhetsbeståndsdelarna likvärdiga, ha vi gjort en beräkning, hvars syfte jag skall be att strax få angifva. Så har man beräknat afkastningen på förmögenheten till 5 procent och antagit, att den inkomst man på det sättet fått fram är en tredjedel skattekraftigare än den ofonderade inkomsten, och denna en tredjedel af den till 5 procent beräknade afkastningen har man lagt till den verkliga inkomsten, som af vederbörande uppäres. Detta vill säga detsamma som att man lagt $\frac{1}{60}$ af förmögenhetens kapitalvärde till den verkliga inkomsten för den skattskyldige. Hvarför har man nu velat gå denna väg? Jo, därför att man velat gifva uttryck åt att denna förmögenhetsskatt är på samma gång afsedd att vara en beskattning, en högre beskattning på den fonderade inkomsten och en ren förmögenhetsskatt. Jag skulle vilja säga, att man velat tillämpa denna en tredjedel eller 5 procent af afkastningen på sådan förmögenhet, som verkligen lämnar afkastning, och $\frac{1}{60}$ af kapitalet har man beräknat på det slag af förmögenhet, som för tillfället icke gifver någon afkastning. Man har blott härmed sökt poingtera, att i denna skatt ingå såväl en högre beskattning af den fonderade inkomsten som en ren förmögenhetsskatt, och detta har man velat uttrycka sålunda, just för att därmed visa på för framtiden, att här är både den fonderade inkomstens stora skatteförmåga tagen med i räkningen och en förmögenhetsskatt äfvenledes.

Nu har emellertid bevillningsutskottet ansett, att det icke är lämpligt att i författningen intaga denna beräkning med de 5 procenten och en tredjedel, utan strukit det och blott gått på $\frac{1}{60}$ af förmögenheten. Det blir naturligtvis samma resultat och jag skall, då utskottet enhälligt varit med om den saken, ej opponera mig däremot, men jag har velat angifva hvad motivet för Kungl. Maj:ts lokution i denna del har varit och jag har trott och tror fortfarande, att det finnes en förnuftig grund för det förslag, som Kungl. Maj:t framställt. Emellertid har utskottet strukit de 5 procenten af den anledningen att det väckt så mycket missförstånd. Man har talat om att 5 procent afkastning på förmögenheten är alldeles för mycket, 4 procent vore tillräckligt; hvarför då ej taga 4 procent och en tredjedel af det? Ja, det förstås, om man nöjer sig med en tredjedel af 4 procent, blefve det $\frac{1}{75}$ af förmögenheten, och det hade man hellre velat vara med om. Men jag tror icke, att man kunnat lägga skattesatserna annorlunda än man här gjort, om man tar hänsyn till förhållandena i de länder, som skola tjäna till förebilder, och under sådana förhållanden tror jag att det varit ett riktigt uttryck det sätt, hvarpå man här gått till väga. Det hade naturligtvis gått lika lätt att säga, att vi beräkna inkomsten till 4 procent och taga hälften och resonera så, att förmögenheten är 50 procent skattekraftigare än den verkliga inkomsten, men det hade blifvit dyrbart att lägga $\frac{1}{50}$ af förmögenheten till grund.

Hvad nu själfva skattesatserna beträffar, har jag redan yttrat, huru

Författningsförslag om inkomst- och förmögenhetsskatt.

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

dess ställa sig till förebilderna i utlandet, och jag tror, att man icke får lof att lämna det ur sikte. När man går till en reform af denna beskaffenhet, måste man icke så mycket, herr Åkerberg, ur radikal synpunkt, utan kanske något mera ur konservativ synpunkt se till, att man gör reformen sådan, att den icke med fog kan betecknas nästan som en skenreform, den måste göras på sådant sätt, att man kan se, att här är en verklig reform, vid hvilken man kan trygga sig och som står sig en tid framåt; och det anser jag vara ett rent konservativt intresse. Radikalerna lära ju tycka om ombyte, men jag tycker om förhållanden, vid hvilka man kan hålla fast en längre tid.

Hvad skatteskalen beträffar, skall jag be att få anföras, hurusom kammarrätten i det afseendet anført, att ökningen i skattskyldigheten för högre inkomstbelopp — eller sådana, som uppgå till 3,600 kronor eller därutöver — icke vore af beskaffenhet att gifva anledning till betänkligheter mot förslaget. Utskottet själf säger: »Mot den uppgjorda progressionsskalen har utskottet icke funnit anledning att framställa någon erinran.» Ha de då blifvit radikaler allihop? Jag tror, att de haft fullt fog för denna sin ställning och att det är en mycket förståndig och mycket sund och mycket riktigt ståndpunkt, som kammarrätten, utskottet och Kungl. Maj:t härvidlag intagit.

Nu anfördes det af den ledamot, som yrkade afslag, ett ytterligare skäl för detta, nämligen att tiden för behandlingen af detta ärende varit alldeles för knapp; det har varit ett för stort reformförslag för att man skulle kunna behandla det på så kort tid och vara på det klara med att det vore riktigt i alla dess detaljer. Jag kan nu gifva den ärade talaren rätt därutinnan, men jag undrar, huru det i allmänhet skulle ha ställt sig, om man väntat med att afgöra förslag äfven af denna viktiga beskaffenhet ända till dess att enhvar vore alldeles på det klara med huru dess antagande möjligen komme att verka i alla dess detaljer. Jag tror, att det är omöjligt med den massa af stora och viktiga ärenden, hvilka, förutom de kanske mindre viktiga, under denna riksdag mer än vanligt strömmat in på Riksdagens bord. Jag tror, att man därvidlag får lof att öfverlämna detaljgranskningen, då man ej är speciellt intresserad af densamma eller speciellt sakkunnig, till dem, hvilka i det afseendet hafva Riksdagens förtroende. Men hvad nu den saken angår, att det skulle varit alltför kort tid tillmätt, ber jag att få erinra därom, att grundlinjerna för det nu föreliggande förslaget voro tydligen angifna redan i statsverkspropositionen, och den särskilda kungl. propositionen kom in på Riksdagens bord den 31 mars, alltså för mer än två månader sedan. Jag skulle vilja påstå, att den, som var särskildt intresserad af detaljerna — och det hafva utan tvifvel åtskilliga af Riksdagens ledamöter varit — har icke saknat tid att sätta sig in i dem, om han börjat studera lagförslaget omedelbart efter sedan det inkommit på bordet; och jag tror, att i detta fall studiet har gifvit ett godt utbyte, eftersom bevillningsutskottet gjort ganska få ändringar uti den kungl. propositionen. Det må nu vara med den saken huru som helst, jag

vågar dock påstå, att för alla böra, som sagdt, grundprinciperna stått klara, och hvad de viktigare detaljerna beträffar, hafva de blifvit debatterade både offentligt och mera slutet vid åtskilliga tillfällen under Riksdagens lopp. Jag tror därför, att enhvar kan härvidlag känna sig i sitt samvete ganska lugn för den händelse han, efter den behandling som ägnats detta ärende, nu går att fatta ett afgörande beslut i frågan. Alla, äfven förslaget motståndare, hafva ju erkänt, att grundprinciperna äro riktiga och rättvisa, och under sådana förhållanden tror jag, att man med lugn tillförsikt kunnat lämna åt bevillningsutskottet att granska detaljerna, och den granskning, som utskottet bestått dessa, borgar för att detaljerna ej skilja sig från grundprinciperna, utan gå med dem ganska väl ihop. Hvad kan man under sådana förhållanden tänka sig vinna med ett uppskof? Jag tror icke, att någon annan grund än den, som blifvit lagd för detta lagförslag, kan komma att läggas, därest förslaget nu skulle afslås. Den bärande kraften hos grundprinciperna är ju, som sagdt, af själfva motståndarna så pass vitsordad, att någon annan grund icke gärna är tänkbar. När man så därtill tager hänsyn till de nyss af mig citerade uttalandena från kammarrätten och bevillningsutskottet — de hafva sammanstående intygat, att grundsatserna blifvit tillämpade på ett sådant sätt, att de tillvunnit sig dessa båda korporationers gillande — måste jag för min del bekänna, att jag har svårt att inse hvad man nu skulle vinna med ett afslag, äfven om detta afslag icke skulle innebära någonting annat än ett uppskofsyrkande. Däremot vill det synas mig, som om man skulle vinna ganska väsentliga fördelar genom att nu gå till verket och besluta sig för detta förslag. Hvad man skulle vinna vore en slutgiltig lösning i rationell anda af denna länge sväfvande fråga om den direkta statsbeskattningens ordnande, och man skulle vinna en lösning på ett sådant sätt och under sådana former, som skulle kunna fullt väl anses innebära garantier för att denna lösning komme att blifva bestående under en tämligen lång tid framåt. Det har sagts, att det torde komma att visa sig behöfligt att göra ändringar i detta förslag. Ja, det är alltför möjligt och det är mycket sannolikt, att erfarenheten kommer att visa, att detta reformförslag i sin tillämpning kommer att kräfva väsentliga detaljändringar. Nå, då får man väl verkställa dessa, och de lära väl åtminstone icke blifva mera farliga än alla de ändringar, som under årens lopp gjorts uti den ifrågavarande inkomstskatteförordningen. Hvad man eljest skulle vinna, det vore, att man kunde ägna mera tid och omtanke åt omläggningen af den kommunala beskattningen, ett reformarbete, hvilket är synnerligen af behovet påkalladt och helt säkert icke så litet omfattande.

Jag tillåter mig därför att vördsamt vädja till kammaren, att kammaren ville genom ett bifall i stort sedt till det föreliggande förslaget på ett slutgiltigt sätt ordna den direkta beskattningen till staten och därigenom också taga ett stort och betydelsefullt steg

Forfattningsförslag om inkomst- och förmögenhets-skatt. fram mot målet — det rationella ordnandet af hela det direkta beskattningssystemet.

Jag tillåter mig yrka bifall till § 7.

(Forts.)

Herr Wester: Denna frågas behandling i bevillningsutskottet visar oss huru tiderna förändras och vi med dem. Att så är och måste vara förhållandet i en tid af rastlös utveckling, det påvisas äfven genom de många olika beslut denna kammare fattat vid skilda tidsperioder. Vid alla de tillfällen, då frågan om att införa själfdeklaration för jordbrukare förekommit i Riksdagen, har jag alltid varit emot densamma. Jag har ansett, att det skulle vara förenat med alltför stora svårigheter för jordbrukarna att på heder och samvete uppgifva sin verkliga inkomst, och jag vet att jordbrukarna i stora delar af vårt land med oro och bekymmer motse tiden för dess införande. Det har också framhållits, att denna själfdeklaration för jordbrukarne skulle åtminstone under första tiden medföra mycken osäkerhet i taxeringen. Men det är en gammal sanning, att ingenting blir så illa som man fruktat eller så bra som man hoppats. Då jag därför i dag kommer att uttala mig för detta skatteförslag och för en utsträckning af själfdeklaration äfven till jordbrukarna, anser jag mig också skyldig att anföra mina skäl härför.

Vårt land kan lika litet som andra länder komma ifrån att så småningom gå fram till själfdeklaration äfven för jordbruk, och jag anser det då vara långt fördelaktigare att antaga det moderata förslag, som nu föreligger, än att uppskjuta frågan till en tid, då jordbrukarnas inflytande i Riksdagen kanske är betydligt reduceradt. Vidare anser jag att detta förslag innebär en större rättvisa för de skattskyldige, att beskattningen blifver mera effektiv, och jag är slutligen öfvvertygad om att förslaget skall verka uppfostrande så att man så småningom kan komma till en mera jämnlik och rättvis beskattning.

Jag skulle då vilja fråga, huruvida herrarne anse det vara lämpligt att nu uppskjuta frågan. Vi måste ju förr eller senare komma till själfdeklaration för jordbruket, vi måste lämna den gamla orättvisa beskattningen i afseende å jordbruket, vi måste utfylla den nuvarande inkomstskatten och vi måste slutligen komma till en ren inkomst- och förmögenhetsskatt. Kan det då vara lämpligt, jag frågar det, att uppskjuta frågan, då man kan vara förvissad om att nästa förslag, som framkommer härutinnan, blir icke bättre än det som föreligger, utan sämre. Principen i detta skatteförslag går ut på att lägga skatten efter skatteförmågan. Visserligen kan man aldrig fullt nå detta mål, ty skatteförmågan är ju ett relativt begrepp, som beror på de olika personernas olika ställning i lifvet. Om två personer ha precis samma inkomst, kunna de hafva helt olika skatteförmåga.

Med hvad jag yttrat vill jag säga, att jag för min del kommer

att stödja det nu föreliggande skattesystemet, om jag än är af olika mening med utskottet i en eller annan detaljfråga. Utskottet har, det kan icke förnekas, haft för kort tid att behandla denna fråga och har icke hunnit ägna den en så ingående behandling, som varit behöflig och som ärendets vikt hade förtjänat. Utskottet har emellertid gjort en del förändringar i det kungl. förslaget, af hvilka jag anser en del vara förbättringar, andra åter försämringar. Bland de förbättringar, som utskottet vidtagit i förslaget, vill jag framhålla, att den skattskyldige äger rätt att göra afdrag för kommunalutskylder första året med 50 procent och sedan hela beloppet. Vidare har man velat fastslå, huru taxeringsnämnderna skola vara sammansatta. Bland de försämringar som finnas i utskottets förslag, vill jag särskildt påpeka rätten att göra afdrag för slitningsvärdet å byggnader. Kungl. Maj:t har där föreslagit att den skattskyldige får göra afdrag endast för de byggnader, som användas i *hans näring*. Utskottet har däremot gått längre och ansett, att slitningsafdraget skulle få gälla *alla* byggnaderna, och detta torde alldeles snedvrída hela beskattningen. Men så kommer den olyckligaste ändringen i det kungl. förslaget, nämligen i afseende å skogsbeskattningen. Här har utskottet föreslagit att vid försäljning af jordegendom skall säljaren skatta såsom för inkomst af skogsbruk. Det är någonting alldeles nytt som härmed införes och som jag vågar hoppas att denna kammare för sin del icke skall gå med på.

Jag vill till sist yttra något angående principen vid själfva skogsbeskattningen. Principen vid skogsbeskattningen måste vara den att man beskattar skogen, när den afverkas eller när den säljes på rot till afverkning. Hvarje afsteg från denna princip snedvrider hela skogsbeskattningen, och just utskottets ändringsförslag här, att, när man säljer en skogsegendom, skall man skatta såsom för skogsbruk, skall åstadkomma rena omöjligheter vid tillämpningen af förordningen. Jag vill taga ett exempel. Man säger till den skattskyldige: min gode man, nu har du skattat för alla dina inkomster från föregående år, men låt oss nu se till om du genom sparsamhet, omtänksamhet och god hushållning möjligtvis har något öfver af dessa inkomster — då skall det äfven beskattas. Om detta möjligen går an i vanliga fall, går det omöjligt an i fråga om skogsbeskattning. Man äger icke här faktiska uppgifter om skogens värde när den inköptes och hvad den blifvit värd vid tiden för egendomens försäljning, och det är dock skillnaden mellan dessa belopp som skola beskattas.

Jag skall taga ett annat exempel. En större egendomsägare, t. ex. Hasselforsbolaget, besluter att sälja sin vackra gård och sin dyrbara skog. Då säger taxeringsförordningen: ni skall vid försäljningen skatta så som för inkomst af skogsbruk. Och hur ställer det sig? Kan Hasselforsbolaget uppgifva, hvad skogens värde var, när bolaget förvärfvade sin egendom? Jag tviflar på det.

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

Bolaget kan knappast säga, hvilket värde skogen har, när bolaget säljer egendomen. Detta leder till orimliga konsekvenser.

Man måste beundra dessa ämbetsmän, som sitta på sina ämbetslokaler och skriva ihop taxeringsförordningar, som äro så teoretiskt riktiga och så praktiskt omöjliga. Det kan aldrig vara lyckligt, om vi skulle antaga ett sådant förslag till skogsbeskattning, som utskottet här framställt. Hela förslaget har kommit upp därför att man räknat med ett så kallat ingångsvärde. Man kom underfund med, att i ingångsvärdet fanns en lucka, och den skulle fyllas just genom detta tillägg i förordningen. Men själfva ingångsvärdet är en lucka, hvarigenom staten måste se skatten af skogen försvinna. Hvar och en, som sköter skogen normalt, kan aldrig räkna med ingångsvärde eller få afdrag för ingångsvärdet, men en skogsjobbare, som rifver bort skogen och vanhäfdar hela trakten, han kan undgå skatten genom att räkna med ett ingångsvärde. Jag skall närmare utveckla detta, när vi komma till de särskilda anvisningarna.

Hvad framtiden bär i sitt sköte i afseende på skatter till stat och kommun, hör till det ovissa. Därom kunna vi nu icke döma. Men ett är säkert, att, om vi antaga detta skatteförslag, vi sätta ett vapen i händerna på den enskilde skattskyldige, hvarigenom han kan undgå att blifva oskäligt beskattad. Ty det är af stor betydelse, när han själf får uppgifva den inkomst han skall skatta för. Och på grund af att detta just medför så stor fördel för framtiden, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den föredragna paragrafen.

Grefve Douglas: Återigen har den situation inträffat, att Riksdagens viktigaste ärenden måste afgöras i flygande fart. Den för Riksdagens början karaktäristiska arbetsro, då endast oviktiga saker afgöras, har nu återigen aflösts af en situation i riksdagsarbetet, som utan öfverdrift torde kunna karaktäriseras så, att, ju mer ansvarsfulla och svårlösta frågorna äro, med dess större brådska rusa de vid riksdagens slut mot sitt afgörande. Då jag talar om riksdagsarbetet, menar jag det arbete, som pågår här i plena. Alla torde vi väl säkert vara villiga att tacksamt erkänna det intensiva arbete, som under hela Riksdagens lopp alla utskott ägna sig åt. Men äfven här har förhållandet såsom ofta förut varit, att de viktigaste regeringspropositionerna icke ligga före vid början af Riksdagen, under det att då den stora massan af enskilda motioner tillströmma. Detta verkar därhän, att våra utskott enligt min uppfattning i början af Riksdagen mera likna sakkunniga nämnder för allmännyttiga ärendens diskuterande, hvarunder utskotten med stor omtänksamhet bearbeta hela det stora material, hvilket herrar motionärer ställa till disposition, vanligtvis dock med negativt resultat, då det sedan kommer till Riksdagen, under det att vid Riksdagens slut dygnets 24 timmar knappt vilja räcka till, för att utskotten skola kunna fylla det ansvarsfulla värfvet att å kam-

rarnes vägnar besluta i de viktiga frågorna. Ty så är det väl dock. Vi kunna väl komma öfverens, att, om någon i dag skulle yrka återremiss i den här föreliggande frågan, saken, äfven om bifall därtill lämnades, vore utförbar. Det är på bevillningsutskottets arbete och beslut vi få trygga oss, eller också få vi besluta oss för att rösta för afslag å hela propositionen. Bägge besluten kunna vara ganska svåra att fatta.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

Jag har i afseende på det nu föreliggande förslaget om för-
møgenhets- och inkomstskatt tillåtit mig att framställa dels skatte-
tekniska betänkligheter, dels konstitutionella och principiella så-
dana. Då de skattetekniska anmärkningarna blifvit underkända
af bevillningsutskottet, vill jag förbigå dem, i synnerhet som jag
har samma uppfattning som herr statsrådet och chefen för finans-
departementet, att i den stora hufvudfrågan, nämligen huruvida
vi skola hafva en fristående förmøgenhetsskatt eller en förmøgen-
hetsskatt, som är sammankopplad med inkomstskatten, såsom nu
är föreslaget, huruvida den ena eller andra typen är den riktiga,
man diskuterar två parallella linjer. Man kan anse, att den ena
typen är bäst eller också den andra. För min del kan jag åberopa,
att den nu föreslagna typen är ny och oförsökt, medan för den
andra typen, den fristående förmøgenhetsskatten, kunde åberopas
flera års erfarenheter i flera andra kulturstater.

Innan jag går in på den konstitutionella sidan af saken, ber jag
att få göra ett uttalande, icke så mycket för att det skulle behövas
i denna kammare som till försvar mot vissa angrepp från social-
demokratiskt och radikalt håll. Då jag, medveten om, att hafva
många inom landet på min sida, framställde det yrkande i afseende
på den nya förmøgenhetsskatten, att dess grunder icke skulle kunna
få ändras annat än genom bägge kamrarnes samstämmiga beslut,
så har jag därvid ingalunda förutsatt bristande offervillighet hos de
förmøgnare samhällsklasserna. Långt därifrån! I tider, då stats-
verket lider brist, mer än någonsin, men för öfrigt alltid, under alla
förhållanden i den moderna staten, böra orden: *richesse oblige* vinna
gehör och tillämpning. Skatterna böra läggas så, att de jämnt
fördelas, bland dem, hvilka bäst kunna bära dem. I detta afseende
vill jag för min del gå mycket långt, men jag har därjämte ansett
det vara ett allmänt intresse för den rike såväl som för den fattige,
för hela folket, att stiftandet af djupt ingripande skattelagar må
ske under former, som lämna trygghet för, att de blifva grundligt
debatterade och blifva behandlade med noggrann förtänksamhet.
Det är därför, som jag tillåtit mig att motionera i denna sak, emedan
den kungl. propositionen i detta afseende synts mig mycket brist-
fällig.

Vi hafva i afseende på den större eller mindre lättheten att fatta
beslut i fråga om lagar och författningar olika grader, som känne-
tecknas af skillnaden mellan grundlag, allmän lag och hvad som
kan åvägabringas genom gemensam votering. Rent teoretiskt

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

sedt skulle man ju vara berättigad att antaga, att dessa tre grader i afseende å större lätthet för besluts fattande stå i proportion till de särskilda lagarnes och författningarnas större eller mindre betydelse. Så är det ju dess bättre ännu — delvis. Såsom utvecklingen dock nu tyckes gestalta sig, så finner man, att under det att man t. ex. för moderniserandet af alltför detaljerade eller föråldrade bestämmelser i vår tryckfrihetsförordning man behöfver anlita hela den stora grundlagsändringsapparaten, medan Konungs och Riksdags samtycke behöfves till förändring eller stiftande af ofta rätt oviktiga lagar och författningar, en enda gemensam omröstning kan skapa skattelagar, hvilka på ett mycket kännbart sätt inverka på tusentals människors materiella välfärd och på detta sätt äfven direkt på hela statens ekonomi. Därför ha äfven gång på gång inom Riksdagen höjts yrkanden, att sådana principiellt viktiga och djupt ingripande lagar och författningar böra stiftas i en form, som mer motsvarar deras stora betydelse, och att den försiktighet och den betänksamhet, som i allmänhet fördelaktigt utmärka det svenska lagstiftningsarbetet, äfven i detta afseende måtte finna tillämpning.

Jag vill nu icke trötta kammaren med att upprepa det jag redan har sagt i min motion. Jag vill endast i största korthet påminna om, att, redan då inkomstskatten första gången gjorde sitt inträde hos oss, Första kammaren beslöt en skrifvelse till Kungl. Maj:t, i hvilken den anhöll, att regeringen måtte inkomma med förslag till sådana ändringar af riksdagsordningen och regeringsformen, att lagarna rörande den progressiva inkomstskatten icke skulle få ändras utan genom bägge kamrarnas öfverensstämmande beslut. Mest pregnant har dock i detta afseende 1904 års konstitutionsutskott uttalat sig, och jag ber att helt kort få citera hvad det i detta afseende säger. Konstitutionsutskottet fann det både principiellt riktigt och praktiskt klokt att vidtaga de af motionärerna föreslagna grundlagsändringarna; och deras genomförande syntes utskottet så mycket mera angeläget, som den progressiva beskattningsprincipen sannolikt komme att i än vidsträcktare omfattning än hittills skett beredas utrymme vid en framtida fullständigare omgestaltning af vårt direkta skatteväsen. Det ögonblicket är just nu inne. Genom den ifrågasatta inskränkningen i den gemensamma voteringens användande infördes icke heller någon egentlig nyhet i våra grundlagar. Inskränkningen innebure endast ett fullständigare fasthållande vid den allmänna grundsatsen, att samstämmighet mellan kamrarne erfordrades för åstadkommande af ett Riksdagens beslut, och hade sin naturliga grund däri, att stadgandet om gemensam votering genom Riksdagens åtagande af en på progressiva grunder byggd bevillning kommit att tillämpas på förhållanden, som af grundlagsstiftaren vid stadgandets tillkomst icke varit förutsedda. Utskottet föreslog därför, att, då bevillning

för inkomst eller förmögenhet skulle utgöras efter progressiv skala, båda kamrarnes sammanstående beslut skulle erfordras.

Detta konstitutionsutskottets förslag antogs utan votering i Första kammaren och samlade i den Andra 75 röster omkring sig. Men när nu bevillningsutskottet relaterar de afslag, som ägt rum i denna sak, förtiger det den omständigheten, att dessa afslag, som under flera år följde på liknande motioner, hade sin särskilda grund däruti, att dessa förslag af nu nämnda innehåll då voro sammankopplade med rösträttsförslag, och att det särskildt angafs, att det syntes olämpligt, att besluta något sådant just på grund af denna sammankoppling. Men det bevisar väl, att, då nu denna fråga förekommer ensam för sig, man bör ägna den litet mer arbete, än som är möjligt i kväll. Ty för min del hyser jag den öfvertygelsen, att detta helt enkelt är den viktigaste principiella fråga, som förekommit vid denna Riksdag. Och därom torde väl icke vara något tvifvel, att efter allt, som förekommit, Riksdagens Första kammare — det öfvervägande flertalet; här har ju ej varit någon omröstning — och en mycket aktningvärd minoritet i den Andra utgörande tillsammans enligt all sannolikhet flertalet af Riksdagens ledamöter, hittills haft den uppfattningen, att i afseende på sådana principiella och djupt ingripande skattelagar den för Sverige särregna och i intet annat land förekommande formen för beslutsfattande i budgetsfrågor, gemensam omröstning, det vill säga enkammar-system, icke borde tillämpas.

Då vi fråga oss, hvilka skäl som kunna hafva föranledt, att ett sådant, som mig synes, rättvist och billigt yrkande ännu icke vunnit gehör, så hafva vi först och främst de skäl, som inom 1904 års konstitutionsutskott uttalades af åtta reservanter från Andra kammaren, att det vore en inom det europeiska statslifvet erkänd grundsats, att den afdelning af riksförsamlingen, som på grund af valsättet och valbarhetsvillkoren stode i närmaste beröring med folket i dess helhet, i verkligheten hade ett större inflytande på skattebevillningen, samt att den Andra kammaren genom den gemensamma omröstningen medgifna öfvervikt i afseende på skattebevillningen, hvilken varit af riksens ständer år 1865 afsedd, ingalunda af kammaren hittills i någon mån missbrukats.

Ja, är det då verkligen meningen att rubba den öfvervikt, som Andra kammaren hittills haft i afseende å skatter? Alldeles icke, denna öfvervikt bibehålles vid precis samma styrka, som den hittills haft, och detta, ehuru Första kammaren sedan dess såväl genom valsättet som valbarhetsvillkoren kommit betydligt närmare »folket i dess helhet», för att begagna samma ordalag som reservanterna. Det, som ifrågasättes, är endast, att icke denna öfvervikt skall utsträckas på områden, hvilka icke varit påtänkta af lagstiftaren den gång, då den för oss egendomliga formen för budgetsbeslut instiftades. När nu reservanterna säga, att Andra kammaren hittills icke missbrukat denna sin öfvervikt i afseende å budgeten, är jag

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*

(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

mycket villig att erkänna, att så är. Jag har icke heller genom min motion velat uttala, att ett sådant missbruk ovillkorligen kommer att ske. Om man t. ex. påyrkar, att en säkerhetsventil skall anbringas på en maskin, har man därmed ingalunda uttalat sitt misstroende till det material, af hvilket maskinen är sammansatt, och ej heller till den blifvande maskinistens goda egenskaper. Men, mina herrar, jag kommer här ihåg ett ord, som den frejdade amerikanske statsman, som nyligen varit hos oss, uttalade — jag mins ej, om det skedde i Paris eller Berlin —, att, bland de egenskaper ett folk bör äga, självbehärskning är en af de förnämsta, och vidare, att det bör finnas samhällskänsla inom en nation och vilja och förmåga att arbeta för ett och samma mål. Ja, så är det. Men om vi tillämpa dessa ord på våra skattelagar, förefaller det dock klart, att, om vi nu besluta att sätta den ena samhällsklassen år efter år i frestelse att genom begagnande af sin öfvermakt — ty de förmögna äro alltid i minoritet — genom ett enda beslut, mot hvilket ingen appell finnes, vältra öfver en del af det för tillfället gemensamma målet — jag talar om skattelagar —, budgeten, i oproportionerlig skala på den andra samhällsklassen, vi då helt säkert ej arbetat i den rätta samhällskänslans anda, och då ej heller gifvit självbehärsningen ett välbehöfligt handtag.

Goda lagar och framsynta lagar äro sådana, som hafva till ändamål att förebygga, och det är sådana lagar man bör kunna kämpa för, äfven i fall framgången för tillfället synes hopplös, och äfven om man skulle kunna uppleta riksdagsbeslut, hvilka för flera år sedan gått i en motsatt riktning. Den af bevillningsutskottet uttalade meningen, att därför, att Riksdagen en gång i en liknande fråga sagt nej, det är en gång för alla afgjort, att Riksdagen kommer att förblifva vid denna sin uppfattning, är vederlagd genom hela vår riksdagshistoria. Om vi lyssnat till denna lära, då vi arbetade på vårt försvar, skulle vi ännu stå kvar vid indelningsverkets och de 30 dagarnas värnplikt. Har man någonsin hört, att ett radikalt eller socialdemokratiskt lagförslag blifvit inhiberadt därför, att de, som framburit det, varit rädda, att Riksdagen skulle säga nej? Huru många motioner ha icke upprepats under samma ordalag år efter år, till dess de slutligen segrat? Huru många liberala förslag hafva icke mot de konservativas motstånd genom nederlag kämpat sig fram till seger? Ser man till närmare, är det egentligen endast *en* typ af viktigare reformer, angående hvilken olika meningar hafva rådt, som genast från början gått igenom, och den typen är: i grund och botten radikala lagförslag, som under Riksdagens sista timme blifvit genomförda af högerregeringar. Om också jag vid sådana tillfällen hört till regeringens motståndare, kan jag dock icke annat än erkänna, att regeringen handlat konsekvent, då den begagnat sig af och tagit med i beräkning vid sina planer detta högerpartiets om hopplös pessimism vittnande ord: *det går icke* — detta ord, som under de senaste åren så ofta hindrat

oss att i afseende å stora principiella frågor intaga en fast hållning. Och min innerliga önskan, min innerliga förhoppning är, att, när genom det proportionella valsättet en målmedveten unghöger en gång kommer in i Riksdagen, den från sina princip- och initiativdebatter kommer att bannlysa detta ord: *det går icke*, som bär den bristande varma öfvertygelsens och därför nederlagets stämpel.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

Det tillkommer icke mig och ligger icke heller i min afsikt att rikta några förebråelser till regeringen, men jag ber dock att få gifva uttryck åt min öfvertygelse, att, om regeringen begagnat detta tillfälle, då denna nya viktiga skattetyf, förmøgenhetsskatten, för första gången skulle göra sitt inträde i vårt skattesystem, till att försöka inränga denna skattetyf i de ordinarie skatternas led, regeringen då fått det starkaste understöd från denna kammare och genom regeringens auktoritet helt säkert äfven ställningen i Andra kammaren blifvit en annan. Då hade principen kunnat upptagas såsom en programpunkt och slutligen kunnat kämpa sig fram till seger. Regeringen kan icke annat än få minskadt och minskadt inflytande, i samma mån som hela skatteväsendet undandrages densamma. Kommer så därtill, att den ekonomiska lagstiftningen äfven mer och mer glider öfver i Riksdagens händer, då är det fara värdt, att regeringsformens ifrån början väl afvägda grunder småningom komma att rubbas. Det hade således efter min mening varit väl värdt att i denna fråga insätta hela sin kraft.

Väl vet jag, att det finnes en gammal god statsmannaregel, hvilken föreskrifver begränsning till det, som man tror sig kunna uppnå, äfven om det skulle vara aldrig så önskvärdt att nå ännu mera. Det är nog en riktig princip, men ett förbehåll måste dock därvid göras, och det är, att man icke sätter målet för lågt, blott för att framgången måtte vinnas så mycket säkrare!

Då jag, herr talman, icke i Riksdagens nuvarande stund anser det leda till något mål att yrka återremiss, och då jag icke vill göra mig medansvarig för följderna, ifall progressionen af såväl inkomst- som förmøgenhetsskatten kan blifva beroende af en enda omröstning, yrkar jag afslag å hela propositionen.

Herr Fahlbeck: Då jag i den motion jag väckt för en tid sedan slutade med att yrka afslag på den kungl. propositionen, så skedde det icke därför, att jag fann den föreslagna skatten för tryckande eller dess fördelning orättvis. Jag säger detta uttryckligen för att icke någon skall tro, att *det* varit anledningen till, att jag framkommit med ett sådant yrkande. Det är själfva lagens beskaffenhet och de särskilda omständigheter, under hvilka den framkommit, som vållat, att jag gjort nämnda yrkande.

Vid många andra tillfällen, då jag haft den äran och nöjet att yttra mig rörande förslag från herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet, har jag kunnat utan vidare uttala stora lof-ord öfver de föreliggande förslagen, äfven då jag haft anmärkningar

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

mot desamma att göra. Denna gång har jag visserligen också loford att skänka, men de röra mera den matematiska sidan af förslaget, de aritmetiska grunderna och kalkylerna, som jag finner uppgjorda med stor skicklighet. Äfven må jag säga, att den juridiska formuleringen af de särskilda paragraferna synes mig förträfflig. Men härtill måste för denna gång mina eloger inskränka sig.

Ty det är en annan synpunkt, enligt min mening den ojämförligt viktigaste, den ekonomiska, som icke har blifvit så tillgodosedd som sig bort. Jag vill sålunda först och främst anmärka, att själfva skatten icke är en ren inkomstskatt, såsom det har sagts och återigen sagts. Senast i afton hafva vi hört herr finansministern yttra sig med synnerlig styrka i samma anda och förklarar den vara en ren inkomstskatt. — Utskottet använder visst uttrycket en renodlad inkomstskatt — en subjektsskatt, en skatt, som träffar den enskilde efter hans skatteförmåga o. s. v. Men jag påstår, att den är bara delvis en ren inkomstskatt. Ser man nämligen efter, hvaraf skatterna samt och synnerligen tagas, så finner man, att det är ytterst af en och samma källa, af det nationella arbetets årliga afkastning. För närvarande kan den antagas hos oss uppgå till omkring 1,500 miljoner kronor. Af denna årliga afkastning skola alla skatter utgå. Men de utgå under många olika namn och titlar. Först och främst såsom indirekta och direkta skatter. Af de senare finnas sedan många slag såsom stämpelskatt, arfskatt, inkomstskatt o. s. v. Men hvad som skall karakterisera en skatt såsom ren inkomstskatt, subjektsskatt, är naturligtvis, att den uttages hos de fysiska, enskilda personerna och utgår af deras inkomst. Det är den rena inkomstskatten. Som herrarna finna i det kungl. förslaget, uttages en del af den föreslagna skatten och visserligen den större delen mycket riktigt utaf de fysiska personerna, men en del uttages icke af dessa utan af juridiska personer, speciellt bolag. Den skatt, som uttages af bolagen, är icke en inkomstskatt, utan en afkastnings- eller näringskatt och såsom sådan en objektskatt, icke en subjektsskatt.

Herr finansministern har själf nyss talat om skatt af förmögenheten och kallat den, om den toges för sig som en fristående skatt, för objektskatt; men skatt af bolag är af samma slag, en objektskatt, icke en subjektiv inkomstskatt, en rent personlig skatt. Nu kan man säga, att det är detsamma, äfven om det mindre riktigt heter, att denna skatt är en ren inkomstskatt, den är en direkt skatt i alla fall, och staten behöfver den, och därför är det icke så noga med de teoretiska distinktionerna. Jag medger, att sådana distinktioner kan man understundom få släppa, om praktiska skäl tala för det. Men här finnas inga sådana skäl, medan tvärtom starka skäl tala för att noga iakttaga dessa åtskillnader. Det är nämligen icke likgiltigt, på hvilken punkt jag tar ut skatten af det nationella arbetets årliga afkastning, om jag tager den af produktionen, innan den kommit till de enskilde och blifvit deras inkomst, eller om jag

tar den, då afkastningen öfvergått till de enskilde och blifvit deras inkomst. Saken är nämligen den, att i förra fallet träffar jag omedelbart produktionen och endast medelbart konsumtionen, i senare fallet åter träffar jag omedelbart konsumtionen och endast medelbart produktionen. Men uppenbart är, att med hänsyn till landets förmåga af ekonomisk utveckling, förmåga att åstadkomma en stor nationell årsafkastning, är det af vikt, att produktionen så litet som möjligt tryckes af skattebördan, och att den så vidt möjligt lägges endast på konsumenten. I fråga om konsumtionen kunna nämligen inskränkningar ske utan att någon skadas däraf, och utan att det nationella arbetet i någon mån däraf inskränkes. Så icke, om skattebördan hvilar direkt på produktionen, då denna till skada för hela landet däraf kan hämmas. Detta är ett ekonomiskt skäl, hvarför den direkta skatten helst bör tagas af de enskilda personernas inkomster, och icke af företagen, som producera dem. Men härtill kommer ännu en sak.

*Forfattnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

Det är icke möjligt att rätt tillämpa begreppet skatteförmåga, om hvilket så mycket talats äfven i afton, om skatten icke lägges på den enskilde och uttages af hans inkomst. Att använda detta begrepp på bolagen är icke riktigt, äfven om man genom en öfverflyttning af begreppet i dagligt tal talar om deras skatteförmåga. Ordet har då icke samma valör. Den enskildes skatteförmåga är ett relativt begrepp, uppkommet genom förhållandet mellan inkomsten och hans personliga behof. Därigenom blir det en personlig skatteförmåga. Detta gäller icke bolags afkastning. Dessutom såsom denna skatt på bolagen är anordnad, är den en ny grundskatt med fast taxa, $2\frac{1}{2}$ procent. Äfven därutinnan visar den sig alltså vara en objektskatt och icke en subjektskatt.

Detta är den principiella anmärkning, som jag måste göra mot Kungl. Maj:ts, af utskottet tillstyrkta förslag. Den föreslagna skatten är icke en ren inkomstskatt, och den särskilda skattläggningen af vissa företag, bolagen, är icke rationell. Skatten på den af dem härflytande inkomsten borde uttagas af de enskilde såsom en extra skatt på utdelning från bolag i stället för af bolagen själfva, något som nu är möjligt sedan vi fått själfdeklaration.

Emellertid, till dessa brister i själfva förslaget komma de särskilda omständigheter, som jag har omtalat i min motion, först och främst den att, då en ny stor skatteomläggning skall ske, man vill öferskåda densamma i hela dess omfattning, innan man fastställer en del däraf. Man vill se, huru den direkta skatten skall ordnas icke blott till staten utan äfven till kommunen, åtminstone i sina hufvuddrag. Jag kan nämligen icke tro, att det nu blir möjligt att ordna den kommunala beskattningen utan att, såsom fallet var med den allmänna bevillningen, bygga statskatt och kommunalskatt på samma grunder. I hvad mån detta blir fallet, hade man velat se för att kunna rätt bedöma, hvilken omfattning den direkta skatten i sin helhet skall få. Utskottet har på sidan 17 medgifvit,

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

att det varit önskvärdt, att en sådan samtidig pröfning af statens och kommunernas skatteväsende i hela dess omfattning kunnat ske; men utskottet anser likväl, med afseende å ovissheten, när härför erforderlig utredning kan komma till stånd, ett uppskof af denna anledning icke vara tillrådligt. Jag må dock säga, att när vi kunnat vänta 20 år på detta skatteförslag, så kunna vi vänta ett eller två år till för att få en sådan öfverblick.

En annan särskild omständighet, som jag anser menligt inverka på Kungl. Maj:ts förslag, är att förslaget tillkommit under en finansiell depressionsperiod och, mina herrar, hvad värre är, anpassats efter denna. Detta framgår med mycken tydlighet af åtskilliga yttranden såväl i Kungl. Maj:ts proposition som i utskottets betänkande. Så t. ex. anföres i fråga om rätt för bolagen att vid beräkning af kapitalet medtaga reservfonden af departementschefen och sedermera af utskottet, att detta otvilvelaktigt vore önskvärdt och riktigt, men att de statsfinansiella hänsynen göra det icke nu tillrådligt. Och på samma sätt heter det i fråga om afdrag för utskylder, att det också har fog för sig, men är icke tillrådligt af statsfinansiella skäl. Ja, de statsfinansiella skälen för ögonblicket, men inom kort är det statsfinansiella läget ett annat och då bortfalla dessa skäl. Det är icke lämpligt eller riktigt, att en skattelagstiftning, som är afsedd för årtionden, lägges till grund för vårt skatteväsen, ordnas på detta sätt efter tillfälliga förhållanden, som sålunda få diktera paragrafernas bestämmelser. Detta vittnar om en brist på ledande principer, som icke bort få förekomma i ett fall som detta. Men jag förstår väl, att för en finansminister är första uppgiften att reda sig och att i de svåra tider, som varit, det för honom kan synas som högsta princip att taga där det är lättats att taga. Jag säger icke detta uteslutande som ett klander, ty det måste medgifvas, att äfven från finasteoretisk synpunkt har det sitt berättigande att taga hänsyn till den större eller mindre lättheten att uttaga en skatt. Men sådant får ske med en viss moderation. Jag tycker, att det går ej så litet därutöver i förevarande fall.

Utskottet å sin sida har följt Kungl. Maj:ts förslag troget och utan att vidare resonnera, och därtill hafva nog funnits åtskilliga anledningar. En sådan, som anförts, är den sista tidens brådska. Men jag har en misstanke, att en annan anledning, ehuru den icke röjs i betänkandet, varit mest bestämmande härvidlag. Och det är omsorgen om den kära kaffetären, att icke den möjligen skulle bli fördyrad genom ett afslag å Kungl. Maj:ts proposition.

Emellertid ber jag få i öfverensstämmelse med min motion yrka bifall till herr Åkerbergs reservation.

Herr Östberg, Johan: Det läses i vår nu gällande regeringsform, att »svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta utöfvas af Riksdagen allena.» Äfven om man icke vill tillmäta skatteväsendet den utomordentliga betydelse som en författare till en år 1809 utkom-

men broschyr tillade detsamma, då han säger: »Af alla mänskliga inrättningar är beskattningssättet det ömmaste för ett samhälle; är detta felaktigt, hjälper icke den visaste konstitution, den bästa regent eller det tåligaste folk», måste man dock medgifva, att skattelagarna äro af den mest ingripande natur, och att i stort sedt ingen enskild kan undandraga sig deras inflytande. Deras tillämpning är ock, hvad den direkta skattens bestämmelser angår, öfverlåten icke åt skolade domstolar eller ämbetsmän, utan i regel åt af kommunerna valda förtröendemen. Det är med hänsyn härtill och naturligtvis äfven ur alla andra synpunkter af synnerlig vikt, att de principer, hvarpå beskattningsslagarna äro byggda, medföra den rättvisa och jämlikhet i beskattningen, hvarom vår gamla bevillningsförordning talade, äfvensom den lätthet i den praktiska tillämpningen, som är en förutsättning för all god skattelagstiftning. För allt detta måste gifvetvis i betraktande af regeringsformens ofvan angifna bud hufvudansvaret få hvila på Riksdagen.

Nu förhåller det sig ju så, att under det annan lagstiftning, som är af långt mindre ingripande praktisk natur, underkastas den mest noggranna förberedande behandling genom en stående lagberedning eller eljest genom omsorgsfullt förarbete i öfrigt, så komma skattelagarna i allmänhet till under mycket förörradt tryck. Den nu föreliggande skattelagstiftningen utgör icke något undantag i det afseendet. Nu är allmänt erkänt, att det rådrum, som varit medgifvet Riksdagens ledamöter i allmänhet i att sätta sig in i förslaget, varit för litet. En talare från bevillningsutskottet har nyss sagt, att utskottet haft mycket kort tid på sig att öfverväga frågan. Detsamma torde kunna sägas om den granskning, som ägde rum i kammarrätten, den medgafs endast en kort frist, och lagförslaget hade dit remitterats utan att vara försedt med den motivering, som i många fall kunnat tjäna till upplysning om dess innebörd.

Det nya i det föreliggande förslaget är egentligen tre grundprinciper. Den första och viktigaste är den, att *förmögenheten skall vara underkastad beskattning*. Den har egentligen hittills icke varit föremål för beskattning annorlunda är att den varit underkastad arfskatt i form af den stämpelafgift, som pålægges bouppteckning. Den har ock varit underkastad en viss skatt hvad fast egendom angår genom lagfartsstämpeln, och slutligen har fastighetsbevillningen i sin mån varit en förmögenhetsskatt. Nu har Riksdagen skrivit, att till ett rationellt skattesystem hör, att inkomsten beskattas i sitt nettobelopp, och att förmögenheten också beskattas. Förmögenheten bör, menar man, beskattas därför, att den inkomst, som härflyter från förmögenheten, är skattekraftigare än den, som härflyter ur andra källor.

Om nu detta senare alltid är gifvet, kan emellertid nog vara underkastadt diskussion, men antaget att så är, och att således hvad som kallas fonderad inkomst är skattekraftigare än annan, så leder detta endast därhän, att den förmögenhet, som gifver inkomst, bör

Författningsförslag om inkomst- och förmögenhetsskatt.
(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

beskattas, men knappast därhän, att förmögenhet, som icke gifver inkomst, underkastas beskattning. All skatt skall, såsom en föregående talare framhöll, betalas af inkomsten, och har en person ingen inkomst att betala skatten med, så tjänar det till ingenting att skattlägga honom. Således, strängt taget är förmögenhetsskatten motive-rad endast om och i den mån förmögenheten gifver inkomst. Men det af bevillningsutskottet framlagda förslaget har äfven upptagit sådan förmögenhet, som *omöjligen* kan gifva någon inkomst.

Om man nu ock anser tillåtet att vid beskattningen taga upp förmögenhet, som har möjlighet att gifva inkomst, äfven om den i vissa fall faktiskt icke gifver sådan, måste det dock anses inkorrekt att upptaga förmögenhet, som *omöjligen* kan gifva inkomst.

Gör man så, kommer man i själva verket in på ett helt annat system, lyxbeskattningens. Denna åter måste väl byggas på annan grund än den som återfinnes i den moderna inkomstskattelagstiftningen. Lyxbeskattning fanns ju under vår frihetstid i olika former och den spökar nu igen i bevillningsutskottets betänkande, som föreslår skatt för smycken, automobiler, lustjakter, lyxhästar o. s. v. Men en dylik beskattning kan väl icke pressas in i eller förenas med en progressiv inkomstskatt. Ingen kan väl påstå, att en person blir skattekraftigare därför, att han håller eller måste hålla sig med automobil, och icke heller att han blir så mycket skattekraftigare, därför att han köper en automobil för 10,000 kronor i stället för en, som kostar 2,000 kronor. Icke finnes väl något skäl att sätta progressionens storlek därefter att han köpt denna dyrbarare automobil i stället för den billigare.

Då man nu här vidare drifver satsen om progressionens rättvisa, så torde det dock här höra sägas, att det kan med fog ifrågasättas, huruvida verkligen *förmögenhetsskatten* bör vara progressiv. Som bekant ansluta sig de flesta länder *icke* till den progressiva förmögenhetsskatten. Men än mindre finnes det, såvidt jag känner, några utländska skattelagar, som hafva en förmögenhetsskatt, kombinerad med och inordnad i en progressiv inkomstskatt, på sätt här föreslås. Denna kombination är oss förbehållet att införa. Hvad leder den till? Jo, till det, att, om t. ex. en person har några aktier, som icke gifva någon inkomst, och dessutom inkomst af lön, skall han icke allenast skatta för denna förmögenhet, som ligger i aktierna, utan hans inkomstsskatts progression ökas därigenom, att han har dessa aktier, som icke lämna inkomst och således icke bidra till hans skattekraft. Hans löneinkomst beskattas nämligen i detta fall efter en starkare skala. Det vore ur skattesynpunkt bättre för honom att icke hafva dessa aktier.

Det finnes efter mitt förmenande icke tillräcklig anledning att så kombinera förmögenhets- och inkomstskatten som i detta förslag skett. Förslaget leder — utom till att förmögenhet, som icke alls lämnar inkomst, kan verka att den inkomst, man har, blir efter starkare skala beskattad än den eljest hade blifvit — i öfrigt därhän,

att en stor förmögenhet, förenad med mindre inkomst, blir svagare beskattad än en liten förmögenhet, förenad med en stor inkomst.

Nu har denna förmögenhetsskatt naturligtvis införts i viss mån och kanske i första hand därför att man släpper fastighetsbevillningen. Man vill hafva en gengäld så, att man får någon statsinkomst af den fasta egendomen i landet, särskildt den, där jordbruk och skogsrörelse drifves, och därför har man satt denna skatt i beroende af fastighetsvärdet och annat uppskattadt värde på förmögenhet för att åtminstone få någon inkomst af jordbruks- och skogsbruksnäringen, där den drifves fristående. Emellertid har bevillningsutskottet i det afseendet vidtagit en beskärning af det kungl. förslaget så till vida, att det velat från förmögenhetsskatt undandraga lefvande och döda inventarier, hvilkas värde icke uppgår till 3,000 kronor. Då man jämför, att utskottet på detta sätt söker undantaga förmögenhet, som har möjlighet att lämna inkomst, därmed att utskottet vill beskatta förmögenhet, som aldrig kan lämna någon inkomst, måste man medgifva, att utskottet då har lämnat den rena inkomstskattens så stort utbasunade område.

Hvad för öfrigt den nu uppbyggda inkomstskattens principer beträffar, har det uppvisats, att älven *med förslagets egen utgångspunkt* en stor ojämnhet i förmögenhetens beskattning kommer att äga rum. Det förunderliga kan till och med inträffa, att med en stigande inkomst skatteskalen för lika stor förmögenhet sjunker. Jag kan hänvisa de i detta afseende intresserade till senaste häftet af Ekonomisk Tidskrift, där professor Davidson just ur skatteskalans egen synpunkt har uppvisat det felaktiga i dess konstruktion.

Hvad sedan den andra nyheten beträffar, *det förändrade sättet för aktiebolagens beskattning*, så kan jag för min del icke förlika mig med de principer, som i detta afseende äro lagda till grund. Som herrarna känna till, utgår för närvarande skatt på aktiebolagens inkomst efter samma grunder som för andra juridiska personers och enskildas inkomst, dock att aktiebolag äger rätt att afdraga lämnad utdelning intill högst 6 procent å aktiekapitalet. Dessa grunder har man velat öfvergifva af det skäl, att, då aktiebolags beskattning egentligen och i sista hand går ut öfver de särskilda aktieägarne, det måste anses obilligt, att, därför att en person är delägare i ett *stort* aktiebolag, han skall för sin inkomst från det bolaget skatta mera än han om vore delägare i och hade samma inkomst från ett mindre bolag. Från den utgångspunkten har man konstruerat fram en ny princip, hvarom vi väl stå ensamma i skatte-lagstiftande länder, den nämligen att aktiebolagen skola skatta, icke efter storleken af sin inkomst, såsom andra skattskyldiga, utan efter inkomstens förhållande till det inbetalade aktiekapitalet. Den proportion, hvari vinsten står till det ursprungliga aktiekapitalet, är afgörande för skatteskalen. Hvarför skatteskalen beträffande aktiebolag och solidariska bankbolag på detta sätt skall afvika från hvad som gäller andra juridiska personer och enskilda, är svårt att

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenskaps-
skatt.

(Forts.)

förstå. Och om man anser, att aktiebolag böra beskattas efter vinstens förhållande till det insatta kapitalet, kan man ju ock ifrågasätta, att den enskilde, som har stor vinst på det i sin affär ned-satta kapitalet, skall beskattas så mycket högre, därför att han förtjänar så mycket större procent på sina i affären insatta pengar, än den som insätter mera pengar i sin affär och har lika stor inkomst.

Den progressiva beskattningen på aktiebolag har, som herrarna känna, varit föremål för mycken diskussion. Och såsom den närmast föregående talaren framhöll, finnes det egentligen icke något skäl, hvarför aktiebolags inkomst skall vara underkastad *progressiv* beskattning. Den progressiva beskattningen hänför sig till skatteförmågan, den enskilda personens skatteförmåga. Aktiebolagen äro såsom sådana alldeles känslolösa, man kan ur den synpunkten taga all deras inkomst i skatt. Men aktiebolagens inkomstbeskattning får naturligtvis ses i belysningen af, att det alltid slutligen är aktieägaren, den enskilde personen, som för betala skatten, och för honom innebär det naturligtvis en dubbelbeskattning, såsom många gånger är framhållet. Om aktiebolagen först beskattas, och sedan ock aktieägaren beskattas, samt slutligen, såsom nu också föreslås, i aktieägarens förmögenhet skall inberäknas aktiernas värde, måste medgifvas, att den inkomst, som förvärfvas af aktiebolag, blir beskattad i flera afseenden.

Den nu föreslagna nya skatteprincipen leder i verkligheten till, att smärre bolag med stor vinst i förhållande till aktiekapitalet bli tyngre drabbade af skatt än de stora bolagen för deras, i förhållande till aktiekapitalet, mindre vinst. Om vi taga ett exempel från det nyligen bildade svenska sockerfabriksaktiebolaget, så är det alldeles gifvet, att det enligt förslaget blir lindrigare beskattadt än de gamla sockerfabriksbolagen, som hade stor vinst på sina inbetalda aktiekapital, skulle ha blifvit. Men om det just är deras mening, som med sådan förtjusning omfatta detta Kungl. Maj:ts förslag, att de stora aktiebolagen skola komma i åtnjutande af den lindring i beskattningen, som det medför, det lämnar jag därhän.

I alla fall medför förslaget en ojämnhet, hvilken väl knappast kan försvaras. Om man tänker sig, att två affärer, som hvardera har en inkomst af 25,000 kronor, ombildas till aktiebolag, och att den ene försiktigt uppskattar affärens tillgångar till 100,000 kronor, under det att den andre upptager dem mera spatiöst till 500,000 kronor, skulle resultatet af ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag i denna del, under förutsättning att affärerna fortfarande lämna hvardera en afkastning af 25,000 kronor, bli, att den, som uppskattat sina tillgångar till 500,000 kronor, får betala 625 kronor i inkomstskatt till staten, under det att den andre, som upptagit tillgångarne mera lågt till 100,000 kronor, får betala 1,075 kronor i inkomstskatt till staten. Men affärerna äro precis desamma. Och hvad mera är, detta medför naturligtvis, att om beskattningen på detta sätt blir betungande, ombildas naturligtvis aktiebolagen till sådana företag,

att de lämna endast 5 procent på de nya aktiekapitalen, eller, ännu värre, de ombildas till föreningar, utan personlig ansvarighet, där slippa delägarna alldeles beskattning. Och om det är lämpligt, att lagstiftningen skall inbjuda till sådan omformation, må jag i detta sammanhang lämna därhän.

Författnings-
förslag om in-
komst och för-
mögenskatt.

(Forts.)

Enligt min mening är den rationellaste grunden för aktiebolags beskattning, att aktiebolag underkastas *proportionell* beskattning. Staten säger: »den verksamhet, som drifves under aktiebolagsform, är af den betydelse, att den bör lämna en särskild skatt.» Staten tager 3 eller 4 procent af dess inkomst såsom afgift för att de få drifva sin rörelse. En sådan princip, som för öfrigt i ett föredrag förordats af en sakkunnig, hvars namn bör klinga högt hos den nuvarande regeringen, professor Cassel, är enkel och kan icke angripas. Den är också lätt att tillämpa och leder icke till ojämnheter, hvilket senare icke är den minst viktiga fordran på beskattningslagar, under det att den paragraf, som bevillningsutskottet nu skrifvit, företer en mycket underlig uppställning och naturligtvis kommer att föranleda svårigheter i tillämpningen. Ty, mina herrar, dessa skattelagar skola tillämpas i alla Sveriges kommuner och icke endast i de kommuner, som ha råd att skaffa sig skattetekniska biträden.

Jag skall nu i detta sammanhang icke vidare uppehålla mig vid, att det är en obillighet och en särskild skärpning i progressions-skalan, att man låter vinsten beräknas endast i förhållande till det *ursprungliga* aktiekapitalet och icke till den inbetalda reservfonden och ej heller till de eljest hopsamlade fonderna. Däri ligger en ytterligare skärpning, som icke är ägnad att vinna sympati för detta system.

Då jag således anser, att i dessa två punkter, förmögenskattens anordning och aktiebolagens beskattning, det nu föreliggande förslaget innebär principer, hvilka jag för min del icke kan följa, och som komma att vid tillämpningen vålla svårigheter, är det ju gifvet, att jag måste ställa mig afvisande mot de nyheter, som på detta sätt införas i vårt skattesystem.

Den tredje nyheten är den, att *inkomst af fastighet skall beskattas såsom all annan inkomst*, d. v. s. efter dess nettoinkomst. Man skall således, i motsats till hvad som nu äger rum, taga reda på inkomsten af jordbruk, skogsbruk och af annan fastighet. Hvad beträffar »annan fastighet» är det mycket liten svårighet att taga reda på inkomsten däraf. Att taga reda på inkomsten af jordbruk och skogsbruk är däremot så mycket svårare, det är svårare, därför att det ej är lätt att förmå den, som åtnjuter de naturaförmåner, som en jordbruksfastighet medför för den, som brukar den, såsom bostad, lifsmedel o. s. v., att rätt uppskatta dessa förmåner, i synnerhet som den allmänna meningen, särskildt på landsbygden, är den, att icke skall jag skatta för hvad jag lever upp, utan endast för hvad jag har kvar, sedan jag lefvat». Svårigheterna att uppskatta detta

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*
(Forts.)

få ingalunda underskattas, och att man naturligtvis icke heller gjort detta, det visar det förslag till deklarationsformulär, som utarbetats inom finansdepartementet. Men frågan är, om de *taxeringsmyndigheter*, hvilka förslaget skapat, äro egnade att rätt värdera dessa saker. Som bekant ha taxeringsmyndigheterna, där själfdeklaration införts, till hufvudsaklig uppgift att granska de afgifna deklARATIONERNA, se till, huruvida författningarna blifvit följda, och huruvida beräkningarna äro riktigt gjorda. Men annorlunda ställer sig saken, då det gäller uppskattning af inkomst af jordbruk och uppskattning af fastighetsvärde. För dessa frågor fordras naturligtvis helt andra kvalifikationer. För att uppskatta inkomst af jordbruk och skogsbruk, då man icke kan uppgifva densamma till siffran, utan skall bedöma densamma efter vissa kännetecken, fordras särskild sakkunskap och förtrogenhet med dylika förhållanden, liksom dylik förtrogenhet fordras af den, som skall uppskatta fast egendom. Nu är det emellertid icke alldeles gifvet, att taxeringsmyndigheterna komma att vara sammansatta så, att de skola kunna fylla dessa olikartade uppgifter. Det beror på hvilka element som vid valen komma att behärska taxeringsnämndernas sammansättning. Undantränges härvid jordbruks- och fastighetsägarelementet, kan det hända att det för en behörig taxering icke hjälper med att, enligt nu föreliggande förslag, skall af Konungens befallninghafvande tillsättas en ordförande och en ytterligare ledamot i taxeringsnämnden.

Ser man nu på hithörande förslag såsom en helhet, innebära de, materiellt sedt, de nyheter, som jag nyss skisserat; processuellt sedt, innebära de en större enhetlighet än hittills i taxeringsförfarandet, hvilket senare naturligtvis i alla afseenden är önskvärdt. De olika bestämmelserna hittills ha varit af ondo och allt som kan göras för att få enhet i detta afseende är naturligtvis af största vikt. Den processuella delen af det föreliggande förslaget, om jag så får karakterisera författningen »om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering», torde därför kunna göras till föremål för mindre anmärkningar än den materiella delen. I detaljer kan naturligtvis äfven mot den riktas vissa erinringar.

Då man, såsom nyss framhölls, här vill uppskatta inkomst af jordbruk, skogsrorelse och af annan fastighet efter den verkliga inkomsten, därför att detta innebär det rationellaste, det principiellt riktiga, kan man emellertid ifrågasätta, om man icke då tillika bort vidtaga de garantier, som man på andra håll sökt, för att dock få någon statsinkomst af jordbruksfastigheterna i landet. En sådan garanti hade varit, att man, såsom i den norska skattelagen, föreskrifvit, att en jordbrukares inkomst får icke sättas lägre än en vanlig daglönares i orten. En annan garanti, som man kunnat uppställa, för att undvika alltför stora fluktuationer vid taxeringen af jordbrukarnes inkomst, hade varit den, att denna inkomst skulle få upp- tagas efter 3 års medeltal. Det är sant, att detta senare skulle något

inkrångla saken. Men det innebär en medeltaxering, hvilken för inkrångla saken. Men det innebär en medeltaxering, hvilken för inkrångla saken. Men det innebär en medeltaxering, hvilken för

Författningsförslag om inkomst- och förmögenhetsskatt.

(Forts.)

I bevillningsutskottets betänkande äro hithörande omfattande förslag icke ur allmän och statsfinansiell synpunkt vidare belysta. Några ord äro icke spillda på, om staten nu med ens bör helt och hållet lämna å sido fastighetsbevollningen, hvilken också är en förmögenhetsskatt, eller om den endast bör reduceras. Jag har tillåtit mig i en motion föreslå, att man tills vidare skulle lämna förmögenhetsskatten å sido såsom en ganska krånglig och omtvistad skatt och i stället bibehålla fastighetsbevillingen till hälften utaf hvad den förut utgått med, eller 3 öre. På det sättet skulle åtminstone till en del den förmögenhet, som ligger i fast egendom, vara beskattad med en sådan skatt. Det är sant, det är ingen rationell skatt. Men den skulle kunna fylla den uppgiften att, under det man finge se, huru den föreslagna inkomstskatten för jordbruk och skogsbruk verkade, utgöra en garanti för, att den fasta egendomen i riket dock lämnade något till statens hushållning. Bevillningsutskottet har icke alls ingått i något sådant bedömande, utan ansett, att den föreskriften i de nya lagarna, att man skall hålla sig till nettoinkomsten och nettoförmögenheten, har företräde. Teoretiskt har den det, men praktiskt är dock fastighetsbevillingen äfven delvis att anse såsom en förmögenhetsskatt och därtill en invand skatt. Dess nedläggning tills vidare till hälften skulle innebära en lämplig övergång till ett nytt skattesystem, hvars verkningar ju icke torde kunna från början öferskådas.

Om man blickar tillbaka på Sveriges skattesystem och erinrar sig, hvilka klagomål framstälts mot detsamma förr i världen, t. ex, uti ett af M. Björnstjernas år 1832 utgifvet arbete »Om beskattningens grunder i Sverige» och jämför dem med den nuvarande tidens, får man en hjärt belysning af den utveckling, som ägt rum. Nämnde författare framhöll, att den direkta beskattningen, i synnerhet den som hvilade å det svenska jordbruket, blifvit alltför oproportionerligt stor. Han räknade ut, att i medeltal för mantal skulle utgå 134 riksdaler 12 skilling, men för borgerlig näring i medeltal endast 16 riksdaler 8 skilling. Och han föreslog, att man skulle öfvergå till det *indirekta* skattesystemet och särskildt höja kaffetullen från 3 skilling till 12 skilling per skålpund. Nu har utvecklingen gått därhän, att vi redan afskaffat de särskildt på fastighet hvilande direkta skatterna och besvären. Vi vilja nu enligt det kungl. förslaget öfvergifva äfven fastighetsbevillingen, ehuru den, hvad beträffar annan fastighet än jordbruksfastighet, är mycket lätt öfverkomlig och mycket lätt att tillämpa. Nå, detta må ju vara! Men hvad blir nu resultatet af denna nya skattläggning, som från visst håll omfattas med sådan förtjusning? Jag har redan sagt, att det innebär en lättnad för de *stora* bolagen. Men man torde också kunna säga, att det innebär en lättnad för de *stora* fastighetsägarna. Och det är ödets ironi, att detta förslag, som särskildt drifves från radikalt håll, i sina

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

verkningar, åtminstone i första hand, kommer att leda till dessa lätt-
nader, hvilka knappast varit afsedda.

Hvad de nya skatteförslagen, när de nu komma till tillämpning,
— ty jag förutsätter, att de antagas — komma att gifva är naturligt-
vis mycket svårt att säga. Den fyndige skattskyldige, som förstår
att begagna sig af de möjligheter till afdrag, som i de kungl. förslagen
äro medgifna, kommer att kunna reducera sin beskattning ganska
mycket, men den, som icke det förstår, han kommer att underkas-
tas en högre beskattning. Hvert afdragen leda, de afdrag som äro
medgifna för fastighets minskning i värde och för afskrifningar, är
svårt att bedöma. Men så mycket torde vara gifvet, att man icke
kan beräkna, att dessa nya skatteförslag komma att lämna stort
mera — och till att börja med torde de kanske lämna något mindre —
än de nuvarande skatterna. Vid sådant förhållande kan man fråga,
om dessa grunder äro så öfvervägda och så allmänt omfattade med
förståelse och sympati, att de förtjäna att upphöjas till lag. Att de
äro svåra att tillämpa för taxeringsmyndigheterna, det är alldeles
gifvet.

Det har framhållits, att hithörande frågor kommit i Riksdagens
elfte, ja, man kan kanske till och med säga tolfte timme, och att så
stora förslag som dessa, hvilka inverka på alla lifvets områden, icke
borde antagas utan den allsidiga pröfning, som varit önskvärd, och
som icke kunnat medhinnas, icke ens af bevillningsutskottet, efter
hvad vi nyss hörde, under denna af andra stora frågor upptagna
riksdag.

Nu finnas väl de, hvilka säga, att »mot skattelagar kan alltid gö-
ras anmärkning», och »att få en fullkomlig skattelag är naturligt-
vis omöjligt», samt att egentligen beträffande skattelagar kan det vara
detsamma, huru man gör dem, de kunna alla tillagas efter det recept,
som Kajsa Varg använde: »Man tager». Vid ett sådant åskådnings-
sätt upphör strängt taget allt resonering om skattelagstiftningen.
Men om man icke utgår från det receptet, måste man naturligtvis
vara angelägen, att, när nya grunder läggas för ett nytt skattesystem,
dessa äro sådana, att de medföra den jämlikhet i beskattningen, som
är ett hufvudvillkor för beskattningens rättvisa verkan och den prak-
tiska enkelhet i tillämpningen, som är lika viktig som de teoretiska
grunderna.

Man hade vidare och framför allt bort vid denna omläggning af
statsbeskattningen haft klart för sig, hvart man vill komma i fråga
om den *kommunala* beskattningen. Staten har tillgång till en hel
del inkomstgifvande källor utan att behöfva anlita den direkta be-
skattningens väg. Vi känna, att en stor del af det skattebehof, som
man nu vill fylla på den direkta beskattningens väg, härrör däraf,
att statens järnvägar icke lämna den inkomst, som är behöflig för
att förränta det i dem nedlagda kapitalet. Med förändrade konjunk-
turer kommer naturligtvis detta att ändra sig. Men kommunerna,
de ha icke i regel några källor att begagna utom den direkta beskatt-

ningen. Anordnar staten sin direkta beskattning på det sättet att den gör djupa grepp i de skattskyldigas fickor, måste det bli svårare för den kommunala hushållningen, på hvilken staten dock lägger skyldigheten att fylla allt större och större uppgifter, att få sina behof tillgodosedda. Det måste därför, eftersom dock skattesystemet är en enhet, vara af största vikt, att dessa frågor ordnas i ett sammanhang. Då säger man: »Det är omöjligt; frågorna måste lösas hvar för sig. Ty det är enda sättet att komma ur fläcken.» Ja, det är dock icke alldeles gifvet. Såvidt jag känner den preussiska skattereformen, ordnades där stats- och kommunalbeskattningen i ett sammanhang. Och äfven om man icke nu är beredd att i detalj ordna den kommunala beskattningen, hade man dock bort tänka sig, huru den i princip skall se ut, hvad som skall stå öfver för kommunerna.

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

Det är ju gifvet, att detta förslag angripes äfven ur den synpunkten, att det för *litet* beskattar inkomst och förmögenhet, och att man anser, att det steg, som nu tages, kan man visserligen vara belåten med för tillfället, men man är beredd att icke låta det stanna därvid. Man har sett en socialpolitisk föredragshållare drifva den satsen, att egentligen kan man ordna det så med den direkta beskattningen, att sedan man lämnat ett belopp af t. ex. 2,000 à 3,000 kronor skattefritt, kan man taga af en person allt, till och med 100 procent. Och man ser af herr Brantings reservation mot bevillningsutskottets betänkande, att han ställer i utsikt, att detta är ingalunda det, som slutgiltigt bör vara tillfredsställande, utan denna grund, som här är lagd, bör man vidare utveckla och taga fasta på. Men om så är, att man skall vidare utveckla denna grund, då är det så mycket viktigare, att man ser till, att grunden icke innehåller felaktigheter. Ty om dessa felaktigheter ökas, med skatteskrufvens hjälp ytterligare utvidgas, så måste de verka så mycket svårare.

Då jag tilltrött mig visa, att de föreliggande förslagen till följd af förmögenhetsskattens progressiva karaktär, förmögenhetsskattens förening med en progressiv inkomstskatt och aktiebolagens inkomstbeskattning efter vinstens förhållande till aktiekapitalens storlek, icke kunna anses fylla måttet, tillåter jag mig, herr talman, ur dessa synpunkter och i betraktande af den vidare utveckling af skatteskrufven, som i den nämnda reservationen ställes i utsikt, att för min del icke bidra till den seger, som förslagen till äfventyrs komma att gå till mötes.

Herr Hammarström: Med afseende å de allmänna skattepolitiska betraktelser, som särskildt den senaste ärade talaren gjort, tillåter jag mig den erinran, att de synas gå något utöfver ramen för det ämne, som nu föreligger. Här är väl egentligen icke fråga om hur man skall ordna förhållandet mellan direkt och indirekt beskattning eller i hvilken utsträckning den ena eller den andra skatteformen skall användas. Här föreligger i själfva verket endast frågan om lösningen af ett spörsmål, som under en lång till stått på dagord-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

ningen, nämligen frågan om reformerande af inkomstskatten och i sammanhang därmed frågan om införande af förmögenhetsskatt. Jag tror icke heller, att det vore lyckligt, om man uppställde det krafvet, att denna fråga icke skall lösas annat än i sammanhang med reformerandet af den kommunala beskattningen. Det torde säkert stå tämligen klart för enhver, hvilka svårigheter skulle vara förenade med realiserandet af ett så omfattande skattelagstiftningsprogram. Vida lämpligare är väl att här, likaväl som på andra områden, förfara så, att man tager för sig uppgifterna till lösning så att säga bitvis. Här föreligger ju dock en fråga, som kan bedömas i och för sig och som icke behöfver kombineras med en annan, kanske ännu mera svårlöst fråga.

Enligt mitt förmenande måste man, om man vill vara rättvis, erkänna, att mot det förslag till reformerande af inkomstskatten, som från Kungl. Maj:ts sida nu föreligger, kunna i stort sedt icke några mera befogade erinringar göras, om man än kan hafva olika åsikter om vissa detaljer däri och fastän man likaledes kan känna sig tveksam inför en och annan nyhet i detta förslag.

För så vidt fråga är om inkomstbeskattningen, lär icke kunna förnekas, att förslaget i hufvudsak ansluter sig till principer, hvilka numera allmänt betraktas såsom riktiga — principer, hvilka därför äfven vunnit tillämpning i den nyare utländska skattelagstiftningen. Förslaget har också utarbetats under fullt beaktande af Riksdagens tidigare, vid upprepade tillfällen gjorda uttalanden och med tillgodogörande af de resultat, hvilka kunna anses hafva såsom något så när oomtvistade framgått ur de långa och mångåriga kommittéutredningarna i denna fråga.

En af grundpelarna, hvarpå förslaget hvilat, är, att inkomstskatten skall vara en allmän och ren inkomstskatt. En talare har nu gjort en erinran mot påståendet, att här föreligger en ren inkomstskatt. Sin kritik af förslaget i detta hänseende stöder han på det förhållandet, att aktiebolagen äro upptagna till beskattning inom inkomstbeskattningens ram.

Med befogenheten af hans erinran mot förslaget i hvad det rör aktiebolagens beskattning må nu vara hur som helst. Den kritik, som ägnats frågan om aktiebolagens beskattning enligt förslaget, kan ju måhända i och för sig innebära ett och annat beaktansvärdt. Jag tror likväl, att den ärade talaren måste anses hafva orätt i det påståendet, att en beskattning af bolagen såsom sådana skulle vara något främmande för inkomstbeskattningen; åtminstone drabbar hans kritik i så fall icke blott det här föreliggande förslaget, utan äfven den utländska skattelagstiftningen i allmänhet taget. Men huru man än i denna sak dömer, icke kan man i allt fall på grund däraf bestrida, att här föreligger förslag till en allmän och ren inkomstbeskattning.

Sedermera kan man naturligtvis, som sagdt, hafva olika meningar om huruvida i allo det sätt, på hvilket problemet är löst i detta förslag, är det lämpligaste eller om till äfventyrs jämkningar kunna

erfordras. Inom utskottet har man, hvad nu särskildt bolagens beskattning angår, i allmänhet haft sympatier för en jämkning i den riktning, som herr Danströms motion angifver, och denna utskottets benägenhet torde nog också framgå af det förhållandet, att utskottet ansett sig böra förorda en skrivelse om ytterligare utredning i frågan. Utskottet har ansett sig icke utan vidare kunna gå med på det reservationsvis framställda yrkandet, att man redan nu skulle taga steget fullt ut och utan vidare bifalla motionärens förslag. Det torde nämligen krävas vidare utredning, innan man kan våga sig på något sådant; och man får väl i afbidan på utredningen trösta sig med att, såsom här redan framhållits, förslaget icke gärna kan vara så fullkomligt i alla delar, att det icke skulle tarfva jämkningar i framtiden. Man får väl här, som i fråga om all annan lagstiftning, låta erfarenheten tala och därefter jämka bestämmelserna.

Förslaget åsyftar emellertid, som sagdt, att framställa en allmän och ren inkomstskatt, att sålunda under inkomstbeskattningen indraga all inkomst; det har därför också blifvit nödvändigt att öfvergå till ren inkomstbeskattning för jordbruket och skogsbruket samt följaktligen att där tillämpa enahanda regler i fråga om taxering som gälla för taxering af all annan inkomst. Man kan förstå de stora betänkligheter, som uttalats från landtbrukarnas sida mot denna djupt ingripande ändring i nuvarande förhållanden. Utan tvifvel kommer denna förändring att medföra vissa svårigheter i tillämpningen åtminstone till en början. Steget måste likväl tagas, ifall man vill komma någon väg med reformerandet af vår direkta statsbeskattning. Det finns icke någon möjlighet att stå kvar på den nuvarande ståndpunkten. Det stod också klart redan för 1859 års bevillningskommitté, att en jämlik beskattning icke kunde åstadkommas, med mindre man kom fram till den rena inkomsten, och det var uteslutande af opportunitetsskäl, man då nöjde sig med den anordning i fråga om beskattningen af fastighetsafkastningen, som sedan dess bibehållits och kvarstår den dag i dag är. Man har emellertid under hela det efterföljande reformarbetet haft lika klart för sig, att man icke kommer någon väg, med mindre man öfvergår till en ren inkomstbeskattning äfven på detta område; och om behovet af en sådan öfvergång kunde anses hafva gjort sig gällande redan tidigare, gäller detta alldeles särskildt efter år 1902. Med den inkomstbeskattning, som då antogs, blef behovet af ändring oafvisligt. Det är ju alldeles klart, att, när man icke längre hade att räkna endast med bevillningen, utan därjämte införde en inkomstskatt och till på köpet gjorde denna progressiv, det gamla sättet att beräkna inkomsten af fastighet kom att medföra så stor orättvisa på skilda områden, att det icke i längden kunde vara hållbart. Ett ganska påtagligt bevis för huru kraftigt denna uppfattning gjort sig gällande inom bevillningsutskottet torde det förhållandet vara, att bevillningsutskottet vid 1905 års riksdag på enskild motionärs yrkande förordade en omedelbar öfvergång till inkomstbeskattning för jordbruket. Att förslaget då icke kunde tillvinna

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

sig kamrarnas bifall var ganska naturligt, ty reformen var icke så förberedd, att man gärna utan äfventyr kunde då genomföra densamma. Enligt mitt förmenande ligger här, i öfvergången till ren inkomstbeskattning för jordbruket, en af de allra väsentligaste förändringar, som det föreliggande förslaget innebär i jämförelse med nuvarande anordning; och med anledning af den erinran, som gjordes mot föredragningsordningen, vill jag säga, att det synes mig vara fullt riktigt, att denna principfråga skjutes i förgrunden, då det gäller principdebatten.

Kommer jag så till frågan om förmøgenhetsskatten, som här möjligen är egnad att tilldraga sig lika mycken uppmärksamhet, så må genast erkännas, att jag icke, trots det vältaliga försvar, som chefen för finansdepartementet såväl i den kungl. propositionen som i sitt uttalande här i dag presterat för den anordning, hvilken i den kungl. propositionen föreslås, känner mig fullt öfvertygad om lämpligheten af densamma. Jag har därför icke heller kunnat ansluta mig till den motivering, som utskottet använt, då utskottet förordat det kungl. förslaget i denna del. Jag har också reserverat mig mot utskottets motivering i vissa delar. Trots betänkligheter mot förslaget i denna del, trots att jag icke kunnat öfvertygas om, att det icke varit ur flera synpunkter fördelaktigare, om förmøgenhetsskatten anordnats som en fristående proportionell skatt, har jag dock icke häraf kunnat hämta tillräckligt stöd för att påyrka vare sig en ovillkorlig ändring af förslaget i denna detalj eller — och ännu mindre — afslag å förslaget i dess helhet.

Jag förstår de konstitutionella betänkligheter, som särskildt grefve Douglas med så stor styrka framhåft, och jag skulle hafva funnit det synnerligen önskvärdt, om man kunnat ordna denna skatt i mera betryggande form. Men det är väl ändå nödvändigt att räkna icke blott med hvad man önskar, utan också med hvad som är möjligt att genomföra. Äfven med risk att hemfalla under den stränga domen, att se saken för pessimistiskt och att icke hafva tillräckligt mod, måste jag emellertid vidhålla den uppfattning, att det näppeligen under en närmare framtid finnes stor utsikt att få förhållandena ordnade så, som motionären önskat. Detta oaktadt behöfver man icke — så förefaller det åtminstone mig — se framtiden i alltför mörk dager, ty det torde finnas andra vägar att nå målet. Den väg, som osökt erbjuder sig, när man vill finna garantier mot försök till skattelagstiftning utefter linjer, som icke följa rättvisan, är väl den, som kännetecknas af allvarliga och målmedvetna ansträngningar från de besittande klassernas sida att bibehålla det inflytande, som bör tillkomma dem inom representationen; och säkerligen gifves icke något annat sätt för dessa klasser att skydda sig.

I afseende å de ändringar i Kungl. Maj:ts förslag, som utskottet föreslagit, får nog medgifvas, att de icke i allo äro förbättringar. Olika intressen inom utskottet ha haft sina särskilda önskemål, som de i större eller mindre mån fått tillgodosedda, och detta har gif-

vetvis icke alltid medfört förbättringar. Så har här exempelvis framhållits den ändringen, att vid förmögenhetsskattens utgörande denna skall beräknas äfven för en sådan sak som smycken och vidare å andra sidan att inventarier upp till ett värde af 3,000 kronor skola lämnas fria från taxering. Ja, dessa förändringar torde säkerligen icke kunna försvaras ur principiell synpunkt. Utskottets majoritet har emellertid varit tvungen att gå med på dem för att kunna komma till något positivt resultat och för att undvika framdrifvande af förslag, som enligt majoritetens mening hade varit ännu betänkligare. Ur denna synpunkt får förslaget i många detaljer bedömas, och då blir domen kanske något mildare, än den eljest blifvit.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*

(Forts.)

Nu hafva de, som yrkat afslag, ansett, att ett uppskof med reformen vore befogadt, att en grundligare utredning af frågan vore på sin plats. Jag förmodar, att de tro sig på detta sätt bäst kunna främja de önskningsmål, som ligga dem om hjärtat. Ser man emellertid till, huru det förut i liknande fall gått, tror jag icke, att man bör göra sig alltför stora förhoppningar. Jag antager, att man med ett uppskof icke skulle vinna, hvad man åsyftar. Frågan är också verkligen af den beskaffenhet och har så länge stått på dagordningen, att den tränger till lösning.

För öfrigt bör man icke förbise förslagets många och stora förtjänster. Bland annat är ju den principen genomgående tillämpad, att det är endast den rena inkomsten, som skall beskattas. I följd däraf är afdragssystemet fullt genomfördt, så att äfven utskyldsafdrag skulle äga rum — och detta är icke minst att beakta, enär man förut under årens lopp förgäfves sökt realisera detta önskemål. Enligt utskottets förslag skulle nu afdrag ske för alla utskylder utom kronoutskylder.

Vidare bör i detta sammanhang observeras, att den skuldsatte fastighetsägaren, som enligt nuvarande skattelagsstiftning anses hafva lika stor inkomst och åläggas lika stor inkomstskatt som den skuldfrie, enligt förslaget skulle få åtnjuta den rättvisan, att han finge sin skattskyldighet minskad med hänsyn till skuldräntan.

Af de många detaljmärkningar, som här framställts, skall jag endast beröra ett par.

Den senaste ärade talaren ansåg, att en förmögenhetsskatt borde anordnas på det sätt, att den drabbade endast inkomstgifvande förmögenhet. Jag tviflar ändå på, att man med fog kan drifva en sådan sats, för så vidt man däri inlägger fordran på, att egendomen skall hafva lämnat afkastning under beskattningsåret. Det är ju förmögenheten såsom sådan, men icke inkomsten, som här beskattas. Det ligger väl icke heller någon obillighet däri, att exempelvis värdefulla tomter, som — i spekulationssyfte eller af andra orsaker — bibehållas obebyggda och kanske därför under en längre tid icke lämna afkastning, ändock drabbas af förmögenhetsskatt. Däremot är jag fullt ense med den ärade talaren därom, att sådan egendom, som icke rimligen kan tänkas gifva någon inkomst, bör undandragas för-

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.

(Forts.)

møgenhetsskatten. Likaledes anser jag det vara principiellt oriktigt att inom förmøgenhetsskattens ram påföra något slags lyxskatt, såsom dock, på sätt som erinrades, i viss mån blir förhållandet enligt utskottets förslag.

Vidare uppehöll sig samme ärade talare vid frågan om taxeringsmyndigheterna. Den frågan faller väl strängt taget utanför den nu föredragna förordningen; men medgifvas får ju, att det vore önskligt, om man kunde erhålla bättre taxeringsmyndigheter, än hvad man äfven med den förbättring, som nu afses, kan vänta att få. Men det gäller här, såsom på så många andra områden, att det bästa är fiende till det goda; och jag föreställer mig, att man får vara nöjd, om man lyckas genomföra den förbättring, som Kungl. Maj:t nu föreslagit, nämligen att en andra ledamot af taxeringsnämnden skulle få utses af Konungens befallningshafvande.

Här har äfven berörts frågan om slitage för fastighet, och i den frågan vore nog åtskilligt att säga. Jag har härutinnan afgifvit en reservation, som jag dock icke skall närmare uppehålla mig vid. Jag anser, att det vore såväl ur principiell synpunkt riktigt som praktiskt klokt att göra inskränkning i rätten till afdrag därvidlag; men med den försiktigare affattning, utskottet gifvit stadgandet om rätt till sådant afdrag, innebär det möjligen icke så stor våda, som det eljest skulle göra.

Vidkommande öfriga anmärkningar, som äro gjorda mot detaljer i förslaget, skall jag tills vidare icke yttra mig.

Herr statsrådet Swartz: Det skulle visserligen finnas ganska många anledningar för mig att taga upp till bemötande, hvad som här under diskussionen sagts, men jag skall bekämpa den frestelsen för att icke i onödan förlänga debatten. De gjorda invändningarna torde väl för öfrigt möta gensaga från annat håll.

Vid närmare eftersinnande är det likväl en sak, som jag anser mig skyldig att upptaga till bemötande, en sak af hvad herr Östberg anfört, nämligen när han citerar professor Davidsons uttalande, att den skatteskala, som här är lagd, vore — särskildt med hänsyn till förmøgenhetsskatten — felaktigt konstruerad. Det är ett alltför bestämdt uttalande af en alltför stor auktoritet, för att jag skulle vilja få skenet på mig af att stå svarslös emot en sådan anmärkning, ty det gör jag ingalunda. Jag står icke svarslös emot denna anmärkning. Förhållandet är helt enkelt det, att professor Davidson och jag se på denna sak med helt och hållet olika ögon, såsom jag talat om för herrarna redan förut. Jag ser nämligen på saken sålunda, att inkomst och innehafvande af förmøgenhet äro två samverkande faktorer, hvilka tillsammans bilda ett helt; de bilda en hel sammanhängande grund för den skatt, som bygges upp. Professor Davidson däremot kan icke frigöra sig från den uppfattningen, att inkomstskatten är *en* sak och förmøgenhetsskatten är en *annan* sak, och därifrån kommer han till detta

påstående, hvilket under *sådana* förhållanden utan tvifvel är rik-
tigt, att det blir sådana ojämnheter i förmögenhetsskatten, som
de af herr Östberg citerade.

Jag skall emellertid med ett kort exempel söka visa herrarna,
hur det där egentligen gestaltar sig efter professor Davidsons sätt
att se saken och efter mitt sätt att se saken.

Om vi förutsätta, att en person har en inkomst af kapital,
som i verkligheten uppgår till 6,000 kronor, och att han vid sidan
häraf äger en förmögenhet på 120,000 kronor, så kommer det be-
skattningsbara beloppet att upptagas till 8,000 kronor, i det att
nämligen $\frac{1}{60}$ af de 120,000 kronorna, d. v. s. 2,000 kronor, lägges
till de 6,000 kronorna, som han har i verklig inkomst af kapita-
let. Skatten på detta sammanlagda belopp, 8,000 kronor, blir 195
kronor. Nu räknar professor Davidson på det sätt, att skatten
på de 6,000 kronorna utgör 135 kronor och skatten på de 2,000
kronorna utgör 60 kronor. Ergo blir förmögenheten belastad på
ett ojämnt och mera tryckande sätt än hvad man kunde anse vara
afsedt.

Jag däremot ser saken på det sättet, att detta resonemang
är alldeles detsamma, som om jag skulle dela upp en ren inkomst
af arbete på 8,000 kronor i två delar och säga: den ena delen, den
på 6,000 kronor, drager en beskattning på 135 kronor; de åter-
stående 2,000 kronorna draga en beskattning af 60 kronor. Utför
jag detta vidare, så kommer jag därhän, att de första $\frac{3}{4}$ af denna
inkomst draga en beskattning, som motsvarar $2\frac{1}{4}\%$, och att den
sista fjärdedelen drager en beskattning, som motsvarar 3% —
under det att det riktiga naturligtvis är att säga, att inkomsten
i sin helhet drager en beskattning som motsvarar $2,4375\%$.

Lika intimt som sambandet är mellan den sista fjärdedelen
och de första tre fjärdedelarna med afseende å ren inkomst af
arbete, lika intimt är sambandet, enligt den för det kungl. försla-
get grundläggande principen, emellan de tre fjärdedelar af det
beskattningsbara beloppet, som utgöra den verkliga inkomsten af
kapital, och den sista fjärdedelen, som på grund af förslagets bestäm-
melser lägges till på grund af innehafvande utaf förmögenhet.

Ser man saken på det sättet, finns det absolut ingen ojämnh-
het eller felaktig konstruktion i skatteskalen.

Friherre Gripenstedt: Herr vice talmannen föreslog mig
privatim att, eftersom jag är något hes, jag skulle afstå från ordet,
enär det icke kunde vara något nöje för mig att yttra mig och
det egentligen icke heller kunde tjäna någonting till. Ja, däri ger
jag herr vice talmannen fullkomligt rätt. Icke är det något nöje
för mig att yttra mig, och det är det så mycket mindre, som hvad
jag har att säga måhända kan blifva misstydt. Med all säkerhet
kommer det icke heller att hafva något inflytande på frågans ut-
gång, ty hvad den saken beträffar, är jag alldeles förvissad om,

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenskatt.*

(Forts.)

att förslaget kommer att antagas. Detta är jag så mycket mer, som jag är öfvertygad om att detta förslag, ehuru framlagdt af en så kallad högerregering, med glädje kommer att accepteras af Andra kammarens radikaler och socialister och där få så många röster, att, äfven om förslaget mot förmodan skulle blifva afslaget i denna kammare, det nog går i en gemensam votering.

Efter min tro kommer förslaget emellertid att bifallas äfven i denna kammare, oaktadt stora betänkligheter finnas emot det, men man har så mycket förtroende för regeringen och för dess framsynthet, att man därför antager dess förslag. Också jag har i mycket förtroende för regeringen och sätter stort värde på den. Jag anser dock, att detta skatteförslag kommer att i släptåg medföra så betänkliga konsekvenser, att jag för min del i alla fall måste opponera mig emot detsamma.

Jag skall icke alls gå in i någon detaljkritik, utan jag skall bara hålla mig något till de allmänna grunderna för finansministerns skatteplaner. Nu kan herr statsrådet naturligtvis till förmån för sina reformförslag åberopa sig på en hel del kanske mindre välbetänkta liksom äfven mer eller mindre väl affattade skrivelser från Riksdagen. Erkännas måste också, att den nuvarande inkomstskatten alldeles icke är tillfredsställande. Men att tyda riksdagsskrivelserna på det sätt, som nu är skedd, det tror jag ändå icke hade varit behöfligt och det förefaller mig, som om finansministerns skattepolitik kommer att leda oss in på betänkliga vägar.

Den grundsatsen, att skatten bör bestämmas efter den verkliga skatteförmågan, den grundsatsen kunna alla och enhvar ju erkänna vara riktig; och progressiv beskattning är för resten redan tilläpplad i afseende å den nuvarande inkomstskatten. Men hvad beträffar frågan om progression af den här förmögenskatten, så, äfven om sådant teoretiskt sedt kan försvaras, anser jag, att man bort iakttaga mera varsamhet i det fallet. Uttalandet om den verkliga skatteförmågan låter ju bra, men det kan vara ganska svårt att afgöra, hvad denna verkliga skatteförmåga egentligen är. För den enskilde kan det vara en sak, men dessutom kan den ses ur en mera allmän objektiv synpunkt. Att det finns åtskilliga individer, som *kunna bära* en mycket hård beskattning, tror jag visst, om man tager bärigheten ur den synpunkten, men huruvida det är öfverensstämmande med rättvisa och billighet, det är en annan sak, och huruvida det är öfverensstämmande med statens sanna intressen, det är också en sak.

Nu nämnde herr finansministern i sitt svar på kritiken mot att sammankoppla förmögenskatten med inkomstskatten ungefär som så: ja, inkomstskatten drabbar personen, det blir något subjektivt; skulle man här hafva skilt förmögenskatten från inkomstskatten, hade det blifvit något objektivt. — För min del får jag säga, att jag vet icke, om det hade varit något oriktigt

däruti, snarare tror jag tvärtom. Mig synes det, som om man vid bedömandet af skatteförmågan i viss mån bör vara rädd om förmögenheten och kapitalet, så att man icke rent af »slaktar hönan, som värper guldägg» eller drifver den ur landet! Jag kan icke neka till, att jag verkligen fruktar för att den direkta beskattningen i Sverige skall drivas så långt, att den rörliga förmögenheten flyttar ur landet och den fasta, som blifver kvar, reduceras till sitt värde, så att skatteförmågan i sin helhet kommer att sättas ned högst betydligt.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*

(Forts.)

Nu är det en sak att lägga märke till i detta sammanhang. Man vet ännu icke alls, hur den kommunala beskattningen, som ställts i utsikt, kommer att se ut, men man kan befara, att, om samma tendens, som gjort sig gällande beträffande statsbeskattningen, äfven kommer till synes i kommunalbeskattningen, detta kan blifva en synnerligen tung beskattning. Det är ock en direkt beskattning och jag tror, att det blir en olycka, om man, drifven af radikala slagord, alltför mycket vill öka de direkta skatterna och bortse från de indirekta. Den saken vidrördes redan af en föregående talare, som ansåg, att proportionen höll på att gå öfver alltför mycket på den direkta beskattningen.

Jag tror för min del, att olägenheterna af den indirekta beskattningen för de allra flesta äro mindre, än om den direkta beskattningen tillgripes för mycket, åtminstone ifall man beträffande de indirekta skatterna höjer eller sätter tull och accis endast på sådana varor, som, om de också gå mycket åt, icke egentligen äro nödvändighetsvaror. På nödvändighetsvaror vill icke heller jag, att man skall sätta eller höja tullen.

Den indirekta beskattningen är i viss mån frivillig, när det icke gäller nödvändighetsartiklar. Den är mindre kännbar, då skattebeloppet icke utkräfvdes i större poster på en gång, utan kan omärkligt uttagas och förutsätter icke ett så rent af inkvisitoriskt förfarande, som när det vid taxeringen gäller att bestämma den direkta skatten.

Jag vill fråga herrarna, huruvida beträffande de nuvarande deklarationerna och de, som komma att tillämpas efter det nya skatteförslaget, det icke går så långt, att man verkligen kan kalla det för inkvisitoriskt. Och icke kan man säga om den indirekta beskattningen, att den går öfver skatteförmågan eller att skatteförmågan blir öfver höfvan ansträngd, ifall det t. ex. blir litet högre kaffetull eller accis på cigarrer och tobak. Det tror jag icke. Jag anser verkligen, att en rökare — om man nu skall taga tobaken som exempel — mycket väl tål vid att betala litet mera för sina cigarrer eller cigaretter, och blir det för dyrt, kan han bolma litet mindre utan skada. Om man lade på ett öre för hvarje cigarr och ett halft öre för hvarje cigarett, skulle det göra ganska mycket penningar, men icke blifva betungande. Den finare tobaken borde

Författningsförslag om inkomst- och för- mögenhets- skatt. naturligtvis beskattas högre än den billigare, men jag tog ett medtal som exempel.

(Forts.) Nu vet man — åtminstone har det talats därom — att det är fråga om att framdeles beskatta tobaken högre och man syftar på tobaksmonopol. Man vet visserligen icke, hur förslaget blir, men jag får redan nu säga, att, ehuru tobaken är ett mycket lämpligt skatteobjekt, när det gäller att skaffa staten inkomster, jag icke anser att man bör tillgripa statsmonopol. Statsmonopol har man i Sverige haft erfarenhet af för mycket länge sedan, då här var brännvinsmonopol. Det var visserligen en annan sak, men jag tror i alla fall att spåren förskräcka. Dessutom är det min öfvertygelse, att tobaksmonopol icke skulle inbringa på långt när det belopp man tänker sig, och när Riksdagen skref om tobaksbeskattningen, uttalade Riksdagen, såvidt jag icke missminner mig, just att Riksdagen icke ville hafva statsmonopol. Om vi skulle få statsmonopol, är det tydligt, att först skulle det bli en stor annuitet för att betala räntor och amorteringar på den summa, som behöfs för att lösa in fabriker, äfvensom för åtskilliga skadeersättningar. Vidare komme stora belopp att gå åt till löner och pensioner åt en hel ny stat af personer, och jag fruktar, att af den skatt, som komme in på tobaken, komme ett mycket litet netto att hamna i statens ficka. Då är tull och accis att föredraga. För att nu återkomma till skatteförslaget som föreligger, anser jag, att det icke alls är lämpligt eller bra. Jag skulle hellre sett, att det tagits något mer på den indirekta beskattningens väg. Så som saken nu ligger, har jag endast att på förhand reservera mig och kommer, såvida det blifver omröstning i denna sak, att rösta emot såväl regeringens som utskottets förslag.

Herr Lindblad: Ehuru finansministern i sitt första anförande antydde, att det finnes en senare paragraf, som herrarne kanske hafva det mesta intresset af, nödgas jag dock här taga till orda i en angelägenhet, som för mig är viktig, och jag gör det icke i egen sak, ty jag försäkrar, att efter lagens genomförande kommer jag personligen att få mindre inkomstbeskattning af det jordbruk jag bedrifver, men jag gör det därför, att jag tror mig kunna föra talan för en så stor del af vårt svenska jordbruk.

Vi sågo redan i morse i Stockholms Dagblad, att Riksdagen torde vara beredd »jurare in verba magistris» och det lät så nästan af den siste talarens yttrande, att han uppträdde mera här för att uttala sin egen mening och rädda den åt framtiden, än han direkt trodde, att han kunde inverka på kammaren. Ja, han känner kammaren bättre än jag, men jag vill tro, att äfven ur de synpunkter jag tillätit mig framföra i min motion och som jag ber att ytterligare här få upptaga tiden med jag skall våga vädja till denna kammare. Och äfven om jag kommer att motsägas i Andra kammaren, t. o. m. aflandtbrukare, som kunna förklara, att de för sin del äro beredda att taga denna jordbruks-

beskattning, vågar jag dock stå för, att det är icke till fördel för vårt land eller för vårt svenska jordbruk.

Våra jordbrukare begära ingenting bättre än att få *arbeta* i sitt yrke; de vilja icke åläggas att bli några bokförare. De äro sedan gammalt fritagna från bokföring. Nu framgår det af såväl regeringens utlåtande som utskottets jämte flere talares yttranden, att svårigheterna höra öfvervinnas. Anser man, att det är lämpligt att skapa svårigheter blott för att öfvervinna dem, då kan man ju taga detta, men den, som tagit en riktig bonde i hand, vet, att denna är bättre ägnad att sköta plogen och handtera spaden än att skriva ned siffror. Ej säkrare blir det, om han skall lita till sitt minne och gå till kommunalordföranden och be honom deklarerera å hans vägnar. De uppgifter, man här nödfallsvis fört fram, äro enligt min åsikt totalt värdelösa och jag vågar påstå, att om jag, såsom domänintendent eller uppskattningsman, skulle vara ålagd att, utan att besöka en egendom, med ledning af dessa uppgifter i formulär nr 2 räkna ut hvilken afkastning man skulle kunna beräkna af en egendom, skulle jag ögonblickligen anhålla om afsked, ty det är omöjligt att sitta på tjänsterummet och med dessa uppgifter om utsäde och skörd räkna ut huru stor afkastningen är. Arbetet och resultatet i jordbruk är naturligtvis helt och hållet individuellt, ingen generell regel kan därför angifvas. Med dessa uppgifter får man veta, hur många kilogram eller hektoliter utsäde jordbrukaren förbrukar och huru mycket skörd han fått, men man vet ingenting om *värdet* däraf, och det kan skilja sig så mycket, att det utsäde man lägger ned i jorden har ett värde af 20 öre pr kilogram, under det skörden knappt har ett värde af 10 öre per kilogram. Men här skall taxeringsnämnden med nakna siffror om kilogram och hektoliter säga hvad facit gör. Det är omöjligt.

Hvarför kunna våra taxeringsmyndigheter nu afgifva något så när riktigt värde på *jorden*? Jo, därför att de hafva ledning af, om ingenting annat, så ytterst af köpeskillingen, och så veta de, hvad de själfva vilja gifva för egendomen eller hvad grannen skulle vilja gifva för denna eller andra egendomar. Därigenom får man fasta jämförelsepunkter. Taxeringen gör icke anspråk på att vara alltför minutiös, utan det är ett slags medeltaxering. Man hör också ofta att taxeringsvärdet bör *höjas* när det är alldeles förlågt, eller då en försäljning af egendomen blir högre. Men herrarna kunna väl icke begära, att en bonde skall betala all kommunal- och statsbeskattning för sin egendom efter det *högsta* värde någon vill gifva för densamma, utan han bör väl betala efter ett något så när rimligt *medeltalsvärde*; det är också sådana man sökt att få fram hittills vid jordbrukstaxeringar.

Då säga skatteteoretici, att detta är ingen rättvisa. Det är icke den personliga skatteförmågan, som kommer fram. Det skall vara den »verkliga» inkomsten. Och fastän man talar så den ena stunden, är man tvärt färdig säga: nej, vi kunna icke få fram den *verkliga* in-

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

komsten, utan nöja oss med den *beräknade* inkomsten för alla egen-
domar med taxeringsvärde under 25,000 kronor; det hjälper icke att
man går och invaggar sig i att nu har man funnit den verkliga inkom-
sten, ty så hafva vi ändå lika fullt en beräknad inkomst.

Hvarför motsätter jag mig då detta beräkningssätt? Jag er-
känner, att byggnaden är uppförd mycket skickligt, och jag kan
gifva finansministeriet samma beröm som den förste talaren idag,
att förslaget söker att tillfredsställa krafven på teoretiska beräknings-
grunder, så långt nu sådana kunna hjälpa, men detta räcker icke till.
Det är icke nog att konstruera en byggnad för mycket vackra teorier
eller önsknigar. Man kan blifva mästare äfven i att uppföra korthus,
men det behöfs icke mycket för att få detta att ramla. Det skola vi
se, när vi gå att sätta denna beräkningens lag i händerna på taxerings-
myndigheterna på landet, ty jordbruksbeskattningen den gäller
för landet. Då komma de att förklara sitt »non possumus».

Jag har haft besök af en taxeringsman från Södermanland och
han förklarade: »icke är jag slängd i författningen, men mina bisit-
tare begripa ännu mindre, och få de detta, så går det ännu sämre».

Är det obilligt, att Riksdagen begär att få tänka sig för, innan den
går att taga dessa bestämmelser, de må vara huru teoretiskt riktigt
uträknade som helst, men som dock visa sig i praktiken olämpliga?
Och detta accepterande skall göras, sedan betänkanudet utdelats
först på söndag kväll. Huru många fingo det för resten på söndagen,
och icke först under måndagen, och huru många af herrarna hafva
smält det? Huru många skulle vilja i hemorten göra reda för hvad det
nya skatteförslaget innehåller?

Är det för mycket begärdt att säga, att vi vilja hafva så mycken
betänketid, att vi kunna se, om några anmärkningar göras icke blott
i orterna, men hos en myndighet, som i regel alltid rågrfrågats om det
ena lagförslaget efter det andra, jag menar de 24 länsstyrelserna.
Här är man nöjd med att kammarrätten förklarar, att det är icke några
väsentliga anmärkningar mot förslaget annat än i vissa delar, men
kammarrätten har icke handlagt dessa saker på samma sätt. Den
får besvärsmål hänvisade till sig, som äro mera invecklade, men i
rent praktiska synpunkter, särskildt i hittills vanliga jordtaxeringar,
tror jag, att kammarrätten i regel stadfäster hvad pröfningsnämnden
sagt, och jag tror icke, att taxeringsvärdena så ofta undergå någon
förändring vare sig hos kammarrätten eller hos Kungl. Maj:t. Det
är den första grundläggande utredningen i orterna, som blir afgö-
rande; då vore det icke mer än rätt, att Kungl. Maj:ts befallningshaf-
vande här finge yttra sig.

Hvarför kan man säga, att jordbrukarna här icke blifva nöjda?
Hvar och en, som känner till dem, vet, att de kunna göra snart sagdt
hvad som helst, gå genom eld och vatten, bara de äro öfvertygade,
att kamraten icke släpper taget, utan bär upp sin ända lika bra. Och
så är det i taxeringsfrågor. Finner bonden, att grannen får lägre

taxering än han, revolterar han och förstår många gånger icke rättvisan i sådant.

Finansministern anförde, att vi hafva premiering af småbrukare och att äfven fordran på bokföring ställes på dem. Men hvad skall den man tänka, som af premieringsnämnden får premium för jordbruk, men som straffas af taxeringsnämnden och kanske får återbära den penningen i högre skatt, därför att han sköter sitt jordbruk så förträffligt? Jag tror icke, att han förstår den rättvisan, att Kungl. Maj:t och kronan ger med den ena handen, men tager tillbaka med den andra. De vilja hafva *bättre* rättvisa.

Nu äro de vana vid, att arrende får betalas lika allt efter jordens beskaffenhet, brukaren må vara skicklig eller mindre skicklig, och vilja ock, att skatten till staten skall gå ut efter objektiva grunder och icke efter dessa, ty här beror framgången ytterst på den, som är så slängd bokförare, att han kanske kan dölja något. Jag är icke den, som vill tillvita våra jordbrukare att de skulle göra så allmänt men när de se, att det lönar sig att komma med en eller annan uppgift, som kanske icke är så alldeles korrekt, men som ändå kan försvaras, kunna de förledas därhän. Det är den olyckan jag vill förekomma, ty det är bättre att gå fram med fullt klara uppgifter i alla stycken. Och frestelsen bör ej tillskapas.

Vi hörde, att det var lätt att »fylla i» formulären, men det är icke nog med att göra det. Det uppstår ock svårigheter att beräkna efter dessa siffror. Nu angrep finansministern mig, därför att jag uttalat mig rörande beskattningen af kronoarrendatorerna. Finansministern sade dock, om jag fattade rätt, att det var en af de åtsporda Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som icke kunnat angifva samma lugnande förklaring som de andra, att beskattningen af kronoarrenden i närvarande stund var nöjaktig, men vi hörde icke hvilken Konungens befallningshafvande det var. Jag har icke heller uraktlåtitt att fråga de häradskrifvare, jag kunnat vända mig till, och jag har fått åtskilliga uppgifter från dem. Det blir för långt att tala om allt, men jag skall blott taga ett litet exempel, och detta bestyrktes af den taxeringsman, hvarom jag nyss talade. Han framhöll, att i en socken i Södermanland, som är känd för sin goda jord, funnes det två kronoarrenden på omkring 200 tunnland, där ingen af arrendatorerna var uppskattad för inkomst. Jag frågade hvarför. Jo, det är därför att de hafva deklarerat »ingen inkomst». Den ena hade några hundra kronors inkomst på sågverksrörelse, men af jordbruket hade han ingen inkomst. Dock har ett af dessa arrenden betingat särskildt afträde vid öfverlåtelse för 5 eller 10 år sedan. Jag frågade, hur detta kunde vara möjligt, det vore ju otvifvelaktigt vår bästa jord, det måste vara något fel. Ja, »vi måste följa deklARATIONEN», — sade han. Det är ock annorstädes så ojämnt, att t. ex. ånegenom på 200 tunnland åker invid en stad, med ett värde af 82,000 kronor, och ett arrende på 3,400 kronor, arrendatorn är upptaxerad till 700 kronor inkomst. Det är en herreman. Tror någon, att den mannen lever

Författningsförslag om inkomst- och förnögenhets-skatt.

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

på 700 kronor? Nej, jag vågar stå för, att i närvarande stund äro taxeringarna, tillkomna på detta sätt, ytterst felaktiga och ytterst vanskliga; i Oxie härad uppgaf finansministern 6 procent af taxeringsvärdet såsom regel, jag hade från Ludgo härad hört 3 procent, som i motionen anføres. Nu är visserligen sant, det har icke varit någon press på vederbörande för att få fram verkligt rättmätiga taxeringar i denna väg, men icke kan man säga, som det står i Kungl. Maj:ts proposition att, »såvidt veterligt är, hafva icke taxeringarna gifvit tillfälle till anmärkning», ty vill man verkligen forska, nog fins det många anmärkningsanledningar.

Jag skall icke blifva alltför lång, ty tiden är så långt framskriden, men jag nödgas dock framhålla, att med de formulär, som föreligga, kan man helt enkelt icke år 1911 få fram sådana här uppgifter. Bestämmelsen är nämligen den, att man skall lägga fram uppgifter från näst föregående räkenskapsår, det som är närmast den 1 mars. Således, alla arrendatorer, som ju hafva sin jord från den 14 mars, måste år 1911 deklarerera efter den afkastning de hade från den 14 mars 1909 till den 14 mars 1910; de, som icke haft bokföring och icke heller kanske hittills antecknat utsäde och skörd så noga, hafva ingen möjlighet att komma fram med dessa upplysningar. Jag kan icke föreställa mig, att meningen är, att somliga skola lämna deklARATION för ett skördeår och andra för ett annat sådant, och att man på det sättet kommer att röra sig med olika årgångar, ty det kommer att hämna sig en gång i framtiden, när en sådan arrendator byter om jordbruk eller arrende. Enligt mitt förmenande blir det faktiskt omöjligt att fylla detta villkor 1911.

Vidare är det en mycket olämplig bestämmelse i Kungl. Maj:ts förslag, att man drakoniskt bestämt, att en jordbrukare får icke räkna sig till godo något som helst afdrag för hemmavarande vuxna söner. Han får detta, när de äro under 15 år, men när de kommit öfver den åldern och fordra lön af honom, får han icke i sin afkastningsuppgift beräkna afdrag för dem. Det kommer i praktiken att drabba hårdt en kategori af mindre jordbrukare, torparne, en klass, som är ganska svår att fylla. Det är ständig brist på torpare, ty ingen vill åtaga sig detta mödosamma värf. I regel är det endast sådana, som hafva hemmavarande söner eller döttrar till hjälp, som vilja gå den vägen. Men skall nu torparen drabbas på detta sätt af skatten, att han icke får göra vederbörligt afdrag för dessa, när andra få göra afdrag för lejda drängar, då är det en orättvisa å färde som hämnar sig själf: torparklassen blir blott en saga.

Likaså tror jag att utskottets tillägg, att sparbanker, hvilkas reservfond vid senaste bokslutet uppgått till mer än 5 procent af insättarnas fordran, äro inkomstskatteskyldiga, måste anses vara en sådan nyhet, att det vore bäst att den icke nu genomfördes.

Samtidigt har utskottet uttalat sig om en del önskemål, men det gör icke utskottet positivt, utan i form af uttalanden i motiveringen och i form af skrifvelse. Man har sagt, att det vore lämpligt att

taxeringsuppgifterna icke finge offentliggöras, och detta tror man vore möjligt att genomdrifva, om man icke samtidigt kan hålla det krafvet framme med något motkraf! Det är ett vackert uttalande, men det kommer att stanna på papperet. Likaså är jag rädd att skrifvelsen angående beräkning af aktiekapitalets storlek lätt kommer att hamna i papperskorgen.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

Men när man vet, att denna inkomstskattelag kan lika fort komma till tillämpning, om vi afslå den nu och be Kungl. Maj:t i vederbörlig ordning remittera den till länsstyrelserna samt i god tid lägga fram däraf föranledt nytt förslag — då undras mig, om man icke kan gå med på den tankegång, jag uttalat här. De detaljanmärkningar, som äro gjorda, synas mig nog bärande, för att på en gång vid frågans nästa behandling komma till sin rätt så att de icke blott stanna på papperet såsom en vacker tanke, utan att Kungl. Maj:t verkligen insätter sin energi på dessa önskemål, hvilka Kungl. Maj:t i sin proposition framhållit såsom *rättvisa*.

Det är ur den synpunkten, herr talman, jag vågar uttala ett betänksamhetens ord i kammaren och tror, att man med full rättvisa kan säga, att man är beredd att efter noggrannare granskning, än nu medhunnits, en kommande riksdag godtaga en ny inkomstskattelag och en förmøgenhetslag. Af den anledningen ber jag att få yrka afslag på utskottets förslag.

Friherre Åkerhielm: Det har länge varit ett önskemål att söka få den nuvarande beskattningen till staten omlagd till en allmän och ren inkomstskatt. Det är uppenbart, att man endast på den vägen kan hafva utsikt att träffa den verkliga skatteförmågan. Det har likaledes varit en åtminstone tämligen allmänt och länge erkänd sats, att den fonderade inkomsten bör beskattas starkare än den icke fonderade, och man har också mer och mer kommit till den insikten, att detta sker bäst och säkrast genom att vid sidan af inkomstskatten införa en kompletterande förmøgenhetsskatt.

Dessa två ledande principer för vår skattelagstiftning ha blifvit särskildt betonade uti den skrifvelse af den 14 maj 1902, hvarigenom Riksdagen anmälde sitt beslut i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om den nu gällande inkomstskatten. På dessa grundsatser är också det förslag byggdt, som nu föreligger till Riksdagens pröfning. Nu är det ju så, att ingenting här i världen är eller blir fullkomligt. Detta gäller icke minst om skattelagstiftningen. Det är icke möjligt att uppgöra ett skatteförslag, som skipar full rättvisa åt alla håll och i alla förekommande fall, och som tillfredsställer allas olika önskningsar. Med skäl kan nog därför en eller annan anmärkning af större eller mindre betydelse framställas mot det föreliggande förslaget, och sådana ha ju heller ej utblifvit. Men för min del åtminstone är jag öfvertygad att förslaget, sådant det nu föreligger, förtjänar att af Riksdagen antagas, och om denna mening har jag ej heller varit ensam inom det verk, jag tillhör. Det utlåtande, som

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

kammarrätten afgifvit öfver förslaget, har, hvad hufvudprinciperna beträffar, varit enhälligt, så när som i vissa punkter, där en ledamot afgifvit afvikande mening. Denna ärade ledamot af kammarrätten, som jämväl är ledamot af denna kammare, har förut i dag yttrat sig om förslaget; men den reservation, han afgaf till kammarrättens protokoll, gick visserligen icke så långt som de yrkanden, han i sina motioner och i dag här framställt. Han reserverade sig icke mot kammarrättens utlåtande i hvad det afsåg förmögenhetsskatten, och han reserverade sig i fråga om utlåtandet i hvad det afsåg inkomst af jordbruk endast i så måtto, att han önskade, att en jordbrukare borde taxeras till det belopp, som hans inkomster i medeltal utgjort under de tre sista åren före det, som taxeringen afsåg. Hvad slutligen aktiebolagens beskattning beträffar, inskränkte han sig till att yrka, att man i den delen skulle stanna vid status quo.

Det torde heller näppeligen kunna sägas, att kammarrätten icke haft tillräcklig tid på sig eller tillräckligt material för att afgifva sitt utlåtande. De kungliga förslagen remitterades till kammarrätten i september och oktober månader 1909 och kammarrättens yttrande afgafs i januari innevarande år. Arbetet i kammarrätten blef visserligen ganska forceradt, och det kan ju icke förnekas, att detta arbete försvarades genom att förslagen remitterades till kammarrätten utan att vara åtföljda af någon motivering. Men å andra sidan tror jag, att detta gjorde, att kammarrätten kanske nödgades grundligare sätta sig in i förslagen än om den hade haft en motivering till ledning vid sin granskning. Jag tror också, att, med undantag måhända för endast några få punkter, kammarrätten lyckats fullständigt intränga i förslagens verkliga innebörd.

I det motstånd, som här har rests mot det kungliga förslaget, utgör, såvidt jag kunnat finna, obenägenheten på visst håll att utbyta den nuvarande beskattningen å jordbruket emot en inkomstskatt på jordbruksrörelsen den mest framträdande faktorn och dock tror jag, att man måste erkänna, att detta är en väg, som man nödvändigtvis måste gå, ifall man vill komma till en beskattning efter den verkliga skatteförmågan. Såsom den nuvarande beskattningen af jordbruk är anordnad, är den — det måste väl medgifvas — i ytterlig grad otillfredsställande. Den är otillfredsställande redan hvad den allmänna bevillningen angår, ty genom denna sker icke beskattningen efter den verkliga inkomsten, utan efter en viss genomsnittsbekräkning af hvad fastigheten kan lämna i inkomst. Följden blir då naturligtvis den, att ingen i regel beskattas för den verkliga inkomst han haft af sin fastighet. En beskattas för högt, en annan för lågt. Det inträffar naturligtvis också, att en person kan komma att beskattas för en inkomst, som han aldrig haft, och till och med att han kan komma att beskattas i sådana fall, då han icke allenast icke haft någon inkomst utan förhållandet i stället är, att han det året haft en förlust. Detta är ju ett orimligt sätt att beskatta en rörelse, redan när det är fråga om en proportionell skatt sådan som den allmänna

bevillingen. Men det blir så mycket mera orimligt, när det gäller inkomstskatten, som ju är progressiv. Att lägga en progressiv beskattning på en inkomst, som i de flesta fall är en annan än den, för hvilken man taxeras, i åtskilliga fall är mindre än den inkomst, man verkligen åtnjuter, i andra fall icke alls i verkligheten existerar och slutligen i vissa fall icke består i ett plus utan i ett minus, — det måste erkännas, att ett sådant tillvägagångssätt är ohållbart! Jag tror därför, att man — äfven om det medför aldrig så stora olägenheter — måste, om man vill åstadkomma en tillfredsställande reform af vårt direkta skatteväsende, omlägga beskattningen på jordbruket till en skatt på den verkliga inkomsten. I själfva verket måste det väl också erkännas, att det för de skattdragande, som måhända tänkt sig att de genom den nya skattemetoden skulle få en högre beskattning, än den de nu hafva, på det hela taget är en fördel med den föreslagna anordningen. Nu måste jordbrukarna, äfven om de råka ut för ett missväxtår, i alla fall skatta för en inkomst, som de icke äga. Denna orättvisa försvinner genom en omläggning af skatten, och vidare är det alldeles gifvet, att så länge skatten utgår efter en sådan beräkning som den nuvarande, kunna vederbörande aldrig tillerkännas afdrag i den utsträckning, som är afsedd att enligt det nu föreliggande skatteförslaget komma dem till godo.

Det kan väl också sägas, att man på det hela taget accepterat själfva principen, och att när man gör invändningar, så beror det därpå, att den nya beskattningen anses blifva så ofantligt svår i tillämpningen. Det blir icke möjligt, menar man, att hvarken räkna ut eller uppgifva, huru stor inkomst man i verkligheten haft. Följaktligen blir det, anser man, icke heller möjligt att deklarerera en exakt inkomst af jordbruket.

Svårigheterna äro, som sagdt, nog stora, men för min del vågar jag ändå tro, att de icke äro så stora, som man gör dem, och jag kan icke tro, att den siste talaren har rätt i, att om man får begagna deklara-tionsformuläret nr 2, som icke ålägger den deklarerande att uppge den verkliga inkomsten utan endast att uppge åtskilliga faktiska förhållanden, på hvilka beskattningen sedan skall kunna grundas, en sådan anordning skall möta så stora svårigheter att det blir omöjligt att ur dessa siffror tillnärmelsevis beräkna och bestämma, hvad en person åtnjutit i inkomst. Den ärade talaren afgaf för egen del i det fallet en inkompetensförklaring, men jag tror för min del det oaktadt, att om han verkligen skulle bli satt i den belägenhet, att på grund af dylika uppgifter nödgas angifva, hvilken inkomst en person haft af sitt jordbruk, så skulle han nog gå ganska bra i land därmed. När han nu afgaf en sådan inkompetensförklaring, var den, efter hvad jag tror, endast ett uttryck för blygsamhet från hans sida. Det är för resten alldeles uppenbart, att jämfördt med de nuvarande förhållandena måste det ju alltid erkännas, att man på den vägen skall kunna komma närmare de rätta siffrorna för skatten än när man såsom nu bestämmer skatten för alla öfver lag till 6 procent på jordbruks-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögöghets-
skatt.*

(Forts.)

*Författnings
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

fastighetens taxeringsvärde. Således måste det nya sättet, jämfördt med de nuvarande förhållandena, i alla händelser bli till fördel.

Det har också sagts af den siste talaren, att de små jordbrukarna skulle komma att bli så oerhördt betungade af att nödgas lämna de uppgifter formuläret nr 2 fordrar. Detta påståande förefaller mig bra underligt. Skulle icke med det utmärkte folkskoleväsende, vi ha här i landet, och af hvilket vi alltid berömma oss, en småbrukare kunna uppgifva sådana siffror som det här gäller? Kan han det icke, så måste jag instämma med herr statsrådet och chefen för finansdepartementet, att det vore högst önskvärdt, att han kommer att lära sig det. Det föreliggande skatteförslaget skulle då äfven i det afseendet hafva sin nytta med sig. Är det nu så, att man i folkskolorna icke lär sig tillräckligt för ändamålet, tycker jag, att det skulle vara synnerligen lämpligt, om man på läsordningen införde en lättare bokföring såsom särskildt läroämne. Säkerligen skulle man kunna göra detta till fördel för eleverna, om man i stället uppoffrade ett och annat, som man nu lär dem, och af hvilket de hafva bra liten nytta. Det vore verkligen bedröfligt, om man med fog skulle kunna säga, att hvad som i detta fall kan praktiseras i andra länder, det kan man icke genomföra här i Sverige. Stå vi verkligen på en så låg utvecklingsgrad, och är bildningen här i landet verkligen så liten, att vi måste förklara oss inkompetenta att införa en anordning, som andra länder före oss accepterat?

Herr Åkerberg säger i sin reservation: »Att öfver hufvud taget kunna i en taxeringsdeklaration exakt uppgifva den verkliga inkomst, som uppkommit af en bedrifven rörelse, torde i regel möta stora svårigheter.» Han talar här icke blott om jordbruksrörelse, utan synes åsyfta äfven idkare af industri och handverk. Anser han, att deklareringen för dem erbjuder så stora svårigheter, kan det icke annat än förvåna, att han icke för länge sedan väckt motion om att befria industriidkare och handverkare från att deklarerera för inkomst af rörelse. De ha då under många år fått lida af svåra olägenheter. Men jag tror verkligen icke, att deklarationsskyldigheten medför så olösliga svårigheter, ehuru jag medger, att det finnes svårigheter och mången gång stora svårigheter att deklarerera inkomst af rörelse. Jag tror visserligen icke, att det alltid är lättare att deklarerera inkomst af industriell verksamhet, än det är att deklarerera inkomst af jordbruk. För den store jordbrukaren och för den, som har verklig bokföring, tror jag icke att man kan säga, att det blir svårare och icke tror jag heller, om man jämför de mindre jordbrukarna och handverkarna, att det är lättare för de senare än för de förra att afgifva deklaration. Det hafva de senare emellertid redan länge fått göra, och de hafva då i regeln måst grunda deklarationen på sådana slags anteckningar, som här äro afsedda att införas i formuläret nr 2. Det bör vidare erinras därom, att det förslag, som föreligger, innehåller äfven en öfvergångsbestämmelse, nämligen att alla jordbrukare få under år 1911 deklarerera för sin rörelse efter formulär nr 2.

Sedan har man också sagt, att det kommer att uppstå svårigheter för taxeringsmyndigheterna, när de skola verkställa taxeringen. Ja, detta kommer nog att innebära svårigheter och icke minst komma svårigheterna att blifva kännbara för kammarrätten. Därom är jag fullständigt öfvertygad. Jag anser dock, att saken är i och för sig så rättvis och viktig, att man måste underkasta sig och att man måste öfvervinna svårigheterna. Detta om jordbruksbeskattningen!

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

Den anmärkning, man därefter framfört med den största skärpan, gäller förmøgenhetsbeskattningen. Man har klandrat, att den gjorts progressiv, och man säger, att det rätta vore, att förmøgenhetsbeskattningen hade gjorts proportionell. Den uppfattningen delar jag icke för min del, ty jag måste erkänna, att lika väl som det är rimligt, att en högre inkomst skall betala proportionsvis större skatt än en längre inkomst; så har också en större förmøgenhet större skattekraft än en mindre. När man då kombinerar dessa båda synpunkter vid beskattningen och gör det så, som i det kungliga förslaget angifvits, tror jag för min del, att kombineringen icke allenast icke är att klandra utan snarare bör betraktas som en fördel. Man kan icke heller säga, att genom denna beskattning det kommer att läggas på vare sig inkomsten eller förmøgenheten någon allt för tung börda. Jag tror, att inom de gränser, skatten inrymts uti det kungliga förslaget, den icke är att ond göra sig öfver.

Härefter skall jag gå öfver till aktiebolagens beskattning. I denna del har det i en motion blifvit ifrågasatt, likasom det äfven framhållits af en talare, att aktiebolagens beskattning borde göras proportionell. Ja, det skulle jag visst icke ha något emot, men kan någon verkligen tänka sig, att sedan vi en gång infört en progressiv beskattning af aktiebolagens inkomst, det skulle kunna finnas någon möjlighet att återvända till den proportionella beskattningen? — Det tror jag icke för min del, utan man måste nog utgå från, att skatten kommer att fortfarande vara progressiv. Då är frågan blott, hur man skall lämpligen ordna progressionen. Och jag kan icke annat än instämma i det uttalandet af chefen för finansdepartementet i den kungliga propositionen, där han säger följande:

»För bestämmandet af den personliga skatteförmågan framstår, såsom det mest framträdande momentet, inkomstens absoluta storlek. Härpå bygger progressionsskalan.

En juridisk persons skatteförmåga åter, om den bygges på inkomst, kan ju näppeligen grundas på samma förhållande. Inkomstens storlek i och för sig blir ju synnerligen missvisande, om denna inkomst bedömes oberoende af det kapital, hvars afkastning inkomsten motsvarar. Först i den mån på grund af gynnsamma omständigheter bolagets inkomst öfverstiger den normala afkastningen af aktiekapitalet, förefinnes enligt min mening en fullgiltig grund för tillämpning af en progressiv skatteskala.» Det är på sådana förutsättningar, förslaget är byggt, när man gör skatten beroende på vinstens förhållande till aktiekapitalet. Och detta anser jag för min del vara ett

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

lyckligt funnet förslag. Den ärade talaren, kammarrättsrådet Östberg, som yttrade sig för en proportionell beskattning, framhöll, huruledes man med den nu föreslagna omläggningen af aktiebolagsbeskattningen skulle kunna befara, att åtskilliga bolag förändrade sitt kapital, d. v. s. öfverläte sin egendom till ett annat bolag och på det viset undandrog sig beskattning. Han anförde i detta afseende ett exempel. Han talade om två personer, som hvardera af sin rörelse hade en inkomst af 25,000 kronor och ombildade affären till bolag. Den ene beräknade därvid sina tillgångar något högt och bildade ett bolag med ett aktiekapital af 500,000 kronor, den andre nöjde sig med ett aktiekapital af 100,000 kronor. Så visade talaren med siffror, att det bolag, som hade det högre aktiekapitalet, sluppe ifrån med mindre skatt än det, som hade det mindre aktiekapitalet. Ja, det är alldeles obestriddigt, men jag tror icke, att man i regel kan vänta, att personer, när de bilda bolag, sätta aktiekapitalet större än hvad som kan vara nödigt för rörelsen, ty äfven om de därigenom skulle vinna litet mindre beskattning, så blifva olägenheterna i öfrigt nog så stora, att det hämnar sig. Men risken för det af talaren antydda tillvägagäendet är med den nu gällande aktiebolagsbeskattningen alldeles lika stor. I det fallet, att aktiekapitalet blifvit satt till 500,000 kronor, och inkomsten fortfarande uppginge till 25,000 kronor, skulle med nu gällande rätt till afdrag för utdelning, och om hela vinsten, som här utgör 5 procent af aktiekapitalet, utdelades, hela inkomstbeloppet få afdragas vid beskattningen och följden skulle bli, att det stora bolaget enligt nuvarande regler för bolagens beskattning blefve fullständigt skattefritt, under det att det mindre bolaget finge utgöra skatt. Sålunda, den där farhågan, som kammarrättsrådet Östberg uttalat, gäller lika fullt om det nuvarande skattesystemet, som om det man nu velat sätta i stället, och vid sådant förhållande synes det mig, att den synpunkten icke kan inverka på frågans bedömande.

Det sades också här, att om man går in på systemet att taxera den verkliga inkomsten och åstadkomma en fullt ren inkomstskatt, borde man dock på samma sätt som i Norge göra en sådan begränsning, att jordbrukarna icke skulle kunna helt och hållet undkomma skatten. Begränsningen enligt den norska lagen är, att en jordbrukares inkomst icke får sättas lägre än en vanlig daglönares. Jag tycker, att det är en orimlig princip. Är det så, att en jordbrukares rörelse gått så illa att han icke haft någon inkomst, bör han icke beskattas, trots det att daglönares, som haft inkomst, blir beskattad. I det sammanhanget vill jag erinra om ett yttrande, som fälldes af herr Lindblad. Han sade, att om en liten jordbrukare sköter sin egendom väl och därigenom bereder sig bättre inkomst, bör han väl icke straffas, genom att man pålägger honom högre skatt. Det var en alldeles ny princip för beskattning, ty man måste väl ställa skatten i förhållande till inkomsten. Om man i enlighet med herr Lindblads resonemang ville gifva den idoge jordbrukaren en belöning genom att göra honom

skattefri, skulle man väl å andra sidan böra straffa en person, som skött sig så illa, att han icke fått en inkomst, med att ålägga honom skatt. Detta är ju principer för beskattningen, som äro ohållbara.

Ja, det skulle vara mycket att säga ännu, men tiden är så långt liden, och jag vill icke uppehålla herrarna för länge. Jag vill dock ännu påpeka två saker. Enligt herr Lindblads förmenande skulle det vara lämpligt att undanskjuta hela denna fråga bland annat af det skäl, att jordbrukarna icke skulle vara färdiga att deklarerat ens efter det så kallade formuläret nr 2, utan skulle behöfva tid på sig för att sätta sig in i saken. Jag vågar för min del betvifla, att, om man af den anledningen uppskjuter frågan, jordbrukarne skulle bry sig om att sätta sig in i deklarationsformuläret och bereda sig på att afgifva uppgifter efter detsamma. Efter min öfvertygelse är det enda, som kan förmå dem att lära sig att afgifva dessa uppgifter, tvånget att deklarerat, och jag kan sålunda ej finna, att i det anförda förhållandet skulle ligga någon anledning att uppskjuta frågan.

Så hafva ju några motionärer här framhållit önskvärdheten af, att man skulle göra förslaget till förmögenhetsskatt till lag eller, såsom grefve Douglas uttryckte sig, att regeringen borde hafva framlagt detta förslag på sådant sätt, att skatten blifvit en ordinarie inkomst. Och jag måste af grefve Douglas' motivering draga den slutsatsen, att han förmenar, att man därigenom skulle vunnit garanti för, att icke förändringar, som skulle för tungt träffa kapitalet, skulle kunna genomföras. Men jag tror, att bevillningsutskottet har dömt fullkomligt rätt, då utskottet hänvisat till den fråga, som var före vid 1904 och 1907 års riksdagar och då behandlades af konstitutionsutskottet och som gick ut på, att vissa bestämmelser inom skattelagsiftningen, såsom fastställande af skatteskalen och afdragsrätt m. m., skulle på grund af grundlagens stadgande göras beroende af båda kamrarnas medgifvande. En sådan bestämmelse skulle innefattat en verklig garanti i det förevarande fallet, men om man gör förmögenhetsskatten till en ordinarie inkomst, vinner man enligt min uppfattning alldeles icke någon garanti, ty man har då visserligen garanti för, att *den* förmögenhetsskatten icke kan ändras utan båda kamrarnas och Kungl. Maj:ts beslut, men det finnes absolut intet hinder för Riksdagen att, i den ordning § 60 regeringsformen bestämmer, på den gemensamma voteringens väg införa en annan förmögenhetsskatt. Jag tror ej heller, att det är riktigt resoneradt, att, om man inför en allenast proportionell förmögenhetsskatt, man har bättre utsikt att få behålla den, än om man inför en progressiv sådan skatt. Tvärtom föreställer jag mig, att om man gått så långt, att man infört en progressiv förmögenhetsskatt, är det större utsikt för, att den skall bestå, än om man inför en proportionell förmögenhetsskatt, som ju kan när som helst göras progressiv genom gemensam votering.

Det nämndes här, att man af den reservation, som är afgifven i bevillningsutskottet från socialdemokratiskt håll, kunde draga slutsatser om hvad som vi kunna vänta oss i framtiden. Därtill

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
möggenhets-
skatt.

(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

vill jag svara, att är det så, att Riksdagens majoritet skulle blifva sådan, att den finner lämpligt att lägga på större skatter, än förmögenheten eller kapitalet kan bära — och har makten därtill — så finnes det intet annat verksamt skydd i det fallet än det, som var ifrågasatt vid 1904 och 1907 års riksdagar, nämligen grundlagsbestämmelser, som lägga hinder i vägen för något sådant. Då vågar jag hemställa till eder, mina herrar, trots hvad den ärade talaren, greve Douglas, därom yttrade: Tro herrarna verkligen, att det finnes den allra minsta utsikt att kunna genomföra sådana bestämmelser, då man icke lyckades göra det vid 1904 och 1907 års riksdagar, ehuru man efter min uppfattning då haft större skäl att kunna vänta sig tillmötesgående än hvad man nu och för framtiden kan hafva?

Herr talman! Då jag är af den mening, att det förslag, som nu föreligger, är värdt att antagas, och då jag ej tror, att det har några fördelar med sig att skjuta upp frågan till en annan riksdag, så ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Håkanson, Edvin: Jag har icke deltagit i detta ärendes behandling inom bevillningsutskottet. Men vid den tidpunkt, då jag samtidigt med andra utskottsledamöter erhöll förslaget ifrån andra afdelningen, som hade förberedt ärendet, visste jag icke, att jag skulle bli förhindrad att delta i utskottets sammanträden, och jag sökte därför efter bästa förmåga att sätta mig in i det viktiga förslaget. Och jag tror, att det lyckades mig genomtränga det i ungefär lika grad, som de ledamöter i utskottet, som icke tillhört den förberedande afdelningen. Herr finansministern tillmåter tydligen denna fråga en mycket stor betydelse. Det framgår bland annat af den vidlyftiga utredningen af förslagets hufvudpunkter, som han här lämnat, men jag är också öfvertygad om, att herr finansministern förstår, att också Riksdagen tillmåter en sådan fråga som denna mycket stor betydelse, och därför vill, att den af Riksdagen själf skall bli underkastad en grundlig pröfning, innan den företages till afgörande. Hur har detta egentligen varit möjligt under denna riksdag? Till bevillningsutskottet remitterades, såsom vi alla veta, omedelbart före påskferierna det stora tulltaxeförslaget och omedelbart efter ferierna detta skatteförslag. Jag tror icke, att denna kammare är fullständigt nöjd med det resultat, till hvilket behandlingen af tulltaxeförslaget ledde. Och jag tror, att en af anledningarna till det mindre lyckliga resultatet är att söka i det, att *det* förslaget blifvit behandladt i brådskans tecken. Och så har också varit förhållandet med denna fråga. Det vore i sanning beklagligt, om äfven i detta fall resultatet af samma anledning blefve otillfredställande.

Beträffande själfva förslaget har det icke blott tidigare både sagts och skrifvits, utan det har i dag upprepats, att detta förslag skulle afse att införa en *ren* inkomstskatt. Med en ren inkomstskatt hade jag tänkt, att man skulle förstå, att skatten efter hela linjen skulle vara grundad på den verkliga inkomsten, d. v. s. man skulle

hafva kommit ifrån systemet med beräknad inkomst. Detta har nu visat sig vara omöjligt att genomföra. Och man kan nog alldeles bestämdt säga, att det är omöjligt att genomföra i något förslag. Här har den beräknade inkomsten blifvit bibehållen, dels genom inkomstskattens sammankopplande med förmögenhetsskatten och dels vid själfva inkomstskatten.

Man ansåg, när man begärde ett skatteförslag i den riktning, som här nu föreligger, från jordbrukshåll, att man där var orättvist beskattad, emedan jordbruket icke afkastade så mycket som den i bevillningsförordningen fastställda procenten af fastighetsvärdet. I den gamla förordningen hade man dock åtminstone en fast beräkningsgrund att grunda inkomsterna på. Visserligen kunde ju aldrig taxeringsvärdena fullkomligt rättvist fastställas. Men det var dock bestämdt, huru stor procent däraf som skulle beräknas utgöra ägarens inkomst. Men hur går det nu? För de jordbruksfastighetsägare, som icke komma att afgifva deklaration enligt första formuläret, kommer den beräknade inkomsten att fastställas af taxeringsmyndigheterna; jordbrukaren har endast att lämna vissa uppgifter. Jag tror, att det är 12 olika punkter i detta formulär, som deklareranten har att utfylla, och sedan skola *taxeringsmyndigheterna beräkna* den inkomst, han haft. Jag tror icke, att man ens försökt föreskrifva några grunder, hvarefter dessa undersökningar skola göras, och jag tror, att det skulle vara omöjligt att fastställa några sådana.

Hvarför önskade jordbrukarna vidare denna stora förändring? Det fanns ett skäl till. Och det var, att den kommunala beskattningen var så intimt sammankopplad med statens beskattning. Man trodde, att om man fick en rättvis beskattning, d. v. s. lägre skatt till staten, än man förut hade, skulle man därigenom också få lägre skatt till kommunen. Detta var alldeles bestämdt grunden till den riksdagsskrifvelse, hvarigenom ändringarna i de gamla förhållandena begärdes. Men blifver nu detta följden? Kommer nu den kommunala beskattningen att skiljas från statsbeskattningen? Ja, möjligen i en obestämd framtid, men tills vidare blir det alldeles samma förhållande, som varit hafver. Hvad som sedan skall komma, det har man ingen föreställning om. Jag tror icke, att det hade varit för mycket begärddt, om åtminstone grundlinjerna för den blifvande kommunala beskattningen hade varit uppdragna, så att man åtminstone kunnat göra sig någon föreställning, huru hela beskattningsväsendet i framtiden skall komma att ordnas.

Nu sade finansministern i slutet af sitt anförande, att därest detta förslag icke är fullkomligt — och det erkände han med rätta, att intet förslag kan vara — så kan man göra ändringar däri lika väl som i den gamla beskattningsförordningen. Jag vill då särskildt påminna om, att den gamla inkomstskatteförordningen har hela tiden ansetts vara af provisorisk natur. Det förslag, som nu föreligger här, har af finansministern själf angifvits vara att betrakta såsom en slutgiltig lösning af skattefrågan. Om förslagsställaren själf har så liten

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

öfvertygelse om förslaget förtjänster, att han redan nu tänker på, att det kan bli utsatt för en sådan kritik, att ändringar inom kort böra vidtagas i detsamma, så har jag ganska svårt att förstå, huru de, för hvilka förslaget framlägges, skola kunna få fullt förtroende därtill. I princip är naturligtvis det mesta af hvad här föreslagits mycket tilltalande, men jag tror, att ett nytt förslag till nästa års Riksdag, där något mera af det gamla komme att bibehållas, just en sak som här af flere talare berörts, skulle af Riksdagen med mera förtroende mottagas.

Herr talman! Jag vågar icke gifva min röst åt detta förslag, utan tillåter mig att yrka afslag dära.

Herr Trygger: Jag ber om ursäkt, att jag, när tiden är så långt framskriden, yttrar mig i denna fråga. Men frågan är af allt för stor vikt, för att, när man bildat sig en bestämd uppfattning, man skulle underlåta att uttala den.

När man läser motiveringen till den kungliga propositionen, blir man, kan jag säga, både glad och ledsen vid att där till en början möta den förklaringen, att detta förslag innebär en slutlig och i sig uttömmande lösning af frågan. Man blir glad, för så vidt man kunde tro, att detta uttalande skulle vara riktigt, att sålunda, om vi lösa frågan nu i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag, vi skulle kunna vara säkra om att icke inom en öfverskådlig tid möta ett nytt förslag, innebärande förändringar och försämringar af detta, som vi nu skulle antaga. Men å andra sidan blir man orolig, när man läser dessa ord, ty man får det intrycket, att förslaget författare ha något öfverskattat sitt verk och byggt allt för litet på verkligheten. Ty det kan väl ingen tänka sig, att om vi under de närmaste dagarna skulle fastslå detta skatteförslag, en slutlig lösning därmed skulle ha gifvits på frågan om inkomst- och förmogenhetsskatt, utan man kan vara tämligen viss om, att åtskilliga påbyggnader komma att göras och därför är det af enorm betydelse, att man noga granskar detta förslag, så att hvad som tilläfvventyras kommer efteråt, om det skall byggas på de grunder, som här äro lagda, icke kommer att verka skadligt för landet.

Hufvudprincipen i förslaget anges nu vara den, att skatten skall följa den verkliga, icke den fingerade skatteförmågan, och det uttalas uttryckligen, att all inkomst bör göras till föremål för taxering, men att till beskattningsbar inkomst icke får hänföras annan än sådan, som verkligen förvärfvats eller eljest af den skattskyldige åtnjutits. Det är ju synnerligen tilltalande att läsa detta, särskildt om man ställer detta i jämförelse med det, som friherre Åkerhielm yttrade, när han angaf hvad som gäller med afseende på fastighetsbeskattningen för närvarande, nämligen att det är den fingerade, icke den verkliga inkomsten, som nu är föremål för beskattning. Men läser man vidare i det kungliga förslaget, möter man denna förmogenhetsskatt eller såsom den också på sina ställen i förslaget kallas »skatt på fonderad inkomst.» Då finner man emellertid snart, att

den hufvudprincip, som förut fastslagits, har blifvit öfvergifven. Nu är det icke längre fråga om den verkliga inkomsten, utan man är åter inne på att beskatta den fingerade, den beräknade inkomsten. Man har således gifvit sig in just på det, som man ville undvika, och brutit mot det, som man ansåg vara förslaget förtjänst i förhållande till den nu gällande rätten, nämligen att med afseende på inkomstbeskattningen, hvad fastigheter angår, träffa den verkliga, icke den beräknade inkomsten.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

Hvad nu den enskildes skatteförmåga angår, kan man lätt begripa, att stora inkomster böra lämna en större skatt, att sålunda progressiv skatt i fråga om den kan tillgripas. Man kan också förstå, att i åtskilliga fall — långt ifrån alla — en fonderad inkomst har större skattekraft än en ofonderad. Men hvad som är svårt att förstå för den, som icke ser saken klarare än jag, är det, att förmøgenhet, som icke ger inkomst, skall antagas ge inkomst och den verkliga inkomsten ökas med denna sålunda fingerade inkomst. Jag skall taga ett exempel. En person har ett jordbruk, som går med förlust. Han har på detta jordbruk inventarier till ett värde af 100,000 kronor och egendomen är upptaxerad till 200,000 kronor. Enligt detta förslag skall han skatta för en inkomst, som beräknas till 5,000 kronor. Betalar han denna inkomstskatt år från år och sitter där på sin jord, blir han utarmad undan för undan. Ja, svarar man, men han kan ju sälja egendomen. Men, mina herrar, det är väl här icke fråga om, huruvida en person skall sälja eller icke sälja sina tillhörigheter, utan frågan gäller här personens skatteförmåga! Och då måste man säga, att denne man har ingen skatteförmåga, för så vidt med skatteförmåga skall förstås förmågan att betala skatt utan att därigenom utarmas.

Detta leder mig in på en annan fråga. I den kungliga propositionen talas oupphörligen om den enskildes skatteförmåga, men åtminstone jag skulle ha önskat, att där förekommit mera tal om landets skatteförmåga och om gränsen för denna. Den är nådd, då skatten är så anordnad, att den för landets utveckling nödiga kapitalbildningen icke kan uppehållas, och detta är en synpunkt, så vidt jag kan förstå, som bör beaktas, då det gäller att komma med en förmøgenhets-skatt. Denna synpunkt kan många gånger tvinga lagstiftaren och bör tvinga honom att öfvergifva den direkta skatten, när han nämligen kommit till en viss gräns, och i stället tillgripa den indirekta i hopp att minska konsumtionen. Emellertid: ju lägre den beräknade inkomsten af kapitalet är, när man tager en så beskaffad förmøgenhetsskatt, som här är fråga om, desto mindre farligt är det, men i samma mån som skatteprocenten höjes, ökas faran af att man beträffande beskattningen af den s. k. fonderade inkomsten icke fäster sig vid den i verkligheten fonderade inkomsten utan endast vid den beräknade, och denna fara blir så mycket större, i den mån man vill göra denna kapitalbeskattning progressiv. Ty det är väl en allmän regel, att när det är fråga om en progression, en progressiv

Författningsförslag om inkomst- och förmögensskatt.

(Forts.)

skatt, bör man ovillkorligen till grund för skatten lägga en verklig inkomst och icke en sådan inkomst, som är fingerad.

Öfvergår jag därefter till förslaget bestämmelser om aktiebolagens beskattning, har friherre Åkerhielm här visat, att förslaget bestämmelser i denna del äro i åtskilliga stycken bättre än den nu gällande rätten. Emellertid har det icke kunnat förnekas, att förslaget bestämmelser icke äro tillfredsställande, och de bli icke tillfredsställande, ens i händelse det skrivelseförslag, hvarom bevillningsutskottet hemställt, skulle leda till någon påföljd, ty det är väl, såsom här påpekats, alldeles uppenbart, att det ena aktiebolaget icke i och för sig äger någon större skattekraft än det andra, om man ser bort från själfva inkomstens belopp.

Friherre Åkerhielm framställde den frågan: huru kan man klaga, då man i själfva verket måste erkänna, att förslaget är minst lika godt och kanske bättre än den nu gällande rätten? Jag får verkligen säga: jag förstår icke ett sådant resonemang. Jag undrar, huruvida denna synpunkt skulle godkännas, ifall man skulle vända samma resonemang emot friherre Åkerhielm själf i hvad han yttrade, om den nu gällande fastighetsbeskattningen. Tänk, om vi i detta förslag skulle möta en fastighetsbeskattning, som icke vore stort bättre än den nuvarande; skulle man då, frågar jag, hafva sagt: låt oss taga denna beskattning, ty den är lika bra, ja den är till och med något bättre än den nu gällande rätten! Här gäller det väl att nu lösa denna fråga, och skall man kunna tänka sig att, såsom i det kungl. förslaget uppställts såsom ett mål, kunna slutligen lösa densamma, då bör man söka lösa den rättvist på alla områden. Och icke äger det väl, såvidt jag förstår, någon betydelse, att den nu gällande rätten, som är så söndersplittrad, så principlös, icke i den punkten träffat det rätta.

En verklig brist synes mig alltså vidlåda förslaget i fråga om dess ståndpunkt med afseende just å aktiebolagsbeskattningen.

Jag sade, att jag erkände att hufvudprinciperna i förslaget voro riktiga, men tillade, att dessa hufvudprinciper voro öfvergifna i fråga om den fonderade inkomstbeskattningen och i fråga om aktiebolagsbeskattningen. Förslagets dualistiska ståndpunkt med afseende på förmögensbeskattningen, den fonderade inkomstbeskattningen, bidrager enligt min mening till en synnerligen stor oreda. Finansministern har emot en författare, som granskat förslaget, gjort gällande, att förslagets ståndpunkt ifråga om förhållandet mellan inkomstbeskattning och förmögensbeskattning och denne författares ståndpunkt voro så olika att man icke kunde ens resonera om huruvida de anmärkningar, författaren gjort, voro berättigade. Jag vill taga det exempel som finansministern använde. Han sade, att om en person har 6,000 kronors inkomst och äger ett kapital på 120,000 kronor, då är det oriktigt att säga, att den ökade skatt, som en sådan person får betala i förhållande till en person, som icke har något kapital utan blott 6,000 kronors inkomst, är en skatt på kapita-

let, utan man måste se det hela i ett sammanhang. Jag får säga, att jag förstår icke denna sak så, som herr finansministern framställt den. Här finnas för öfrigt så många besynnerliga saker i detta förslag, men detta synes mig vara det allra märkvärdigaste, att man sammangjuter inkomstskatt och förmögenhetsskatt. För mig är det alldeles uppenbart att författaren ifråga är fullt logisk, när han säger: Om A har en inkomst af 6,000 kronor och B likaledes har en inkomst på 6,000 kronor samt därjämte ett kapital på 120,000 kronor, så skall skillnaden i beskattning dem emellan bero och bero *uteslutande* på, att den ene äger kapital. Om så är, synes mig också det vara riktigt, som med anledning däraf af finansministern anmärkts. Men sade finansministern med samma rätt kan man säga, att om en person har blott inkomst och intet kapital, den och den delen af hans inkomst drager så och så mycket skatt och den och den delen drager högre skatt o. s. v. Ja, detta synes mig också vara rätt. Det är ju detta som utmärker den progressiva beskattningen, att det första tusentalet kronor beskattas mindre än det andra o. s. v.

När man angripit denna förmögenhetsskatt, har man med rätta gjort det så, att man har sagt: vill man verkligen träffa den fonderade inkomsten — och det är ju billigt — hvarför går man då icke direkt på inkomsten och säger, att den och den delen af inkomsten är icke fonderad, den och den delen är fonderad; den senare skall därför draga så och så mycket mera i skatt, den får ökas på ett visst sätt. I stället beräknar man i förslaget först kapitalet och sedan gör man en konstgjord beräkning för att få ut en sextiondedel af kapitalets värde, och detta upptager man som inkomst. Finansministern sade, att det skulle bli orättvist, om man gick till väga på det förra sättet, och, såvidt jag hörde riktigt, anförde han ett exempel. Antag, sade han, att en person har aktier, som ett år gifva en viss inkomst, t. ex. 10,000 kronor, men nästa år gifva de ej någon inkomst. Om jag nu icke bryr mig om kapitalbeskattningen utan går direkt till den fonderade inkomsten, skulle den personen för det året betala för 10,000 kronors fonderad inkomst, d. v. s. $\frac{1}{3}$ -dels förhöjning af ofonderade 10,000 kronor. Men nu äro aktierna icke värda så mycket, och vi kunna antaga, att de äro noterade till hälften, hvilket representerar ett aktievärde af 100,000 kronor. Då kommer han enligt förslaget ifrån med 5,000 kronors fonderad inkomst och det är ju riktigt, när aktierna i själfva verket icke äro värda mera än 100,000 kronor. Ja, det är mycket sant. Det är en brist detta. Detta är en anmärkning, som man öfver hufvud taget kan göra mot högre skatt på den fonderade inkomsten, att den är alldeles utmärkt, när inkomsten härleder sig af sådana papper, som äro orubbliga papper, men att det har alltid en viss fara med sig, om man beskattar den fonderade inkomsten, när papperen växla i värde. Men jag vill möta finansministern på hans egen mark. Gäller icke samma svårighet beträffande Kungl. Maj:ts förslag? Det är samma invändning, som kan göras där. En person har t. ex. en bundt aktier, som efter den notering, som gälde i

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*
(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

januari år 1907, voro upptagna till 200,000 kronor. Han får sålunda betala för en tredjedel af förmögenhetens till 5 procent beräknade afkastning, eller således för en sextiondedel af förmögenheten. Så kom krisen i slutet af år 1907, och de där papperen voro kanske inte värda pappersvärdet, jag kan draga fram åtskilliga exempel på sådana papper, om det behöfs. Var det icke lika olyckligt för aktieägaren i det fallet, som om man haft det andra beräkningssättet? Sålunda, här är fråga om en olägenhet, som man icke kan undgå, hvilket system man än väljer.

Efter sofn jag nu har ordet och icke tänker yttra mig utförligt vid de särskilda paragraferna, skall jag be att få göra några detalj-anmärkningar. Vi hafva då först frågan om utskylderna.

I det kungliga förslaget har icke afdrag skett för skattskyldiges utskylder, detta trots att det förklarats vara riktigt, att utskylderna skola afdragas. Men statens behof af skatt har fått skjuta rättvisan å sido. Utskottet har emellertid intagit en annan ståndpunkt. Utskottet vill åtminstone ha afdrag för sådana utskylder, som icke äro kronoutskylder. Utskottets motivering för denna sak är i början synnerligen tillfredsställande, men på slutet blir den något märkvärdig. Och jag skall be, att herrarna ville ägna den någon uppmärksamhet.

Utskottet säger, sedan det motiverat att det åtminstone undandrödt någon orättvisa, så till vida att man får göra afdrag för andra skatter än kronoskatter, följande:

»Med hänsyn till statsregleringen för nästkommande år anser sig utskottet likväl ej kunna tillstyrka, att för år 1911 fullt afdrag för ifrågavarande utskylder beviljas, utan torde afdraget för nämnda år böra begränsas till femtio procent af samma utskylder. Utskottet förutsätter jämväl, att Kungl. Maj:t vid uppgörande af förslag till kommande statsreglering tillses, huruledes, i händelse af behof, ur samma skattekölla må kunna vinnas ersättning för det genom det ökade afdraget minskade skattebeloppet.»

Hvad betyder detta? Såvidt jag kan öfversätta utskottets ord, betyder det intet annat än att om man icke får tillräckligt mycket af förevarande inkomst- och förmögenhetsskatt, när man dragit af dessa utskylder, får man se till, att man ökar skattesatsen. Och då detta naturligtvis icke gärna kan gå för sig på annat sätt än genom att öka progressionen, skulle utskottets anvisning innebära, att man på det sättet skall täcka det afdrag, som man nu ger alla för de utskylder, som icke äro kronoutskylder. Man tänker, att om icke saken ordnas af sig själf, skall bristen betalas af dem, som hafva högre inkomst och större förmögenhet. Det kan väl icke vara rätt att på detta stadium binda sig i fråga om, hvar de penningar skola tagas, som behöfvast utöfver hvad, som inkomstskatten, sedan den blifvit bestämd, kommer att gifva statskassan. Då vi komma till sista punkten i utskottets hemställan, skall jag be att få yrka, att dessa ord i motiveringen måtte få utgå.

Här hafva redan påpekats de brister i förslaget, som finnas med afseende på beräkningen af inkomster af skogsbruk. Jag skall för min del icke ingå i detaljer. Jag tror, att den, som uppmärksamt läser förslaget, äfven skall finna, att det är åtskilliga brister, som finnas i fråga om förmögenhetens uppskattning. Hvad utskottets ändringsförslag beträffar, så innehålla de, i den mån jag icke redan berört dem, åtskilliga förbättringar, åtskilliga försämringar och vissa rena bagateller. Till försämringarna räknar jag framför allt bestämmelserna i § 13, att lefvande och döda inventarier icke skola beräknas såsom tillgångar, då värdet af dem icke öfverstiger 3,000 kronor. I detta fall skall man sålunda afvika från den ståndpunkt, förslaget i öfrigt fasthåller, nämligen att den fonderade inkomstbeskattningen förmedelst den valda vägen genom kapitalets uppskattning och den därpå beräknade afkomsten, icke skall gälla. Ett dylikt undantag är väl något synnerligen betänkligt vid en förmögenhetsbeskattning.

Hvad åter ändringen i samma paragraf i fråga om smycken m. m. beträffar, så är det ju en bagatell. Det spelar ingen egentlig roll här i landet. Men å andra sidan är det en principlöshet, ty då man med afseende på nyss nämnda inventarier kan säga, att de äro afsedda att lämna inkomst, kan man icke säga detta om dessa smycken. Det ligger i deras natur, att de äro lyxartiklar, som icke afse att lämna eller ens under några omständigheter kunna lämna någon inkomst. Till obetydligheter räknar jag slutligen den bestämmelsen, att riksdags- och kommittéarfvoden skola blifva helt och hållet fria från skatt, äfven i den händelse man skulle vara i stånd att lägga upp något af dessa arfvoden. Jag tror, att saken för närvarande icke har någon betydelse, men för så vidt riksdags- och kommittéarfvodena i framtiden skulle höjas, kunde det bli ganska farligt att undandraga vinsten från beskattning. Jag skulle för min del med afseende på arfvodena till sådana personer, som ständigt sitta i kommittéer, vilja jämföra dem med den fonderade inkomsten och med afseende på de öfriga till den ofonderade.

Mina herrar! Det skulle vara mycket att säga ännu, men jag har redan upptagit tiden alltför länge. Dessa finansrättsliga saker hafva alltid intresserat mig och utgjort föremål för mina studier. Det är kanske därför jag icke gripits af tillräckligt helig vördnad för ifrågavarande förslag. Jag erkänner emellertid gärna, att förslaget innebär i många stycken framsteg samt att det är produkten af ett synnerligen aktningsvärdt arbete. Jag tror, att åtskilligt i förslaget har bestående värde, men jag måste fasthålla vid, att åtskilligt i förslaget är dunkelt, att åtskilligt är schablonartadt och att åtskilligt förefaller mig vara mindre väl öfvertänt. Men detta kanske beror på den bristande tid, som stått mig och så många andra i kammaren till buds för att granska detta förslag. Och jag kan icke hjälpa, att jag tror, att äfven bevillningsutskottet, som väl icke haft öfvermänskliga krafter, har haft bra liten tid på sig för att granska förslaget. Antaga vi nu förslaget, är det ju klart, att detta sker på vårt

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

eget ansvar, ty grundlagen har sagt, att det är Riksdagen, som, särskildt hvad bevillningen angår, är den ensamt bestämmande, och ett sådant ansvar kan jag för min personliga del ej åtaga mig. Jag kan ej heller finna mig tillfredsställd af finansministerns förklaring, att då principen är riktig, måste de svårigheter, som i öfrigt förekomma, vara öfvervinneliga, för att man skall afslå förslaget. Om man har klart för sig, att det finnes stora svårigheter vid förslagets tillämpning och utförande, bör man enligt min uppfattning förbättra förslaget innan man fastslår detsamma definitivt. Jag anser, att man mycket väl kan slå sig till ro till nästa riksdag, så mycket mera som statens finansiella ställning icke ovillkorligen kräfver förslagets antagande redan i år. Må det då återkomma! Och den diskussion, som har varit, och den granskning, som det underkastats, komma sannolikt att leda till åtskilliga förbättringar. Jag är ock viss, att finansministern, som framlagt förslaget, skulle i ett uppskof se icke ett underskattande af hans möda för ordnandet af vårt skatteväsende utan en erinran om, att kammaren vid sina beslut aldrig låter personliga hänsyn skymma blicken för hvad kammaren anser för landet gagneligt. Huru gärna jag än ville antaga förslaget trots de brister jag funnit hos detsamma, kan jag icke göra det på finansministerns, på kammarrättens och på bevillningsutskottets ansvar. Jag har förgäfvets i grundlagarna sökt efter någon bestämmelse, som berättigar en riksdagsman att, när han fattar sitt beslut, öfverlåta ansvaret på någon annan. Och då grundlagen stadgar, att vi icke äro bundna af annat än rikets grundlagar, har jag alltid tolkat det på det sättet, att grundlagen menar, att vi äro bundna af vårt samvete och vår egen öfvertygelse, och dessa leda mig personligen till att yrka afslag på den ifrågavarande paragrafen.

Då ytterligare tio talare begärt ordet i föreliggande fråga och tiden var tämligen långt framskriden, beslöts, på hemställen af herr talmannen, att den fortsatta behandlingen af förevarande utlåtande skulle uppskjutas till morgondagens sammanträde.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till Kungl. hof- och slottsstaterna;

nr 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

nr 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvarsdepartementet;

nr 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet;

nr 129, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående användande af allmänna besparingar å riksstatens femte hufvudtitel till anskaffning och anordnande af hissar i flotans sjukhus i Karlskrona;

nr 130, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användande af behållning å extra ordinarie anslaget till fortsättande af arbetena å rikets kustfästningar m. m.

nr 131, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af särskildt rekryteringsbidrag för fyllande af 1911 års stater;

nr 132, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användande af öfverskott i den s. k. Djurgårdskassan till byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott;

nr 133, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för vissa förutvarande och nuvarande befattningshafvare vid statens järnvägar att gälda ersättningsbelopp, som i anmärkningsväg ådömts dem till återbetalning m. m.; samt

nr 151, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande af en elektrisk kraftstation vid Porjusfallen i Stora Lule älf.

Anmälades och bordlades sammansatta banko- och jordbruksutskottets utlåtande, nr 1, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till riksbanken af den s. k. landshöfdingens trädgård i Kristianstad äfvensom två i ämnet väckta motioner.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *von Baumgarten* från och med den 3 innevarande månad till riksdagens slut.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att bland betänkandena på föredragningslistan till morgondagens sammanträde skulle sättas främst de denna dag första gången bordlagda ärendena och sist de ärenden, som denna dag bordlagts andra gången.

Kammaren åtskildes kl. 12,22 på natten.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Torsdagen den 2 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Vid föredragning af ett från Andra kammaren ankommet protokollsutdrag nr 521, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, nr 51, i anledning af motion, angående skrifvelse till Konungen i fråga om ändring af förläggningssort för vissa regementen, beslöt Första kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott nr 2.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial nr 72 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill i fråga om kontanta aflöningsförmåner för läkaren vid Visby hospital samt öfverläkare och sysslomän vid nedan nämnda hospital och asyler godkänna följande lönestat att träda i kraft den 1 januari 1911:

	Lön.		Tjänstgöringspenningar.		Summa.
	Kr.		Kr.		Kr.
Stockholms hospital.					
Göteborgs hospital.					
1 öfverläkare	5,000	—	2,500	—	7,500
Härnösands hospital.					
1 öfverläkare	5,000	—	2,500	—	7,500
Piteå hospital.					
1 öfverläkare	5,000	—	2,500	—	7,500
Summa	97,866	66	51,333	34	149,200

Anm. Aflöningen kan — — — — — tjänstgöringspenningar.
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, beslutat i fråga om kontanta aflöningsförmåner för läkaren vid Visby hospital samt öfverläkare och sysslomän vid nedan nämnda hospital och asyler godkänna följande lönestat att träda i kraft den 1 januari 1911:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.
	Kr.	Kr.	Kr.
Stockholms hospital.			
Göteborgs hospital.			
1 öfverläkare	5,000	2,000	7,000
Härnösands hospital.			
1 öfverläkare	5,000	2,000	7,000
Piteå hospital.			
1 öfverläkare	5,000	2,000	7,000

— tjänstgöringspenningar.»

Vid bifall till Nej-propositionen komma statens slutsummor att utgöra resp. 97,866:66, 49,833:34 och 147,700:—.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 112;

Nej — 28;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 526, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 45 ja och 168 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 157 ja och 196 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bankoutsrottet i dess memorial nr 21, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som i likhet med Första kammaren vill, att, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, Riksdagen må medgifva, att domänintendenten, f. d. kaptenen Magnus Fredrik Rodhe må från och med månaden näst efter den, hvarunder hans förordnande såsom domänintendent kommer att efter den 20 juli 1910 upphöra, under sin återstående listid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 2,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra kammaren beslutat, att domänintendenten, f. d. kaptenen Magnus Fredrik Rodhe må från och med månaden näst efter den, hvarunder hans förordnande såsom domänintendent kommer att efter den 20 juli 1910 upphöra, under sin återstående listid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,500 kronor.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 121;

Nej — 23;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 527, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 66 ja och 150 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 187 ja och 173 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bankoutsrottet i dess memorial nr 21, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som i likhet med Första kammaren vill, att, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, Riksdagen må medgifva, att kommissionslandtmätarna Fredrik Theodor Petersson

och Anders Wilhelm Sandberg må, enhvar från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från kommissionslandtmätarbefattningen varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension af 400 kronor utöfver den pension, som enligt gällande stadganden om kommissionslandtmätarens pensionsrätt må tillkomma honom, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra kammaren beslutat, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke må vinna Riksdagens bifall.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 104;

Nej — 37;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 528, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 84 ja och 134 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 188 ja och 171 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bankoutskottet i dess memorial nr 21, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som i likhet med Första kammaren vill, att Riksdagen må medgifva, att geodetförmannen vid rikets allmänna kartverk Anders Petter Hedén må å allmänna indragningsstaten under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension af 3,400 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, då han varder entledigad från sin befattning vid kartverket, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra kammaren medgifvit, att geodetförmannen vid rikets allmänna kartverk Anders Petter Hedén må under sin återstående listid åtnjuta en årlig pension af 3,000 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, då han varder entledigad från sin befattning vid kartverket.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 112;

Nej — 33.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 529, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 39 ja och och 181 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 151 ja och 214 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial nr 85, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade järnvägar på extra stat för år 1911 anvisa ett belopp af 1,537,100 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis redan under år 1910 af tillgängliga medel utanordna 350,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, beslutat att till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade järnvägar på extra stat för år 1911 anvisa ett belopp af 1,476,100 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis redan under år 1910 af tillgängliga medel utanordna 350,000 kronor.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 111;

Nej — 34;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 530, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 45 ja och 175 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 156 ja och 209 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial nr 85, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill, att Riksdagen må för fortsättande af arbetet med uppförande af bron öfver Stångån vid Linköping på extra stat för år 1911 anvisa ett belopp af 100,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, afslagit statsutskottets hemställan och Kungl. Maj:ts framställning i ämnet.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 109;

Nej — 36;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 531, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 27 ja och 192 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 136 ja och 228 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial nr 85, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill, att Riksdagen må för år 1911 till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar bevilja ett anslag å 3,325,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, beslutat att för år 1911 till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar bevilja ett anslag af 2,525,000 kronor.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 128;

Nej — 16;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsänt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 532, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 104 ja och 115 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 232 ja och 131 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial nr 24, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill godkänna Kungl. Maj:ts förslag i rubriken nr 56 att bestämma tullen å artikeln fläsk, andra slag, till 20 öre per kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, beslutat, att rubriken i fråga skall erhålla följande lydelse:

Fläsk:

-----
andra slag

-----
fritt.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 114;

Nej — 29;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 533, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 93 ja och 125 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 207 ja och 154 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial nr 24, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill godkänna Kungl. Maj:ts förslag i rubriken nr 77 och sålunda bestämma tullen å artikeln majs, omalen, till 1 krona 50 öre per 100 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, beslutat, att ifrågavarande rubrik skall erhålla följande förändrade lydelse:

Spannmål:

omalen:

-----
majs

-----
fri.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 100;

Nej — 42;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 534, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 77 ja och 144 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 177 ja och 186 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial nr 24, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill, att viktgränsen i förslagets rubrik nr 198 bestämmes till 2,5 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, beslutat, att ifrågavarande viktgräns bestämmes till 1 kilogram.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 37;

Nej — 100.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 535, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 27 ja och 192 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 64 ja och 292 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af jordbruksutskottet i dess memorial nr 114 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill, att herr Runes m. fl. ifrågavarande motion icke må bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, beslutat, att Kungl. Maj:t må för innevarande år utöfver det af 1908 års Riksdag anvisade beloppet för utlämnande af lån till egnahemslåneförmedlare disponera ytterligare två millioner kronor.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 110;

Nej — 35;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 536, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 77 ja och 141 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 187 ja och 176 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial 103, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill, att i den bland utgiftsstaterna för tullverket förekommande aflöningsstaten generaltulldirektörens aflöning upptagas på följande sätt: lön 9,000 kronor, tjänstgöringspenningar 3,000 kronor, ortstillägg 1,000 kronor, summa 13,000 kronor, samt att till följd däraf aflöningsstatens summa höjes med 2,000 kronor och utgiftsstaternas slutsumma likaledes med 2,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, beslutit, att generaltulldirektörens aflöning skall utgöras af lön 7,000 kronor, tjänstgöringspenningar 3,000 kronor, ortstillägg 1,000 kronor, summa 11,000 kronor.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 110;

Nej — 34;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 537, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 18 ja och 201 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 128 ja och 235 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial nr 103, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill, att den bland tullverkets utgiftsstaten upptagna aflöningsstaten må beträffande generaltullstyrelsen i nedannämnda del erhålla följande lydelse:

	K r o n o r				
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
1 notarie	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
4 d:o	—	—	—	16,000	

samt att i följd häraf aflöningsstatens summa må höjas med 4,000 kronor och utgiftsstatens slutsumma likaledes med 4,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat, att omförmälda aflöningsstat skall i nedannämnda del erhålla följande lydelse:

	K r o n o r				
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
1 notarie	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.»
3 d.o.....	—	—	—	12,000	

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 100;

Nej — 42;

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 538, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 28 ja och 187 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 128 ja och 229 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial nr 103, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

»Den, som, i likhet med Första kammaren, vill, att Riksdagen beslutar

att såsom förutsättning för ikraftträdande den 1 januari 1911 af lönestaten för tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning skall gälla, att följande allmänna grundsatser skola tillämpas vid förestående omarbetning af den vid tullstadgan fogade taxa å ersättning, som i vissa fall skall till tjänsteman och betjante i tullverket af trafikerande utgöras, nämligen:

1:o) Ersättningsbeloppen inbetalas alltid till vederbörande tullförvaltning enligt af densamma utställd räkning;

2:o) Ersättning för förrättning, verkställd å den för vederbörande tjänstinnehafvare gällande tjänstgöringstid, skall, såvida icke förrättningen är af beskaffenhet, att ersättning därför utgår

enligt resereglementet, tillfalla tullverket, dock att, äfven i fall, då ersättning för förrättningen sålunda icke tillkommer tjänstinnehafvaren, godtgörelse för fortskaffningskostnad, där sådan kostnad måst af tjänstinnehafvaren utgifvas, skall honom tillhandahållas, hvaremot ersättning för förrättning, verkställd å öfvertid, äfvensom all enligt resereglementet utgående ersättning skall tillfalla vederbörande tjänstinnehafvare och utbetalas till denne af tullförvaltningen; samt

3:o) Hinder möter icke för dessa tjänstinnehafvare att, beträffande dem tillfallande ersättning, såsom hittills varit vanligt, träffa öfverenskommelse med trafikerande; röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra kammaren, beslutit,

att såsom förutsättning för ikraftträdande den 1 januari 1914 af lönestaten för tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsvakning skall gälla, att följande allmänna grundsatser skola tillämpas vid förestående omarbetning af den vid tullstadgan fogade taxa å ersättning, som i vissa fall skall till tjänstemän och betjante i tullverket af trafikerande utgöras, nämligen:

1:o) Ersättningsbeloppen inbetalas alltid till vederbörande tullförvaltning enligt af densamma utställd räkning;

2:o) Ersättning för förrättning, verkställd å den för vederbörande tjänstinnehafvare gällande tjänstgöringstid, skall, såvida icke förrättningen är af beskaffenhet, att ersättning därför utgår enligt resereglementet, tillfalla tullverket, dock att, äfven i fall, då ersättning för förrättningen sålunda icke tillkommer tjänstinnehafvaren, godtgörelse för fortskaffningskostnad, där sådan kostnad måst af tjänstinnehafvaren utgifvas, skall honom tillhandahållas; hvaremot ersättning för förrättning, verkställd å öfvertid, äfvensom all enligt resereglementet utgående ersättning skall tillfalla vederbörande tjänstinnehafvare och utbetalas till denne af tullförvaltningen;

3:o) Hinder möter icke för dessa tjänstinnehafvare att, beträffande dem tillfallande ersättning, såsom hittills varit vanligt, träffa öfverenskommelse med trafikerande; samt

4:o) Med bibehållande af den i tullstadgan, § 16 mom. 3:o), föreskrifna allmänna tjänstgöringstid skall den i § 185 af tullstadgan afsedda arbetstiden hos tullförvaltningarne i och för kontors- och tullbehandlingsärenden, d. v. s. den s. k. allmänna expeditionstiden, öfver hela riket under tid, då seglation vid respektive tullplats

pågår, utgöra minst sju timmar dagligen å söckendag och skola tjänstemän och betjante vara pliktige, då ej särskilda hinder möta, att å öfvertid mot i ofvannämnda taxa bestämd ersättning utföra de tjänståtgärder, som de trafikerande enligt tullstadgan äga påfordra.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 85;

Nej — 54.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 539, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 53 ja och 162 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 138 ja och 216 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets nästlidne dag bordlagda betänkande nr 30 äfvensom sammansatta banko- och jordbruksutskottets samma dag bordlagda utlåtande, nr 1.

Vid föredragning af sammansatta banko- och jordbruksutskottets under gårdagen bordlagda memorial, nr 2, med hemställan om anvisande af ersättning åt utskottets kansli och vaktbetjäning, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Fortsattes föredragningen af bevillningsutskottets betänkande nr 29, i anledning af *dels* Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, *dels ock* i ämnet väckta motioner.

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.

(Forts.)

Punkten 1.

Utskottets förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt.

7 §.

Herr Åkerman: Samtliga de frågor, rörande hvilka jag vid föreliggande betänkandes begrundande ansåg mig böra här i kammaren yttra mig, hafva redan under gårdagens debatt blifvit be-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*

(Forts.)

rörda och jag skulle därför, min vana trogen att icke yttra mig i de fall, där redan samma sak på ett med min uppfattning öfverensstämmande sätt blifvit afhandlad, icke heller i dag hafva besvärat kammaren med något yttrande, om det icke vore för en fråga, som i mina ögon är af så synnerligen stor vikt, att den, ehuru redan berörd, enligt mitt förmenande, dock förtjänar än ytterligare utläggning och understrykande.

Jag vill börja mitt anförande med att uttala ett instämmande i hufvudsak med hvad herr Fahlbeck androg. Jag skall såsom han se föreliggande betänkande ifrån nationalekonomisk synpunkt och därvid i första hand framhålla önskvärdheten af att lagar och författningar så affattas, att de befordra eller åtminstone icke mer än alldeles nödvändigt motverka den naturliga utvecklingen af industri och näringar eller med ett ord sagdt landets ekonomiska förkofran. Detta önskemål är icke, enligt mitt förmenande, i behörig grad tillgodosedt i det föreliggande förslaget. Och såsom utskottet ändrat förslaget — visserligen i åtskilliga fall till fördel, men i andra fall till skada — motverkar det rent af sparsamhet. I ett land som Sverige, som är så kapitalfattigt, att man till och med måst göra finansiella uppoffringar för att befordra möjligheten att från utlandet införskaffa kapital, där måste man se till att allt hvad göras kan göres för att öka kapitalbildningen.

Hvad är det väl som här i landet mest bidragit till vår förkofran i ekonomiskt hänseende under de senaste decennierna? Jag kan icke finna annat än att det varit aktiebolagsinstitutionen. Här i landet är det i aktiebolagets form, som nästan all industri och näringar af större betydelse få lof att kläda sig, om de skola kunna slå sig igenom, ty kapitalen äro så små att äfven för sådana mindre företag, som i utlandet bruka åstadkommas å enskild väg, räcker icke den personliga förmögenheten till, utan måste aktiebolagsformen tillgripas. Vore nu detta förslag ett så rent inkomstskatteförslag, som det gör anspråk på att vara, så håller jag med herr Fahlbeck, att då borde väl icke aktiebolagen såsom sådana beskattas, utan först när den fysiska personen fått pengarna i handom och de för honom blifvit inkomst, först då borde inkomstskatten taga vid. Men vi ha icke råd till detta. Statsfinanserna tillåta det icke, utan äfven aktiebolagen såsom sådana måste beskattas. Vi äro då inne på den orättfärdiga dubbelbeskattningen, men skall en sådan finnas, bör den åtminstone ej göras mera betungande än som är alldeles nödvändigt, och man borde därför helst ha den proportionell och icke progressiv. Därom håller jag med herr Östberg, som i går, liksom i sin motion, yttrat sig för proportionell aktiebolagsbeskattning, och jag sökte också för min del att år 1902 efter förmåga bekämpa aktiebolagens progressiva beskattning. Den gick emellertid då igenom, och man lär väl därför nu svårligen kunna blifva den kvitt, men skall denna orättfärdighet allt fortfarande bibehållas, så bör man väl åtminstone

se till, att den gamla orättvisan snarare förmildras än förvärras. Sätillvida vill jag nu visserligen medgifva riktigheten af hvad presidenten Åkerhielm med hänseende härtill yttrade, att förmildring i vissa enstaka fall nog möjligen ägt rum för några aktiebolag med synnerligen stora aktiekapital. Men huru ställer det sig med sådana aktiebolag, som, när de under tidernas lopp gjort besparingar och fått stora fonder, icke velat använda dessa fonder till utdelning af nya aktier, utan i stället lagt ned besparingarna i reservfond? Jo, de komma tvärtom i en i mån därefter försämrad ställning. Nu föreslagna sätt för den progressiva inkomstskattens utgörande kan endast medföra lindring för de aktiebolag, som hafva så stora aktiekapital, att årsvinsten, beräknad i ränta därå, icke blir stor. Men är det icke i hög grad orättvist, att sådana bolag, som för att konsolidera sig icke velat gå in på att tillfredställa jobbarentressen och lämna ut aktier af sina besparingar, utan fastläst dem i reservfonder, hvilka onekligen måste anses vara en starkare konsolidering än ökning af aktiekapitalet, att sådana bolag — säger jag — genom detta förslag blifva illa behandlade.

Det synes mig vara gifvet, att man borde här — såsom finansministern och sedan utskottet erkänt vara det rätta — låta fonderna komma med, låta aktiebolagets fonder räknas med i kapitalet och först på deras sammanlagda belopp grunda räntebereäkningen. Jag skall dock vara villig att till och med pruta på detta, men icke på, att reservfonden må få komma att läggas till aktiekapitalet. Det är det minsta jag kan gifva min röst för. Nu ha ju visserligen tre reservanter uttalat sig i den riktningen, men utskottet har stannat vid att ingå med en skrifvelse till Kungl. Maj:t. Den skrifvelsen grundar sig på, att utskottet, ehuru det anser rättvist att lägga reservfonden till aktiekapitalet, af finansiella skäl dock icke vågar göra sagda förändring. Det må vara att statsrådet och chefen för finansdepartementet vid förslagens uppgörande hade anledning till en sådan farhåga, men icke kan jag finna att utskottet bort hafva det. Under tiden, sedan den kungl. propositionen framlades, hafva nämligen väsentliga förändringar ägt rum. Vi hafva sett att det, som under senaste åren mest bidragit att försämma statsinkomsterna, varit den oerhörda nedsättningen i statens järnvägars inkomster. De hafva emellertid dess bättre i år väsentligen stegrats, och jag hoppas att, om arbetsfrid får råda, de snart må hafva kommit in i sina gamla gängor. Detta har utskottet naturligtvis haft reda på, och utskottet hade därför, med större lugn än som var finansministern möjligt, kunnat medgifva hvad som ansågs skäligt, men ej heller utskottet har tagit steget ut utan i sitt skrifvelseförslag hänvisat till en motivering där det sägs: »Då det emellertid synes utskottet angeläget, att undersökning anställes rörande möjligheterna för det ifrågavarande önske-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*
(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

målets förverkligande, har utskottet, som förutsätter, att någon minskning af den skattesumma, som enligt förslaget är afsedd att uttagas från samtliga bolag inom landet, icke bör ifrågakomma, och att fördelningen af skattskyldigheten mellan bolagen sinsemellan afväges enligt rättvisa grunder, ansett sig böra föreslå Riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, på hvad sätt den i motionen föreslagna ändringen i fråga om beräkningen af bolags kapital lämpligen må kunna genomföras, samt om framläggande för Riksdagen af det förslag i ämnet, hvartill utredningen må kunna föranleda.»

Ja, här se herrarna, att utskottet icke går längre än att, om reservfonden skall läggas till aktiekapitalet, progressionen i stället skall komma att ökas, så att aktiebolagen ändå komma att lämna det belopp, som i propositionen är afsedt. Är detta rimligt? Mig synes gifvet, att det ligger en orättfärdighet i denna dubbelbeskattning, samt att den därför bör minskas och icke ökas utöfver hvad den nu är och jag kan därför ej heller biträda detta skrifvelseförslag. Hade icke nämnda villkor tillagts, utan det endast varit fråga om att genom skrifvelsen få ett uppskof till hjälp för statsfinanserna under det första året, då det ännu torde blifva klenst med inkomstskatten, hade jag kunnat vara med därom, men att sätta utredningen i samband med en sådan där utsikt, att aktiebolagen för all framtid skulle komma att få en ännu häftigare progressiv beskattning än andra, synes mig vara orimligt.

Jag sade nyss, att utskottet till och med gått därhän, att det motverkar sparsamheten. Det är nämligen så, att utskottet i 5 § föreslagit att de sparbanker, hvilkas reservfonder vid senaste bokslut uppgått till 5 % eller mera af insättarnes fordran, skulle belastas med inkomstskatt. Alla sparbanker hafva hittills varit fritagna, och Kungl. Maj:t föreslår att de fortfarande skola så vara, men utskottet har tagit bort denna rätt från alla andra sparbanker än de, hvilkas reservfond understiger 5 % af insättarnes fordran. Jag vågar säga, att jag saknar ord för min förvåning, att man vill göra på detta sätt. Här är ju alls icke fråga om någon affär, som betingar en inkomst för dess utöfware, utan endast att befrämja sparsamhet genom att insättare af små besparingskolor å dessa få så högränta som möjligt, eller att insättarne skola af anstalten få tillbaka så mycket som möjligt. Såsom motiv för inkomstskattefrihetens borttagande från sparbanker samt sådana ränte- och kapitalförsäkringsanstalter, hvilka afse att bereda vinst endast åt insättare, anför utskottet att en sådan skattefrihet kunde erfordras, när man behöfde uppmuntra och hjälpa sparbankerna samt ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna, för att de skulle komma i gång, men numera kunde det vara obehöfligt. Jag får säga, att allt, hvad man i vårt kapitalfattiga land kan göra för att sparsamheten må befördras, är väl förtjänt att göras, och man

bör således icke taga bort någonting, som i det hänseendet har kunnat gagna.

Då jag fått ordet, vill jag nu äfven med några ord beröra sammankopplingen af förmögenhetsskatten med inkomstskatten. Jag kan nog förstå finansministerns mening med denna sammankoppling, då han gör sina beräkningar på att sådana inkomster, som grunda sig på fondering, böra vara en tredjedel starkare i jämförelse med andra. Jag vill ej heller bestrida, att icke ett sådant förfaringssätt kan hafva sina skäl, men den omständigheten att det blir starkare progression genom denna sammankoppling motarbetar i alla fall kapitalbildningen, och jag skulle därför hafva föredragit, om de hade varit skilda åt, så att här i landet, såsom i andra länder, förmögenhetsskatten kunnat utgå proportionellt mot förmögenheten. Isynnerhet synes mig denna sammankoppling motbjudande, sedan utskottet föreslagit att smycken icke, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, skola få undantagas från hvad som skall beskattas i förmögenhetsväg, utan påyrkat, att smycken skola såsom förmögenhet beläggas med skatt. Smycken ägas ju ganska ofta af personer, hvilka visst icke hafva någon vidare förmögenhet utan jämnt och nått draga sig fram, men som af släktkärlek hafva kvar gamla familjesmycken, som för dem kunna hafva ett det verkliga vida öfverstigande affektionsvärde, men från hvilka de, om utskottets förslag går igenom, mot sin vilja skulle tvingas att skiljas för att undgå den tillökade skatteprogression, till hvilken smyckebeskattning skulle leda. Frågan om smyckens beskattning är visserligen icke någon stor sak, men den verkar till att man af rimlighetsskäl blir ännu mindre benägen för förmögenhetsskattens sammanbindande med en progressiv inkomstskatt.

Jag hoppades i det längsta att utskottet skulle lyckas så modifiera Kungl. Maj:ts förslag, att jag skulle kunna biträda detsamma, men denna min förhoppning har dess värre blifvit gäckad, ty aktiebolagens orättfärdiga behandlingssätt är enligt mitt förmenande, om ock en detalj, dock en från nationalekonomisk synpunkt så utomordentligt viktig sådan, att jag icke kan med min röst stödja ett lagförslag, som gör ett sådant ingrepp i landets framtida ekonomiska utveckling. Då vidare redan nu 17 dagar förgått från den tid, då Riksdagen ursprungligen varit afsedd att sluta, och det till följd däraf icke kan komma ifråga att återremittera frågan, samt slutligen ingenting torde vara att vänta af reservationen, så har jag ingen annan råd än att om ock motvilligt yrka afslag.

Detta afslagsyrkande är emellertid endast framställt i syfte att få frågan uppskjuten till nästa riksdag, och skulle så ske, så synes det mig vara en afsevärd fördel, att därigenom beredes en möjlighet för Kungl. Maj:t att göra ett försök med att få den nya förmögenhetsskatten förbunden med en grundlagsförändring i den riktning, som afsågs med den s. k. Lundebergska motionen, i hvilken äfven jag på sin tid hade äran deltaga. Den var då

Författningsförslag om inkomst- och förmögenhetsskatt.

(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

förenad med ett rösträttsförslag, men föll enligt mångens mening just på grund af den sammankopplingen. Då det är all sannolikhet för att Andra kammaren är mer benägen för en förmögenhetsbeskattning än den Första kammaren, kan ju däremot hopp möjligen förefinnas för framgång af en sådan sammankoppling som den nu ifrågasatta och detta är för mig ännu ett skäl, hvarför jag yrkar afslag på utskottets förslag.

Herr statsrådet Swartz: Jag skall be att få begagna tillfället att redan nu svara på de invändningar, som gjorts angående aktiebolagsbeskattningen. Jag anser mig skyldig därtill, eftersom jag icke berörde denna beskattning i mitt anförande i går.

Jag ber då först att få fullständigt instämma i de herrars uttalande, som säga, att icke kan aktiebolagsskatten sägas vara en skatt, grundad på skatteförmågan, såsom inkomst- och förmögenhetsskatten i öfrigt är afsedd att vara. Nej, detta är alldeles tydligt och klart af den anledningen att man kan ju icke tala om en skatt, grundad på skatteförmågan, annat än med afseende å fysiska personer. Det säger sig sålunda själft, att man icke kan sätta samma måttstock å aktiebolags beskattning, som man kan sätta på de enskildes. Men det är nu en gång så, att aktiebolag blifvit beskattade och beskattade progressivt, och jag förmodar, att det under sådana förhållanden måste erkännas vara ett fåfängt, om än teoretiskt riktigt tal, att här taga upp den progressiva beskattningsformen till betraktande. Man må hafva hvilken uppfattning som helst om det teoretiskt riktiga däri, att aktiebolagsbeskattning icke skall på något sätt följa samma regler, som den rena inkomstskatten skall göra. Man må hur mycket som helst anse, att aktiebolagsskatten skall utgå proportionellt. Det tjänar likväl ingenting till, ty man kan icke omsätta denna åsikt i praktiken, och då få herrarna ursäkta att en person, hvars värf dock är af så pass genomgående praktiskt betydelse som förhållandet är med en finansministers, icke heller kan tillmäta dessa teoretiska funderingar något egentligt värde, då de en gång för alla äro affärdade vid det tillfälle, då inkomstskatten infördes och tillämpades progressivt på aktiebolagsbeskattningen.

Hvad har man då kunnat göra, när man omlade denna beskattning? Man har sökt se till, huruvida man skulle kunna med bibehållande af den grund, som var lagd och som var omöjlig att rubba, nämligen en i viss mån progressiv beskattning på aktiebolag, med bibehållande af denna grund — säger jag — undanröja åtminstone en del af de öfverklagade olägenheter, som medföljt aktiebolagsbeskattningens inrangerande under i hufvudsak samma grunder som enskilda personers beskattning.

Jag behöfver ju icke ingå vidare på de anmärkningar, som äro gjorda mot aktiebolags beskattning, såsom den för närvarande är anordnad. De äro alltför väl kända. Jag vill emellertid endast erinra därom, att det genom anordningen är vinstens absoluta belopp,

som uteslutande är afgörande för den beskattning, som lägges på bolagen. Alltså, om det är ett stort bolag med mycket liten vinst, procentiskt taget, blir det beskattadt med eventuellt den högsta procentiska sats, som förekommer i skattetabellen, under det att ett litet bolag med stor vinst, 50 eller 100 procent, kan stanna ganska lågt ned på denna skatteskala. Det är detta man ansett, att vi borde försöka omlägga, när man omlade grunderna för inkomstskatten i öfrigt. Och då vill det synas mig, som om det funnes en förnuftig tanke i det sätt, hvarpå man här sökt utgestalta aktiebolagsbeskattningen. Man har sökt att tillämpa tanken om den verkliga skatteförmågan äfven på bolag, så långt det öfver hufvud taget är möjligt, så långt man kan se, att man på den vägen kan komma någon vart. Jag erkänner nu mycket gärna, att det nog finns många luckor också i det afseendet, men nog tror jag, att det är en riktigare tankegång att göra bolagsbeskattningsplikt beroende af vinstens procentiska förhållande till det i bolagen nedlagda aktiekapitalet, än att göra bolagens beskattningsplikt beroende af den absoluta storleken af vinsten, alldeles oafsedt det kapital, på hvilket denna vinst teoretiskt sedt utgör afkastningen. Det är grunden för hvad man här har gjort.

Nu säges det, att man här skulle hafva tagit med också reservfonden i beräkningarna: det är kapital, det lika väl som det andra. Ja, det har jag erkänt; det är fullkomligt riktigt, och jag har till och med gått så långt, att jag sagt, att det borde vara på det sättet, att man räknade med alla af bolag reserverade medel, icke bara reservfonden.

Nu tror jag, att det af praktiska skäl är riktigt, om man vid försök att omsätta den här tanken i verklighet begränsar sig till reservfonden; och det finns den speciella anledningen att göra det, att den är gjord mer oåtkomlig för aktieägarna än öfriga reserverade medel. Hvarför har jag då icke gått den vägen? Ja, mina herrar, där komma vi återigen till den praktiska sidan af saken. Det kan icke hjälpas, att, när det är fråga om att taga ut en skatt, jag såsom finansminister får lof att icke allenast se till, efter hvilka grunder jag skall taga ut den skatten, utan ock vederbörligen uppmärksamma frågan: hvad får jag in med tillämpningen af de grunderna?

Med afseende å fördelningen af skattebördan mellan enskilda personer och andra juridiska personer än aktiebolag och solidariska bankbolag, hvilka i fråga om skatteskalan följa med enskilda personer, förekommer å sidan 191 i den kungl. propositionen en utredning. Af denna utredning framgår, att man beräknat, att enligt det i propositionen framlagda förslaget — särskildt genom förmögenhetsskatten, hvilken dock drabbar endast de fysiska personerna — af den till 28,500,000 kronor i 1910 års stat upptagna summan af bevillning och inkomstskatt sammanlagda ett belopp af 21,100,000 kronor skulle komma på enskilda personer och särskilda juridiska personer, under det att resten, 7,400,000 kronor, skulle komma på bolagen. Vidare har man beräknat, att man af inkomst- och förmögenhetsskattens

*Forfattnings-
förslag om in-
komst- och för-
möggenhets-
skatt.*

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.* hela belopp får ungefär 8,200,000 kronor från bolagen och omkring 23,300,000 kronor från andra skattskyldiga.

(Forts.) Det är nämligen på det sättet — och jag tror, att ingen skall kunna jäfva riktigheten af det tillvägagående — att, när man har ökat skattebelastningen på de enskilda personerna och andra juridiska personer än aktiebolag så betydligt som med 2, 200,000 kronor, man icke gärna lärer kunna blifva stående vid precis samma belastning på aktiebolagen, i sin helhet tagna, som den, hvilken för närvarande lagts på dem; utan man har nödgats att öka äfven denna belastning. Härvid har man sökt att beräkna ökningen något så när i samma proportion som ökningen af belastningen för de öfriga skattskyldiga. Man har då beträffande aktiebolagen stannat vid en ökning af ungefär 800,000 kronor; den är således mindre — äfven procentiskt taget — än hvad den andra ökningen är, den som är lagd på enskilda personer.

Därtill kommer dessutom en annan sak, och det är, att den ökning, hvilken är lagd på bolagen, kan så godt som på öret beräknas efter den statistik, som här förefinnes, under det att skatteökningen i öfrigt grundar sig å approximativa kalkyler, hvilka möjligtvis komma att af verkligheten öfverträffas.

Ytterligare ber jag att få fästa uppmärksamheten på ännu en sak. När man nu skulle taga ut ett visst skattebelopp gick det icke för sig att lägga någon annan grund för skatten än en, som var fast och vid hvars användning man kunde med visshet uträkna det resultat, hvartill man skulle komma. Nu fanns en fullständig utredning angående aktiebolagens aktiekapital, angående deras vinst och angående vinstens förhållande till aktiekapitalet inom olika kategorier: 5 procent, 10 procent, 15 procent och därutöfver. Med hjälp häraf kunde man, som sagdt, så godt som på öret räkna ut, hur mycket man skulle få in, om man lade relationen mellan vinsten och aktiebolagens aktiekapital till grund för skattesatsen. Däremot sväfvade man fullkomligt i ovisshet om, hvilka följder det skulle hafva, i händelse man till aktiekapitalet räknade jämväl reservfonden. Någon sådan uträkning förelåg icke då, men hade en sådan uträkning förelegat, vågar jag — med hänvisning till hvad i statsrådsprotokollet därom är sagdt — påstå, att förslaget kommit att omfatta också den bestämmelsen, att till aktiebolagens kapital skulle räknas jämväl rseservfonden.

Det är emellertid då gifvet och klart, att den skatteskala, man då skulle hafva föreslagit, måste hafva inrättats på sådant sätt, att man med tillämpning af den skatteskalan, eller beräknande af skattskyldigheten efter relationen mellan vinsten och det i aktiebolagen nedlagda aktiekapitalet på det sättet uppfattadt, hade kommit till samma fiskaliska utbyte, som man kommit till på andra vägar. Det hade således varit alldeles nödvändigt att lägga om skatteprogressionen. Jag vågar nämligen påstå, att det hade varit nödvändigt, liksom jag för min del icke anser det vara rätt att i det afseendet gynna bolagen alltför mycket gentemot de enskilda personerna och andra

juridiska personer än bolagen, hvilka grupper enligt förslaget skulle blifva hårdare belastade.

Nu vill jag tillägga, att en sådan uträkning angående bolagens reservfonder kommer att föreligga ganska snart. Uppgifter äro infordrade från alla aktiebolag i hela landet — och till den 1 juni voro de begärda. Naturligtvis har icke annat än ett fåtal kommit in till den utsatta tiden, men de skola väl komma under sommarens lopp, så att jag känner mig öfvertygad, att till hösten skall manganska noga veta, huru förhållandet i detta afseende är. Då låter det sig mycket lätt göra att lägga om denna skatteskala i öfverensstämmelse med hvad detta skrifvelseförslag innebär. Jag ber likväl att ännu en gång få säga ifrån, att naturligtvis måste man lägga skatteskalan på sådant sätt, att man kan med tämligen stor visshet räkna på att därmed få samma utbyte, som man skulle få med det nu föreslagna sättet. Men därom är det ju icke fråga nu.

Det är dock egentligen icke mot detta, som anmärkningarna väsentligen riktas, utan de äro, såsom redan angifvits, riktade däremot, att grunden för beskattningsplikten, som nu skulle utgöras allenast af aktiekapitalet, icke är lika rationell och riktig, som den skulle blifva, om man till aktiekapitalet räknade reservfonden. Därutinnan instämmer jag. Och jag hoppas att till nästa riksdag blifva i tillfälle att komma med förslag i den vägen, särskildt om Riksdagen stryker under en önskan i den riktningen.

Jag ber emellertid att få fästa uppmärksamheten på att genom det förslag, utskottet framlagt, aktiebolagen helt visst hafva blifvit särskildt mera gynnade än enskilda personer; jag syftar härmed på det förslag till afdrag för kommunalutskylder, som här är framlagdt af utskottet. Därigenom minskas ju den beskattningsbara inkomsten för bolag lika väl som för andra, men för bolagen icke minst.

Hvarför har man då kunnat göra detta? Jo, det har man kunnat göra, därför att, under arbetets gång här hos bevillningsutskottet, den utredning angående den beskattningsbara förmögenheten, som pågått samtidigt, har visat, att kalkylerna förut voro väl försiktigt uppgjorda, hvarigenom man kunnat meddela utskottet, att åtminstone 750 miljoner kronor större beskattningsbar förmögenhet kunde beräknas, än hvad som förut uppgifvits. Om man då räknar skatteutbytet efter så låg procent som $\frac{1}{2}$ pro mille, gör det 375,000 kronor i skatt. Därtill har utskottet kommit till den uppfattningen — och jag tror mig icke kunna bestrida, att utskottet däri har rätt — att man kan beräkna, att förmögenhetsskatten skall inbringa ytterligare därutöfver, så att den, i stället för till 3,000,000, skall kunna räknas till 4,000,000 kronor. Där hafva herrarna den miljon, som behöfdes för att man i 1911 års stat skulle kunna göra afdrag för kommunalutskylderna med 50 procent, utan att man behöfde sänka beräkningen för inkomstskatten! Denna åtgärd har ländt till fördel för bolagen, utan att någon som helst fordran uppställts på kompensation därför från deras sida.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

Då till mig framförts, att på somliga håll den uppfattningen skulle göra sig gällande, att aktiebolagen vore skyldiga erlægga förmögenhetsskatt för sina fastigheter ber jag till slut att få på det allra bestämdaste påpeka, att förmögenhetsskatt icke under några som helst förhållanden skall utgå af andra än fysiska personer. Det är gifvet, att så måste vara förhållandet, just därför att aktiebolagen icke kunna sägas hafva någon subjektiv skatteförmåga. Subjektiv skatteförmåga måste vara fäst vid en fysisk person. Här har således uppenbarligen från vissa håll ett fullkomligt misstag ägt rum. Den skatt, som här föreslås, att uttagas af bolagen, är beräknad att uttagas uteslutande på vinsten.

Grefve Wachtmeister, Hans: Att vi böra söka få till stånd en inkomst- och en förmögenhetsskatt i den ena eller den andra kombinationen med hvarandra, behöfver jag icke närmare utveckla. Det har redan skett på ett fullständigt och öfvertygande sätt i departementschefens anförande till statsrådsprotokollet i detta ärende, liksom det äfven framhållits här både af honom själf och af andra talare. Det står också klart för dem, som följt med vår skattekistoria under de senare åren. De länder, som äro närmast besläktade med vårt land och som på senare tider ägnat sitt skatteväsen en grundlig utbildning, hafva äfven gått den vägen. En sådan anordning torde nu också vara det hittills sista ordet i fråga om en rationell gestaltning af den direkta beskattningen, och jag frågar herrarna, om herrarna icke tro, att vi under nuvarande förhållanden behöfva anordna vår direkta beskattning på så rationellt sätt som någonsin är möjligt.

Nu är det emellertid så, att om, såsom några talare i går framhållit, det skulle möta så godt som oöfverstigliga svårigheter att tillämpa inkomstbeskattningen på jordbruket, så vore det omöjligt att få vare sig inkomstskatt eller förmögenhetsskatt. Inkomstskatt är naturligtvis omöjlig att få, om man skall såsom för närvarande beskatta en så viktig del af nationalinkomsten som inkomsten af jordbruket genom ett slags modifierad grundskatt. Att vi hafva en sådan form af beskattning af jordbruksinkomst, beror ju på att i sammanhang med den nya härordning, som genomfördes i början af 1900-talet, det befinns nödvändigt att införa en progressiv beskattning. Men det var därvid icke möjligt att få en rationellt anordnad progressiv skatt, utan landet fick finna sig i den olägenheten att hafva en sådan olämplig skatt som den, hvilken då antogs. Det var nödvändigt för att få den nya härordningen, men naturligtvis kunde man aldrig tänka på, att denna irrationella inkomstskatt skulle bestå någon längre tid, än som behöfdes för att omarbete densamma. Att längre bibehålla den ofullständiga och irrationella inkomstskatt, som nu finnes, bör följaktligen icke komma i fråga.

Man kan icke heller under nyssnämnda förutsättning få en förmögenhetsskatt. Förmögenhetsskatten är ju afsedd att skärpa beskattningen af den fonderade inkomsten, men när man icke har

någon enhetlig beskattning af inkomsten, vare sig den fonderade eller den ofonderade, så kan man icke på den bygga en förmögenhetsskatt. Man skulle få en påbyggnad på ett slags grundskatt, och en förmögenhetsskatt i den formen blefve ett nonsens. Det är således klart, att vill man hafva en förmögenhets- och inkomstskatt, måste man hafva en inkomstskatt för jordbruket. Äro svårigheter därmed förbundna, måste de öfvervinnas, om det finns någon som helst möjlighet därför.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*

(Forts.)

Dessa stora svårigheter har man hört talas om ända sedan mer än 50 år tillbaka, alltsedan vår nuvarande beviljning ordnades. Om man i äldre tider, innan de skattskyldiga själfva medverkade till taxeringen, skulle hafva sökt införa en inkomstskatt för jordbruket, kan man ju medgifva, att det skulle hafva medfört mycket stora svårigheter. För en taxeringsnämnd skulle det hafva ställt sig ganska kinkigt att söka gissa ut, hvilken inkomst ägaren t. ex. af ett stort gods haft ett visst år, men situationen har nu blifvit helt olika, sedan principen om själfdeklaration blifvit införd för de skattskyldiga i allmänhet.

Då invänder man, det må nu vara bra, att andra medborgare deklarerar i fråga om sina inkomster; det kunna icke jordbrukarna göra. Så sade t. ex. herr Lindblad i går, att bondens händer skola arbeta i jorden och icke skriva räkenskaper. Så lätt tror jag dock icke, att man kan komma ifrån sina medborgarplikter nu för tiden. Då kunde man ju lika väl säga, att bondens söner skola arbeta i jorden och icke gå och fullgöra sin värnplikt! Nej, man får väl af bonden fordra, att han skall uppfylla sina medborgarplikter, han lika väl som alla andra.

Det är emellertid nödvändigt att uppdraga en gräns mellan större och mindre jordbrukare. Denna gräns är också i det föreliggande förslaget dragen vid egendom till 25,000 kronors taxeringsvärde. Hvad beträffar jordägare, som befinna sig öfver denna gräns, måtte man väl kunna fordra, att de föra åtminstone så pass fullständiga räkenskaper, att de kunna deklarerar sin inkomst. Man fordrar ju af den minsta handlande och näringsidkare, som drifver yrkesmässig näring, att han skall föra böcker. Gör han icke det och kommer på obestånd, så löper han risk att komma i fängelse. Nu fordrar man icke så mycket af en jordbrukare. Man fordrar endast, att han skall föra de räkenskaper, som behöfves för att han skall kunna lämna de föreskrifna taxeringsuppgifterna. Däremot kunna icke finnas några betänkligheter. De flesta åtminstone större jordägare göra det redan. Om då äfven de andra få lära sig göra det, är det verkligen så ytterst nyttigt och välgörande, att det endast kan lända dem till fromma. I fråga om de mindre jordägarna, kan man medgifva, att det nog icke är att begära, att de skola lämna exakta uppgifter om sin inkomst, men de skola lämna vissa andra uppgifter om beskaffenheten och omfånget af sitt jordbruk, som kunna tjäna till ledning för bedömandet af den inkomst de haft däraf. Herr Lindblad betviflade, att man af dessa uppgifter skulle kunna draga

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

säkra slutsatser om jordbrukarnes inkomst. Landtbrukarna hafva emellertid i allmänhet ganska bra reda på sina grannars förhållanden. Då de dessutom ganska väl känna till hurudan väderleken och årsväxten varit under året, tror jag att taxeringsnämnden med stöd af de lämnade taxeringsuppgifterna skall kunna med ganska stor säkerhet draga sina slutsatser.

För öfrigt är det icke samma förhållande i afseende å denna deklaration som i afseende å den nuvarande upptaxeringen af jordbruksinkomsten till vissa procent af taxeringsvärdet, att den nämligen är obligatorisk. I fall en jordbrukare icke vill lämna dessa specificerade uppgifter, kan han ju lämna uppgift om sin inkomst — det är honom icke förment.

Jag ber nu att få säga några ord om förmögenhetsskatten. Såvidt jag förstår, är meningen med förmögenhetsskatten den, att man skall med beskattningen hårdare träffa den fonderade inkomsten, d. v. s. inkomsten af fast eller löst kapital. Det är axiomatiskt, att den fonderade inkomsten bör draga en högre beskattning än den icke fonderade. Nu kunde det tyckas, som om det låge närmast till hands — och det framhölls i går af herr Trygger — att man beskattade den fonderade inkomsten direkt efter en högre skattefot än den ofonderade. Det sättet är nog försökt i ett och annat land, men det har icke visat sig vara lämpligt såsom förebild. Det säger sig själft, att det är ytterst svårt i många fall att urskilja, hvilken del af ett inkomstbelopp som härrör från förmögenhet och hvilken del som härrör från arbete. Om man tänker på en industriidkare, kan man säga hur stor del af hans inkomst härrör från kapital och hur stor del från arbete? Det låter sig ofta icke göra; man måste nog hålla sig till förmögenheten. Men då det, som här, är fråga om en personlig förmögenhetsskatt, och icke om en objektsskatt, bör man fästa sig endast vid den *inkomstgifvande* förmögenheten. Där emot är det icke nödvändigt, utan är främmande för denna sak, att utröna hvad den verkliga inkomsten i de särskilda fallen utgör — den verkliga inkomsten får man reda på genom inkomstskatten. Här gäller det att utröna den ökade styrka i skatteafseende, som tillkommer den skatteskyldige innehafvaren af förmögenhet. Om förmögenheten det ena eller det andra året ger större eller mindre inkomst, behöfver man här icke befatta sig med, men naturligtvis är det af vikt, att man så riktigt som möjligt upptaxerar förmögenheten till dess verkliga värde. Det går t. ex. icke an att sätta högt värde på aktier, som år efter år icke lämna någon inkomst. Men det blir naturligtvis en sak för sig om man icke uppskattar förmögenheten till dess riktiga värde.

Då man nu har uttrönt den beskattningsbara förmögenheten, kan man gå tillväga på olika sätt, när man skall beskatta den. Huruvida man då beräknar skatten direkt på förmögenheten eller först räknar ut en afkastning, en inkomst af den och sedan tager en del där af, är egentligen blott en formell fråga. Riktigast är naturligt-

vis det senare, då med förmögenhetsskatt afses att skärpa skatten på *inkomst*. Därför synes det mig vara skada, att bevillningsutskottet ur själfva lagtexten tagit bort den beräkningsgrund som Kungl. Maj:t angifvit, och i stället hänfört skatten direkt till kapitalet. I det stora hela kan detta ju emellertid vara likgiltigt.

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögnehets-
skatt.

(Forts.)

Om man nu har en inkomstskatt och en förmögenhetsskatt, så har man såsom uttryck för den skatteskyldiges skatteförmåga fått två tal, af hvilka det ena betecknar den verkliga inkomsten, den inkomst, som den skattskyldige verkligen uppburit, och det andra betecknar det belopp, hvarmed denna inkomst skall i dess egenskap af fonderad ökas, för att beskattningen af fonderad och ofonderad inkomst skall blifva *reellt* lika.

Så långt tror jag, att de flesta äro med, men då det nu är fråga om det sätt, hvarpå Kungl. Maj:t i det föreliggande förslaget har tillgodogjort sig dessa båda tal, dela sig meningarna.

Först har det anmärkts, att förmögenhetsskatten icke borde ha gjorts progressiv. För min del har jag svårt att se något skäl, hvarför den icke borde vara progressiv. Om man gör skatten proportionell, kommer den naturligtvis äfven då att medföra en skärpning af skatten på den fonderade inkomsten. Men om man, såsom numera såväl här i landet som i åtskilliga andra länder sker, gör inkomstskatten progressiv, kan jag, som sagdt, icke se, hvarför icke äfven nu ifrågavarande del af inkomsten, som skall utgöra en integrerande del af inkomsten i dess helhet, skall beskattas progressivt. Det finnes alldeles samma skäl för det ena som för det andra.

Vidare har det anförts, att sammankopplingen af förmögenhetsskatt och inkomstskatt icke vore riktig eller önskvärd. Jag medger, att denna sammankoppling vid första påseendet kan förefalla öfverraskande, då den, såvidt jag vet, icke har någon direkt förebild i något annat land, men det hindrar icke, att den förefaller mig vara fullt logisk. Såsom jag redan framhållit, är afsikten med förmögenhetsskatten att utröna det belopp, hvarmed inkomsten såsom helt eller delvis fonderad bör ökas för att den icke i skatteafseende skall bli gynnsammare ställd än en ofonderad inkomst af samma storlek. Sedan man funnit båda dessa tal, böra de sammanläggas med hvarandra. Man vill finna ett tal, som uttrycker den skatteskyldiges skatteförmåga, det bör vara *ett* tal och icke två parallella tal. Det är först genom talens sammanläggande, som det riktiga förhållandet framträder. Men då jag säger detta, så är det ju gifvet, att någon annan förmögenhet än den inkomstgivande icke får komma i betraktande. Det får icke vara tal om någon objektskatt, utan det måste vara en ren personlig förmögenhetsskatt, icke en grundskatt eller kapitalskatt eller en lyxskatt. Har jag t. ex. en lyxskatt och sammanslår den med inkomstskatten, blir det ju ingen reson i detta. I det afseendet har onekligen bevillningsutskottet i en visserligen obetydlig punkt försämrat Kungl. Maj:ts förslag, nämligen därigenom att utskottet till den beskattningsbara förmögenheten hänfört smycken.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

Det är ju en bagatell, och man kan ju säga, att det ligger en viss välmening i detta. Det är emellertid ett bestämdt fel, och det fördunklar grundtanken i förslaget.

Det har slutligen anmärkts både i går af herr Fahlbeck och i dag af herr Åkerman, att då man nu sträfvar efter att få en fullt genomförd inkomst- och förmøgenhetsskatt, så hade man icke i förslaget bort intaga beskattning af aktiebolag. Då herr Fahlbeck i går yttrade detta, runno mig i minnet några ord, som jag år 1902 i sammanhang med införandet af aktiebolagsbeskattningen yttrade till statsrådsprotokollet, och som finnes citerade på sidan 170 i propositionen. Jag yttrade då, »att de allmänna reglerna för inkomstbeskattningen ej räckta till ifråga om aktiebolagen, utan att särskilda regler för dem måste uppställas och dessa af den beskaffendet, att skatten för aktiebolagen icke låter sig organiskt inpassas i inkomstskattesystemet, utan i själfva verket blifver en supplementärskatt, som upptages i sammanhang med inkomstskatten.» Jag tror, att det är riktigt och lämpligt att upptaga en sådan beskattning. Den är en särskild beskattning för ett visst slag af inkomst, på samma sätt som förhållandet är med den progression, som drabbar den större inkomsten i allmänhet och den förmøgenhetsskatt, som nu skulle drabba den fonderade inkomsten. Aktiebolagsskatten drabbar den inkomst, som genom sammanslutningen af kapital och de särskilda förmåner, t. ex. den begränsade ansvarsfriheten delägare i aktiebolag åtnjuta, äger en större skattekraft. Jag tror ej heller, att, såsom det framhållits, det skulle vara oriktigt att denna skatt är progressiv, ty med det system, som nu föreslås, stiger progressionen i den mån bolaget varit framgångsrikt. Den särskilda skattekraft, som beredts genom kapitalsammanslutningen och öfriga förmåner, som medfölja aktiebolagsformen, hafva nämligen ökats i den mån aktiebolaget varit framgångsrikt.

Då jag för min ringa del finner det kungliga förslaget i alla väsentliga delar vara byggdt på teoretiskt och praktiskt riktiga, fullt tidsenliga grunder och sålunda säkerligen innebär en för en lång framtid till sina grunddrag, om också icke till sina siffror, slutgiltig lösning af den sedan årtionden tillbaka på dagordningen stående frågan om en rationell nydaning af den direkta beskattningen i vårt land, yrkar jag bifall till den föreslagna paragrafen.

Herr Östberg, Johan: Några anmärkningar, som gjordes mot hvad jag i går hade tillfälle att anföra, torde påkalla ett yttrande från min sida, så mycket hellre som dessa anmärkningar röra ett par af själfva grunderna för den nu föreslagna skatterformen.

Den första anmärkningen var den, att då jag gjorde gällande att, på sätt uppvisadt vore, den föreslagna skatteprogressionen på förmøgenheten icke genomförde den princip, förslaget själf uppställt, berodde detta därpå, att anmärkaren, här professor Davidson, ställt sig på ett annat plan än finansministern. Men jag vill

erinra, att hans kritik går ut på att med just den utgångspunkt, som finansministern haft, visa att, under det att denna utgångspunkt är, att den fonderade inkomsten skall hafva en tredjedel högre skattekraft än annan inkomst och därefter beskattas, detta dock enligt den uppställda skatteskalen ledde till, att förmögenheten och inkomsten vid *lägre* belopp kan blifva beskattade till mera än den angifna summan, och sedan vid högre belopp stannar vid den. Professor Davidson visar ock, att en förmögenhet af t. ex. 120,000 kronor, som är förenad med inkomst, när sitt maximum af beskattning vid 80,000 kronors inkomst, då beskattningen efter den uppgjorda skalan uppgår till 1 pro mille, men därefter vid högre inkomst *sjunker* i stället för att stiga.

Det är ju också dessutom gifvet, att talet om den fonderade inkomstens högre skatteförmåga i och för sig kan angripas. Man hör ofta landtmän säga: icke skall ni tala därom, att vi, fastän vi ha jordbruksfastighet, ha en inkomst, som är fonderad och har större skatteförmåga än hvad ni tjänstemän i kommunens och statens tjänst hafva, som hafva edra inkomster garanterade i både goda och onda år. Den fonderade inkomst, som vi hafva, är icke mycket värd i jämförelse med eder, som dock icke skall i skattehänseende räknas som fonderade.

Men, fränsedt detta, om man nu vill beskatta den fonderade inkomsten genom en förmögenhetsskatt, så följer icke däraf, att man skall göra den förmögenhetsskatten progressiv. Det följer ej heller däraf, att man skall draga in under förmögenhetsskatten sådana saker, som omöjligen kunna gifva någon inkomst, såsom utskottet har gjort, då det dragit in smycken, automobiler, lustjakter o. d. under den progressiva förmögenhetsskatten och under dess sammankoppling med den progressiva inkomstskatten. Om man sålunda sammanför förmögenhetsskatten med den progressiva inkomstskatten, blir den förmögenhet, som icke ger någon inkomst, icke allenast i och för sig beskattad till ett visst belopp, utan bidrager äfven till att höja progressionen för den inkomst, som i öfrigt finnes och som sålunda skall betala högre skatt både för sig och för förmögenheten.

Det anmärktes också, att till kammarrättens protokoll någon erinran icke af mig vore gjord mot den konstruktion af förmögenhetsskatten, som här föreslagits. Den anmärkningen är riktig. Jag hade nämligen icke då haft tillfälle att närmare intränga i systemet för förmögenhetsskattens utgörande, såsom jag sedermera haft tillfälle till. Jag kan efter närmare granskning för min del icke förlika mig med denna anordning, hvilken, såvidt jag vet, icke heller förekommer i något annat lands skattelagstiftning.

Hvad sedan beträffar aktiebolagens beskattning, har jag gjort gällande, att om man nu anmärkt mot den nuvarande aktiebolagsbeskattningen, att den medför vissa ojämnheter och att det kan anses obilligt, att en delägare i ett stort bolag skall skatta mera

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*
(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

än en delägare i ett mindre bolag för lika stor inkomst, så ger äfven den nu föreslagna grunden anledning till anmärkningar. Och jag framdrog ett exempel på två affärer, som hvardera afkasta 25,000 kronor. Den ena är bildad med ett aktiekapital på 100,000 kronor, och den andra med ett aktiekapital på 500,000 kronor. Det förra bolaget blir nu beskattadt efter det nya förslaget med 1075 kronor och det senare med 525 kronor. Det erinrades här- emot, att de äfven nu blifva olika beskattade. Ja visserligen, men icke i den utsträckningen. Låt oss se, hur de nu bli beskattade! Om de icke dela ut något och båda ha en vinst på 25,000 kro- nor, så blifva de båda till staten beskattade med 745 kronor hvar- dera, således med samma belopp. Om de dela ut vinsten, så blir skattesatsen rubbad i förhållande till utdelningen. Antag, att de dela ut hela vinsten, så blir det mindre bolaget beskattadt med 570 kronor och det större med 250 kronor. Sålunda sker det ju en betydlig förskjutning i dessa bolags beskattning genom den nu föreslagna skatteförändringen.

Det är ju sant, hvad som här är anfördt, att man med af- seende på aktiebolagen icke kan tala om skatteförmågan. Men man säger dock, att det icke är värdt att försöka lägga någon annan grund för aktiebolagsbeskattningen än en progressiv skala, ty Riksdagen har en gång beslutit, att aktiebolagsbeskattningen skall vara progressiv. Men innebär icke den nya grunden, att aktiebolagsbeskattningen i själfva verket *kan* bli proportionell? Ty om aktiebolagen ställa så till, att deras aktiekapital förhöjes så, att de endast lämna 5 % å aktiekapitalet, så blir det ju en pro- portionell skatt å aktiekapitalet.

Då man i nu gällande lag gått ut från att göra progressio- nen på aktiebolags inkomst lika med progressionen på andra skatt- skyldiges, så motiverades detta därmed, att aktiebolagen i sin sam- manslutning ägde en styrka, som lagstiftningen gifvit dem och som därför medförde, att bolagen borde efter denna styrka beskattas. Men då följer däraf också, att ett *större* bolag, som har större bär- kraft och där sammanslutningen i viss mån kan innebära fara för samhället — om man nu vill anse, att bolagen i viss mån inne- bära detta — böra beskattas hårdare än de andra. Det var det som gjorde, att progressionen i det fallet ställdes lika som för andra skattskyldige. Nu bryter man ut denna progression från den öfriga skalan, och gör den fullt fristående. Men härigenom ansluter man sig till ett system, som, såvidt jag vet, icke före- kommer annorstädes. Och skall man tala om bolagens skatteför- måga och att denna beror af vinstens förhållande till aktiekapita- lets storlek, hvarför skall man då icke i *alla* fall, då man behöf- ver mäta skatteförmågan, mäta den efter inkomstens förhållande till det i en skattskyldigs näring insatta kapitalet? Är det en rationell grund att i det *ena* fallet mäta skatteförmågan på det sättet, så är det lika rationellt i det *andra*.

Hvad nu särskildt aktiebolagens beskattning angår, så har ju formuleringen i lagförslaget erbjudit särskilda svårigheter. Den först framlagda formuleringen befanns icke gifva den ledning för den praktiska tillämpningen, som kunde vara erforderlig, och därför har i motiven till en senare kungl. proposition hänvisats till en ny formulering af lagstadgandena för aktiebolagsbeskattningen. Detta visar bland annat hän därpå, att bestämmelserna i hithörande lagförslag icke äro så granskade från alla håll, att de ens i propositionen kunnat gifvas en definitiv lydelse. Och nu hör man redan, att det är meningen att mildra aktiebolagsbeskattningen så till vida, att man vill medgifva, att skattens progression får bestämmas icke allenast på grund af vinstens förhållande till det ursprungligen inbetalta aktiekapitalet, såsom här föreslås, utan också, om en ny utredning därtill gifver anledning, på grund af vinstens förhållande till såväl aktiekapitalet som reservfonden. Detta anses billigt, men om statens finansiella hänsyn kräfva det; säger man i samma andetag, att då får man afstå från den billigheten.

Det är i allmänhet i det nu framlagda förslaget lofvadt, att här skall man ordna det rationellt, så att man får en ren inkomst- och förmögenhetsskatt. Man medger afdrag för lifförsäkringspremier, afskrifningar och sådant, som icke förut förekommit, men när man så kommer till andra lika berättigade afdrag, då träda de statsfinansiella hänsynen fram, och man säger, att man icke får införa något sådant, ty det tåla icke statens finanser vid. Det är sålunda ett sväfvande mellan å ena sidan en renodling af inkomstskatten och å andra sidan hvad de statsfinansiella hänsynen kräfva. Och man har här redan sagt, att om man också skulle medgifva i och för sig det berättigade i, att aktiebolagens inkomster skola mätas icke allenast efter det inbetalda aktiekapitalet utan också i förhållande till den samlade reservfonden, så behöfver tillåfventyrs, för att man skall få samma skattebelopp af aktiebolagen som förut, skatteskalen undergå jämkningar. Detta vill säga, att det skulle medföra en *förstärkt progression* för den inkomst, som blir kvar att beskatta, sedan man tagit vederbörlig hänsyn till reservfonden.

Det erinrades här vidare, att jag icke i kammarrätten gjort någon erinran mot förslaget om beskattningen på jordbruket och skogsbruket, och det har jag ju icke heller gjort i mitt anförande här i Riksdagen. Jag erkände ju för min del den principiella och riktiga grunden, men jag hänvisade till de svårigheter, som finnas i praktiken, och jag erinrade, hvad som redan i kammarrättens utlåtande är anfördt, att när det gäller att beräkna inkomsterna af naturaförmåner och uppskatta hvad en landtbrukare kan ha i inkomst — ty han behöfver icke i alla fall själfdeklarera inkomsten till siffran, utan han behöfver endast lämna uppgift om vissa faktiska förhållanden — så borde taxeringsmyndigheternas samman-

Författnings- sättnings såväl med hänsyn härtill som för taxeringen af fast egen-
förslag om in- dom vara på mera betryggande sätt ordnad.
komst- och för-
mögenhets- skatt.

(Forts.)

Då jag icke kan inse, att aktiebolagsbeskattningen blir i detta förslag bättre löst, än hvad den för närvarande är, då man enligt min tanke bör, om man vill införa en förändring, gå till en rationell affattning af bestämmelserna för ordnandet af en *proportionell* skatt för bolagen, hvilket vore lika lätt att genomföra som den nya förändringen, och då vidare förmögenhetsskattens anordnande icke kan synas mig tillfredsställande, så har jag icke kunnat komma till annat resultat, än att dessa förslag böra bli föremål för förnyadt öfvervägande.

Det har ofta gjorts gällande mot denna kammare, att den skulle företräda de större förmögenheternas och de större inkomsternas intressen och därför vara rädd för den beskattning, som särskildt träffade dem. Jag tror icke, att, i stort sedt, den tillvitelsen med fog kan framställas. Jag vill erinra om den högst betydande beskattning af förmögenheten, som de vid denna riksdag antagna arfskattelagarna innebära, och jag vill erinra hvad som blir följden af det nu framlagda skatteförslaget, om det antages, nämligen att ett stärbhus får beskattas icke allenast genom arfsskatt utan också för den aflidnes inkomster och därutöver också för den aflidnes förmögenhet. Det blir således en stark tunga, som kommer att hvila på ett stärbhus det år, det mister sin familjeförsörjare.

Jag tror icke, att man kan framställa det klandret, att icke äfven denna kammare vill, att samhällsbördorna skola bäras af de större inkomsterna och den större förmögenheten, i den mån dessa böra därtill bidraga. Det, som emellertid är ömtåligt i allt skatteväsende, är naturligtvis, att det varder *jämlikt* ordnad samt enkelt och praktiskt lätt tillämpligt. Och i dessa afseenden tror jag icke, att de nu framlagda lagförslagen äro så tillfredsställande som önskligt vore. Redan en blick på den paragraf, som handlar om aktiebolagsbeskattningen, redan en tanke på den kombination af förmögenhets- och inkomstskatt, som här är satt i scen, gör det uppenbart för hvar och en, att här blir mycken svårighet för taxeringsmyndigheterna.

Berr Bellinder: Herr talman! Som den omläggning af vår direkta skatt, som föreslås i den kungl. propositionen, till en stor del rör sig på jordbruksbeskattningens område, och då jag, jämte det jag varit tjänsteman, i nära 30 år idkat jordbruk och därför har någon erfarenhet om jordbruket och jordbrukets beskattning, så tillåter jag mig yttra några ord i afseende på föreliggande förslag.

Jag vill till en början bekänna, att jag, liksom det varit fallet med många i denna kammare, med en viss betänksamhet mottagit detta kungliga förslag. Men i samma mån jag fått tillfälle att

sätta mig in i detta, har jag låtit mina betänkligheter i de flesta fall fara, och jag hoppas, att det också är förhållandet med största delen af denna kammare. Jag fann nämligen snart, att detta förslag uppbars af två egenskaper, som bruka garantera framgång åt ett skatteförslag. Det anpassar nämligen den föreslagna skatten noga efter de skattedragandes inkomster, och det anpassar den tillika efter hans skatteförmåga. Dessa egenskaper sakna vi i den hittills följda jordbruksbeskattningen. Då jordbruket hittills beskattats efter bevillingstaxeringen, hade det ju varit så, att den skatt, som betalts, har erlagts mera för en beräknad än en verklig inkomst. I fall jordbruksfastigheter hafva varit upptagna till sina fulla värden, har skatten varit alldeles för hög. De hafva nämligen icke lämnat 6 % i afkastning å taxeringsvärdet. Hafva de däremot varit mycket lågt taxerade, så har kanhända inkomsten i verkligheten motsvarat den efter taxeringen beräknade inkomsten. Och det har också händt någon gång, att inkomsten varit sådan, att det har betalts för låg skatt för den. Och det har ju icke heller varit rättvist. Sålunda har skatten icke utgått efter den verkliga inkomsten. Den har ej heller utgått efter den skattskyldiges skatteförmåga. Det är ju nämligen stor skillnad på att betala en skatt för en beräknad inkomst af t. ex. 18,000 kronor för en egendom, som är taxerad till 300,000 kronor om man äger den egendomen ograverad, mot om den är till största delen belånad. Men i båda fallen hafva innehafvarna af en sådan egendom fått betala lika stor skatt, efter bevillingstaxering räknadt, oaktadt deras skatteförmåga varit högst olika. Om det sålunda gäller om den enkla skatten, att den hittills hvarken varit rättvis eller billig i afseende på jordbruket, så har det varit en ren orimlighet att upptaga progressiv skatt på en inkomst, som varit obefintlig. Vi hafva, såsom jag anser med rätta, för en del år sedan infört den progressiva beskattningen, men den bör tillämpas med varsamhet, och den bör icke drivas in absurdum, såsom fallet varit med afseende på beskattningen af en del jordbruksegendomar. Om sålunda det föreslagna skattesystemet har stora fördelar i jämförelse med det hittills tillämpade, så är det ju allt skäl att antaga detsamma. Men det är nog så här som ofta annars, att när ett i stort sedt godt förslag framkommer, det mot detsamma kan göras mer eller mindre befogade anmärkningar i åtskilliga detaljer, och det har äfven varit fallet med detta. Äfven jag kan icke gilla en del detaljer, särskildt icke vissa förändringar, som bevillningsutskottet i ett och annat fall företagit i det kungliga förslaget. Jag anser det t. ex. icke vara förenligt med en ren inkomst- och förmögenhetsskatt att fritaga lösören och inventarier under 3,000 kronors värde från beskattning. Jag tror ock, att det råder mycken oklarhet i afseende på den föreslagna skogsbeskattningen, och kanske det också bör anmärkas därpå, att kostnader för jordförbättringar icke få undandragas beskattning. Det är ju utgifter,

Författningsförslag om inkomst- och förmögenhetsskatt.

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

som äro nödvändiga för jordbrukets rätta skötsel. Men jag kan å andra sidan icke finna, att dessa anmärkningar ha den betydelse, att förslaget därigenom bör förkastas eller undanskjutas ens för någon kortare tid. Man har nämligen sagt, att om man också gillar förslaget såsom i det hela godt, så bör man dock uppskjuta antagandet däraf antingen på obestämd tid eller, såsom någon talare i går sade, till nästa år. Ja, hvarför skulle man göra det? Jo, för att inhämta upplysningar, om icke de praktiska svårigheter, som kunna komma att yppa sig vid denna skattereforms tillämpning, skulle kunna minskas eller borttagas. Tror man verkligen, att man genom inhämtande af nya upplysningar från länsstyrelserna och deras underordnade skulle få någon ledning för dessa praktiska svårigheters röjande ur vägen? Dessa svårigheter undanröjas först genom den praktiska erfarenheten, och sålunda, ju förr vi vilja undanröja dem, desto förr anser jag, att vi skola antaga förslaget. Det synes vara den naturliga vägen att gå. Jag tror också, att Första kammaren, sedan den funnit reformen vara nyttig och behöflig, anser, att den bör antagas utan vidare uppskof. Jag hoppas, att kammaren icke i detta fall skall göra sig förtjänt af den förebråelse, som den kanske någon gång med rätta fått, att den vid en reforms beslutande visat sig väl betänksam och uppskjutit den så länge, att det fått utseende af att kammaren blifvit nödd och tvungen att antaga den. Jag tror likväl, att det oftast varit kloket och betänksamhet, som föranlett kammaren att icke förhasta sig. Här föreligger dock ett förslag, som är så noga utredt, att man verkligen med tillförsikt bör kunna antaga detsamma. Det är åtminstone min öfvertygelse, och därför kommer jag också, herr talman, att lämna min röst till den omläggning af den direkta beskattningen, som här är föreslagen.

Herr Hedenlund: Knappast hade jag trott, att jag skulle komma att inträngas bland dem som vid denna punkt försvarade den kungl. propositionen, ty jag vill icke sticka under stol med, att jag efter den första genomläsningen fann detta förslag betänkligt nog, detta så mycket mera som dess bestämmelser komma såsom ett direkt påbröd till den ganska långt gående arfsskatten. Men öppet och ärligt vill jag bekänna, att sedan jag under mitt arbete på bevillningsutskottets andra afdelning satt mig in i förslaget, jag kommit till den öfvertygelsen, att bakom förslaget låg ett så dugande arbete, att det icke borde förkastas, detta så mycket mindre, som förslaget har förtjänster och innehåller bärande idéer, hvilka icke ens förslagens motståndare kunna förneka.

Hvad som i början mest bar mig emot, var att jag fann, att det kungl. förslaget på ett par synnerligen viktiga punkter vacklade mellan hvad jag skulle vilja kalla rena rättfärdighetskraf och statsfinansiella hänsyn, men det synes mig som om bevillningsutskottet åtminstone på den ena af dessa punkter, den angående afdrag för

utskylderna, vidtagit högst väsentliga förbättringar. Hvad åter den andra punkten eller aktiebolagsbeskattningen angår, så har bevillningsutskottet åtminstone tagit ett steg i rätt riktning, om också bevillningsutskottet stannat vid en otillfredsställande halfmesyr. Uppriktigt måste jag emellertid beklaga, att vid framläggandet af ett så genomgripande förslag angående den direkta skatten till staten, som detta, ett förslag, vid hvars genomförande man aflyfter skattebördor från en klass af landets inbyggare och lägger dem på en annan, denna åtgärd icke har balanserats upp med en indirekt skatt. Men man bör nog se hvarje fråga fristående, och kanske man till sist ändock bör glädjas åt, att man icke behöft tillgripa ytterligare en skattekölla. Jag vet knappast, om man under debatten tillräckligt tydligt pointerat, att det kungl. förslaget står i den intimaste samklang med de uttalanden, som gjorts af föregående Riksdagar. För min del fäster jag emellertid synnerligen stor vikt på denna omständighet, ty denna egenskap ger förslaget en inneboende kraft, som slutligen för till seger. Jag vill i likhet med den föregående talaren instämma däri, att Kungl. Maj:t försökt träffa den rätta skatteförmågan hos den skattskyldige, denna skatteförmåga må nu vara än så relativ. Äfven ber jag i detta sammanhang få uttala, att jag för min del icke kan se någon direkt fara i en sammankoppling mellan inkomst- och förmögenhetsskatten, detta likvisst under förutsättning att man stannar vid en rimlig skatteprocent. Hvad jordbruksbeskattningen beträffar, tilltalade den mig från början. Jag fann den rättvis, men jag anser mig icke kompetent att bedöma hur bestämmelserna i denna del i praktiken komma att utfalla. Dock har jag, såväl på grund af mitt arbete i bevillningsutskottet som privata samtal med landtmän, ägare af större, medelstora och mindre gårdar, kommit till den uppfattningen, att de svårigheter, som resa sig, icke äro oöfvervinneliga.

Framstående talare ha redan yttrat sig om förslagets stora principer, och det tillkommer då icke mig att dröja vidare vid dessa och i den delen taga kammarens tid i anspråk. Men då en ärad och synnerligen inflytelserik talare, för hvars uppfattning och riksdagsarbete jag hyser den största respekt, i går vidrörde några af förslagets detaljer, detta under uttalande af att bevillningsutskottet vidtagit vissa förbättringar men också en hel del försämringar och en del bagatelländringar, vill jag tillåta mig såsom varande ledamot af utskottet att något bemöta honom.

Jag vill då först och främst fästa mig vid det uttalande, som han hade — jag vet icke om jag fattat honom rätt — hvilket jag tyckte löd så: kanske har man icke genom detta förslag öfverskridit den enskildes skatteförmåga, men huru går det med landets? Härpå vill jag svara, att med all säkerhet torde ett lands skatteförmåga vara och måste vara i direkt beroende af de enskildas.

Hvad däremot de särskilda detaljändringarna angå, vill jag vara den förste att erkänna, att vi inom utskottet gjort många för-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
möggenhets-
skatt.*
(Forts.)

Författningsförslag om inkomst- och förmögenhetsskatt. sämringar, men jag ber den ärade talaren betänka, att under de omständigheter, under hvilka utskotten arbeta, man mången gång måste komma in på kompromissens slippriga väg, måste försöka ställa så till, att det bästa icke får vara en fiende till det goda.

(Forts.)

För att nu vidröra några af dessa detaljer, så har det varit lika motbjudande för mig som för den ärade talaren att behöfva vid 13 § acceptera ett afdrag uti mom. 2) för egendom på högst 3,000 kronors värde när det gäller förmögenhetsskatt, och jag försökte emot detta afdrag göra bestämdt motstånd inom utskottet. Likaledes har det icke tilltalat mig att, vid bestämmande af hvad som icke skall upptagas såsom tillgångar, utskottet ur Kungl. Maj:ts förslag uteslutit »smycken», samt till orden »möbler, husgeråd», tillagt »och andra inre lösören», i sammanhang hvarmed utskottet uppfört »smycken» under mom. d). Men när jag såg, att man hotades med förslag, som voro betydligt odiösare, ansåg jag att ingenting annat vore att göra än att acceptera förändringen.

Den ärade talaren vidrörde frågan om reseersättning samt om riksdags- och andra arfvoden. I det fallet framhöll jag inom utskottet samma farhågor som den ärade talaren gjorde gällande. Sådana förhållandena äro nu, måste jag betrakta dessa arfvoden som bagatellsaker, men äfven de kunna i framtiden blifva af betydelse.

Slutligen vidrörde talaren en del af motiveringen, som föregår utskottets hemställan, nämligen angående minskningen i budgeten genom afdraget för utskylder. Äfven i det fallet delar jag den ärade talarens mening, att det hade varit lyckligare, om denna del af motiveringen icke kommit att inflyta i betänkandet. Sådan denna motivering först i bevillningsutskottet föreslogs, skulle det aldrig ha kunnat falla mig in att acceptera densamma, men med den affattning, som den nu sist har fått, vågar jag hoppas, att detta uttalande icke blir af någon större räckvidd.

En ärad talare i dag, herr Åkerman, vidrörde frågan om aktiebolagsbeskattningen. I många fall delar jag fullkomligt den ärade talarens uppfattning, men icke kan man väl ändå tro, att efter den aktiebolagsbeskattning, som vi hittills haft, aktiebolagsbeskattningen i framtiden skulle komma att bli proportionell. Hvad definitionen af ordet kapital angår, skall jag återkomma till den frågan när vi hinna fram till § 20. Herr Åkerman uppehöll sig vidare vid § 5 och ville, att sparbankerna i framtiden skulle undantagas från skattefrihet. I detta fall kan jag ingalunda följa herr Åkermans resonemang ty att af den bestämmelsen, som innehåller, att de sparbanker, hvilkas reservfond uppgår till minst 5 procent af insättarnas fordran, skulle bli skattskyldiga, draga den slutsatsen, att det skulle minska insättarnes sparsamhet och sätta landets kapitalbildning i fara, förefaller mig icke möjligt. Sparbankerna förvalta i denna stund omkring 800 miljoner kronor eller nära $\frac{1}{10}$ af summan af vårt fasta och rörliga kapital, och jag kan i likhet med

utskottets majoritet icke se något skäl, hvarför de längre skola få vara skattefria.

Den siste talaren, herr Bellinder, framhöll, att en detalj, som föreföll honom mindre smaklig, var, att man vid jordbruksbeskattningen icke skulle kunna erhålla afdrag för vissa jordförbättringar. Jag vet, att flera landbrukare äro af samma mening, men fritager man från beskattningen jordförbättringar eller det kapital, som nedlagts på jordbruksnäringen, kan det leda till konsekvenser på andra områden.

Slutligen har man här talat om ansvaret. För min del har jag den personliga öfvertygelsen, att ingen ledamot af kammaren känner annat än det djupaste ansvar, när han går att lägga sin röst för eller emot ett så genomgripande förslag som det föreliggande skatteförslaget. För min del kommer jag att rösta för detta förslag, därför att jag anser förslagets förtjänster vara mycket större än dess brister, och jag är orubbligen öfvertygad om, att därest förslaget afslås, komma vi att hugnas med ett skatteförslag, som mindre kommer att tilltala oss.

På dessa grunder tillåter jag mig, herr talman, ehuru jag icke kan finna detta betänkande tilltalande i alla dess detaljer, att yrka bifall till betänkandet i föreliggande paragraf.

Herr Bäckström: Den entusiasm för det nya skatteförslaget som burits fram af den siste, ja, af de två senaste talarna, kan jag icke dela.

Det är i alla händelser så, att huru mycket man än talar om, huru väl principerna äro afvägda, huru klara grundlinjerna äro, och huru utomordentligt väl man tagit hänsyn till skatteförmågan, kvarstår det dock i detta fall det oemotsägliga faktum, att en god teori kan göras upp, men det möter en oändlig mängd svårigheter att omsätta densamma i praktiken. Detta är väl bekant för alla, som ha sysslat med arbetet och grunderna för skatternas påläggande. Det är vackra tankar, som ha burits fram här i dag, men jag kan väl aldrig föreställa mig, att de skola vara nya just i detta ögonblick, då vi fundera på att antaga en ny skattelag. Jag kan icke tänka mig annat än att de, som varit före oss, varit besjälade af samma önskan att åstadkomma rättvisa och billighet, och att förmågan att bära skattebördorna har stått såsom ett mål för alla. Det ser emellertid nästan ut, som om de varit framkallade med afsikt, dessa verkliga eller förmenta orättvisor, som vår gamla bevillningsförordning åstadkommit. Det kan icke hjälpas — det har framhållits så oändligt många gånger — att genom den gamla beskattningen det skuldbelastade jordbruket fått vidkännas hårdare skatter, det kan icke hjälpas, att med den bristande förmåga, man haft att taga reda på inkomsten hos en bedrifvare af rörelse och med den större möjlighet, man haft att bestämma inkomsten för en tjänsteman, hvars inkomster varit uppgifna så godt som på öret,

Författningsförslag om inkomst- och förmögenhets-skatt.

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

det kanske blir på sina håll en relativt hård beskattning. Som sagdt, hur mycket man än erkänner allt, som blifvit försäkradt, och delar det berättigade i, hvad som blifvit önskad i den vägen, vill jag dock påstå, att alla förändringars värde bör mätas efter den större eller mindre möjlighet de äga vid tillämpningen. På denna möjlighet till tillämpning hänger alltsammans. Jag vill blott taga ett litet exempel på, hur denna förordning kan ställa sig i tillämpningen. Bevillningsutskottet har vid ett tillfälle talat om två inkomsttagare. Den ene af dem bor i landsorten, är en kraftig och duktig man, som endast har sin hustru att försörja, den andra är en sjukling, boende i Stockholm. Han har att försörja ett par ålderstigna föräldrar och därtill minderåriga barn. En hvar har en inkomst af 1,700 kronor. Med beräkning af de i lagen medgifna afdragen kommer man till det resultatet, att den i Stockholm boende personen skulle ha en beskattningsbar inkomst af 700 kronor. Hur kan bevillningsutskottet säga att denne man har någon skatteförmåga? För min del kan jag icke finna, att den, som är i detta olyckliga predikament, har någon skatteförmåga alls. Han har det absolut icke, och såsom vi åtminstone på landsbygden med ledning af de författningar, vi haft, tillämpat bestämmelserna, har det icke kunnat falla oss in att taga upp en sådan olycklig människa till skatt. Jag nämner detta såsom ett bevis för, att det beror alltid helt och hållet på, hur tillämpningen ställer sig, en tillämpning vid hvilken man också för öfrigt måste ha kvalificerad folk.

Det har då af herr statsrådet sagts, att vi ha folk tillgängligt för att kunna tillämpa dessa förordningar, hvilka såsom herrarna se, äro så svåra. Det tror jag mycket väl, att det finnes i städerna. Där finns det nog folk att erhålla, men går man ut på landsbygden för att söka upp kompetenta personer, så kommer det måhända att ställa sig ett litet grand mera fundersamt. Det heter väl, att det finnes vissa tjänstemän ute på landet som hafva skyldighet att åtaga sig dessa värf, såsom t. ex. länsmän, kronofogdar och härads-skrifvare. Ja, förr voro dessa mycket kvalificerade, när det gällde att bedöma jordbruk, ty då voro de själfva jordbrukare, men numera äro de det icke, och i alla händelser äro de kraf, som ställas på dem, om de skulle anlitas vid det nya förslaget, i allo väsentligt mycket större, och bygger man på kunskapen hos dem, så kanske man möjligen utsätter sig för en del missräkningar.

Det har här i debatten framställt så många erinringar, att man ovillkorligen måste ställa sig frågande, huruvida verkligen detta förslag är så fullständigt och är så lyckligt, att man, nytt som det är, utan tvekan skulle taga det. Jag har från början varit tveksam, om så vore förhållandet, och under öfverläggningen här har jag i så många afseenden styrkts i den tron, att det vore synnerligen nyttigt, om en del förbättringar kunde åstadkommas i förslaget, innan man ger sig till att taga det.

Hvad själfva principerna beträffar, så äro de nagelfarna, där-

vid det framhållits många berättigade synpunkter. Likaledes förhåller det sig med de tekniska svårigheterna, så att jag vill i denna sena stund icke trötta herrarna med att påpeka det, som kunde intressera mig mest. Men med afseende på dessa så mycket omtalade deklARATIONER, som småfolket skulle afgifva, så äro de, på samma gång som de äro svåra att erhålla, tillika ett vittnesbörd om, att principen i detta fall icke går att så väl och så lyckligt genomföra, och statsrådet själf har i sitt uttalande om sådana skatteuppgifter, som skulle framkomma på grund af den nya beskattningen, dragit fram just det tveeggade svärdet, som är så farligt att begagna. Men det måste begagnas äfven emot förslaget här, emedan detta innebär en omöjlighet att skipa rättvisa med afseende på dessa deklARATIONER, ofullständiga, som de komma att blifva. Det är väl knappast tänkbart, att äfven med den mest djupgående rättvisa man kan komma till det resultatet, att man känner hvad de verkliga inkomsterna äro. Att en person vid deklarerande af en inkomst, som han ens själf icke vet exakt, uppgifver den så, att bestämmandet blifver godtyckligt, det kan icke hjälpas; detta kommer med hela vägen; så att man skall icke begära för mycket, och därför bör man också ställa elogerna för det nya förslaget något åt sidan.

Jag är öfvertygad om, att ett dröjsmål med saken för att utreda en del detaljer icke blott på jordbruks-, utan äfven på skogsbeskattningens område, där jag har oroat mig öfver, att man gått in på en farlig väg, icke kan skada. Det har uttalats oro öfver, att skogsafverkningen kommer att bli öfverdrifven, och att vi taga på vårt skogskapital och vi skola ju nu göra en undersökning af en del af våra skogar. Nu stå vi dock i detta förslag färdiga att bygga en skatt på inkomsten af skogen. Jag frågar: är den möjligheten utesluten, att man icke på den vägen kommer in och tager äfven här skatt af själfva skogskapitalet?

Det skulle synas mig vara mycket önskligt, om man, med erfarenhet om allt, hvad man här i kammaren har sagt mot förslaget och med begrundande af en del förhållanden, som ostridigt måste ha värde, icke kunde anse det vara nyttigt att låta saken hvila och möjligen med afseende på en del detaljer infordra fullständigare uppgifter utifrån orterna. Det säkra är, att vi skulle bespara mycket folk ute i bygderna oron öfver att ha tagit upp en ny skatteform, som de, jag vill säga det, knappt hafva någon aning om, och som är sådan, att, om vi gå till oss själfva, vi i mångt och mycket måste bekänna, att vi äro bra litet kapabla att ge svar på, därest man rörande dessa saker ställer frågor till oss.

Med den syn jag har på saken är det alldeles påtagligt, herr talman, att min röst för förslagets genomförande icke är att påräkna.

Herr Ljungberg. Då jag bidragit till det slut, hvartill utskottet kommit, och jämväl varit medlem af den afdelning inom utskot-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögögenhets-
skatt.*
(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.

(Forts.)

tet, som haft den väsentliga granskningen af förslaget på sig öfverlå-
ten, må det tillåtas mig att i vissa punkter framkomma med bemö-
tanden af hvad här blifvit anfördt.

Redan på förhandlingens första stadium inom utskottet framkommo
samma invändningar, som här i dag och i går från åtskilliga håll drif-
vits. Det var omläggningen af jordbruksbeskattningen och det var
förmögenhetsskattens såväl tillkomst som anordning, man riktade sig
emot. Underligt är, att man riktade sig emot själfva tillkomsten af
förmögenhetsskatten, då denna skatt uttryckligen blifvit begärd af
Riksdagen och då den måste ingå som ett naturligt led i en modern om-
läggning af den direkta beskattningen. Beträffande själfva anord-
ningen, eller dess sammankoppling med inkomstskatten, kunna gif-
vetvis olika meningar göra sig gällande, och så har ju äfven varit
fallet. Därjämte har man velat omgärda denna skatt i vissa afseend-
en med konstitutionella garantier. Dessa önskemål beträffande
garantierna torde väl numera icke vara genomförbara, utan endast
vara ett hänföra till de fromma önskingarnas område. Och hvar-
för skulle man hysa en sådan fruktan för förmögenhetsskatten och de
framtida följderna af densamma, då Riksdagen helt nyss fattat beslut
om en högst väsentlig ökning af arfsskatten, ifråga om hvilken inga
garantier alls förekomma? Om framdeles några starkare ingrepp
skulle göras för statskassans räkning eller om man skulle vilja sätta i
gång något sådant, som betecknas såsom expropriation af den en-
skilda förmögenheten, nog skulle man då enligt mitt förmenande snar-
rare komma att rikta sig mot arfsskatten än mot förmögenhetsskat-
ten, ty död mans tillgångar komma nog att mindre respekteras än
den lefvandes, då det ju hos en hvar samhällsmedlem finnes en na-
turlig benägenhet att själf förvärfva förmögenhet.

Det har också uttalats den meningen — det gjordes redan vid
remissdebatten af utskottets ärade förre ordförande doktor Cavalli —
att denna förmögenhetsskatt borde ha anordnats fristående och pro-
portionell. Hvad angår det sista önskemålet, att den skulle vara
proportionell, har det redan af åtskilliga talare och särskildt af herr
finansministern framhållits, hurusom det vore ganska orimligt att,
då man söker lägga skatten efter skatteförmågan, göra just förmögen-
hetsskatten proportionell. Det synes nästan vara ofrånkomligt att
göra den progressiv. Och hvarför skulle den vara fristående? Jo,
såges det, den drager då icke så mycket uppmärksamheten till sig; den
blir därigenom mera skyddad, den kommer att i högre grad än an-
nars undandragas de växlande årsbehofven i skattehänseende.
Jag och många med mig hafva en alldeles motsatt uppfattning. Vi
tro, att om den blefve fristående, skulle detta innebära rent af en
lockelse för kommande generationer att syssla mer med denna skatt
än lämpligt vore. Men därigenom att man kopplar den samman med
inkomstskatten och gör dessa skatter i progressionshänseende all-
deles afhängiga den ena af den andra, synes ett jämförelsevis godt
skydd hafva ernåtts.

Så har man vändt sig mot att förmögenhetsskatten skall beräknas på förmögenheten, oafsedt om denna afkastar något eller icke. Men förmögenhetsskatten är ju icke en inkomstskatt, utan en beskattning af enhver skattskyldigs effektiva tillgångar, och menas då med effektiva tillgångar det saluvärde, som under ordinära förhållanden kan betingas. Samma förhållanden möta oss ju ifråga om arfsskatten: vid bouppteckningar upptagas tillgångarna till deras värde, vare sig de afkasta något eller ej och skatt utgår på detta värde till staten. Såsom förmögenhetsskatten nu blifvit lagd, verkar den i själfva verket endast till en höjning af inkomstskattens progression. Jag skall taga ett par exempel för att tillåta mig visa hvad den ur skattesympunkt innebär för att just ådagalägga, att den är synnerligen måttfullt lagd till sina verkningar. Jag tager då några förmögenhetsbelopp och utgår från att vederbörande skattskyldig endast har såsom inkomst afkastningen af den gifna förmögenhetens kapital. Hur verkar då denna skatt? Jo, vid en förmögenhet på 300,000 kronor kommer förmögenhetsskatt i verkligheten att utgå med allenast 200 kronor, vid en förmögenhet på en half miljon med 390 kronor, vid en förmögenhet på en miljon med 913 kronor och vid en förmögenhet på 1,200,000 med 1,100 kronor. Jag vågar alltså påstå, att denna beskattning blifvit så lagd, att den icke kan af någon påstås verka tryckande.

Åtskilliga af de talare, som varit uppe i principdebatten, ha yttrat sig om detaljer i förslaget, detaljer, som ingalunda kunna vara af den betydelse, att de böra utgöra något slags skäl för afslag på det samma. Men det är särskildt en paragraf, om hvilken striden rört sig, nämligen 13 §, där man tvistat om, hvad som menas med skattskyldigs tillgångar. Jag vill visserligen medgifva, att en inkonsekvens kommit att vidhäfta skatteförslaget genom den affattning det erhållit i bevillningsutskottet, men det borde ha stått klart för enhver i kammaren, att då det vid denna paragraf icke förekommer någon reservation, affattningen af paragrafen framgått ur en sammanjämföring inom utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innehåller i denna paragraf den bestämmelse, att såsom tillgångar skola icke upptagas »möbler, husgeråd, smycken och andra lösören, som äro afsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk» samt vidare »konstverk, bok-, konst- och därmed jämförliga samlingar, såframt ej ägaren med dem drifver handel eller yrkesmässigt håller dem för allmänheten tillgängliga». Dessa undantag ville man icke på villkor medgifva från andrakammarhåll i angifven utsträckning. Man uppdrog jämförelsepunkter mellan olika medborgares förhållanden, och man måste kanske litet hvar medgifva, att det ställde sig bra olika med afseende på de afdrag, beträffande tillgångarna, som i olika fall skulle kunna medgifvas, ty det fanns bon, som väl representerade ett värde af 100,000 kronor eller kanske mycket däröfver, som gingo fria, då däremot t. ex. hemmansägaren, som bodde i närheten af slotts-herren, icke hade motsvarande ågodelar till mer än något ringa tusentals

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*

(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

kronors värde, för hvilka han fick beräkna afdrag. Det restes alltså ett bestämdt motstånd mot dessa stadganden, och man var icke villig att göra medgifvanden på andra villkor, än att enhvar skulle berättigas göra afdrag för lösören, därest värdet af dem icke öfverstege 6,000 kronor. Detta var emellertid ett förslag, som från förstakammarhåll var oantagligt. Man ville icke hafva någon fiskalisering af de enskilda hemmen och förhållandena i dem med afseende på lösöretillgångarna. Dessas beskaffenhet föranledes af så många särskilda omständigheter uti lefnadsställning o. dyl., att det bjöd fullständigt emot, att skattskydigheten skulle af dessa förhållanden röna påkänning. Efter långa förhandlingar lyckades man slutligen få fram det förslag, som nu föreligger i § 13, och jag vågar påstå, att det är billigt köpt. Ty det medgifvande, som gjorts, att döda och lefvande inventarier, hvilkas värde icke uppgår till 3,000 kronor, icke skola inräknas i förmøgenheten, hvad innebär det? Jo, att dessa små handverkare, dessa småbrukare slippa att till sin årsinkomst lägga $\frac{1}{60}$ af detta belopp eller 50 kronor. Inkomst- och förmøgenhetsskatten utgår ju endast efter jämna hundratalkronor, så att om ett belopp på 50 kronor faller mellan två hundratal, inverkar det ofta icke på skattebeloppet. Har en person exempelvis en inkomst på 1,200 kronor och inventarier till ett värde af 3,000 kronor, så verkar förefintligheten af dessa inventarier ifråga om skatten hvarken från eller till, men om hans inkomst uppgår till 1,250 kronor och inventarierna äro värda 3,000 kronor, skulle han få erlægga förmøgenhetsskatt, om ifrågavarande bestämmelse icke tillkommer.

Så var det en annan sak, som blifvit omtalad mycket, både offentligen här i kammaren och enskildt, och det är begreppet »smycken». Ifråga härom hafva kammarens utskottsledamöter också gifvit efter och det kan ju anses såsom oegentligt, att dessa lyxföremål skola inräknas bland tillgångar, under rubriken »penningar, aktier, lotter, obligationer etc.» I allmänhet kan det dock icke spela någon större roll, och man skulle gifvet ha kommit ifrån hela saken, om icke Kungl. Maj:t i sitt förslag uttryckligen upptagit smycken bland öfriga föremål, som icke borde anses för tillgångar, utan stannat vid att föreslå: »såsom tillgångar skola icke upptagas möbler, husgeråd och andra lösören etc.» Nu stack detta ordet »smycken» så starkt i ögonen, att det icke var möjligt att komma ifrån dess upptagande bland beskattningsbara tillgångar.

Med ett undantag hafva alla ledamöter i bevillningsutskottet respekterat den öfverenskommelse, som skett och någon reservation föreligger icke. Därför skulle jag vilja vördsamt hemställa till kammaren, att kammaren, trots den lilla afvikelse och inkonsekvens, som föreligger ifråga om § 13 i dess af utskottet föreslagna affattning, ville bifalla paragrafen.

Beträffande jordbruksbeskattningens omläggning hafva många talare bemött de farhågor, som härutinnan blifvit uttalade, och jag skall för min del endast be att få återöpa hvad en af de yngre landt-

männen i utskottet utalade, då han sade: »för oss landtmän af den yngre generationen skall utan tvifvel deklara-tionskyldigheten icke vålla några vidare svårigheter;» och för de gamla böra icke heller några svårigheter uppkomma, då de kunna använda formuläret nr 2, hvilket kräver endast faktiska upplysningar, som enhvar, hvilken har något så när reda på sina förhållanden, kan afgifva.

Det har af åtskilliga önskats ett års uppskof. Professor Fahlbecks resonemang kan jag förstå, ty han vill hafva hela skatteomläggningen framlagd på kammarens bord, innan man går att fatta beslut; han vill således först se äfven förslaget till omläggning af den kommunala beskattningen färdigt. Men icke kommer det fram nästa år, icke kommer det fram heller året därpå, åtminstone lär statsrådet och chefen för finansdepartementet icke vara i tillfälle att kunna för närvarande angifva när berörda skatteförslag kan blifva färdigt att framläggas. Då vore det väl ganska meningslöst att skjuta upp detta förslag i afvaktan på det kommunala beskattningsförslaget, i all synnerhet som de sannolikt icke kunna komma att ha direkt samband med hvarandra. Och icke tror jag hvad herr Lindblad sökte göra gällande, nämligen att vederbörande här i Riksdagen skulle vara mera mogna att vid nästa års riksdag gå till fattande af beslut öfver det föreliggande förslaget. Uppskofvet är nog grundadt på andra skäl än de, som sålunda blifvit framförda.

Skulle förslaget nu skjutas undan och få ligga öfver till ett annat år, hvad blir då följden? Jo, sannolikt, att det i sin tid kommer fram ett förslag, som sedt från ledamöternas i denna kammare synpunkt, antagligen är mycket sämre än det nu föreliggande. Vi böra låta oss taga varning af utfallet af rösträttsfrågan och jämväl prästlöne-regleringsfrågan? Icke vunno herrarna på uppskof i dessa frågor, och det är att befara, att det kan gå på samma sätt härvidlag. Det kommer med all sannolikhet att bära utför.

Jag skall nu icke trötta herrarna med att ingå på särskilda detaljmärkningar, som blifvit gjorda, utan kommer jag vid de särskilda paragraferna att göra de inlägg, som jag kan vara i stånd till. Jag yrkar bifall till den ifrågavarande paragrafen.

Herr Jonsson: Det kan icke falla mig in att efter den långa och uttömmande diskussion, som här ägt rum i fråga om 7 §, vid denna timma vidare förlänga debatten om denna paragraf. Jag har begärt ordet af en helt annan anledning.

Utaf de talare, som yrkat afslag på lagen, har det med stor säkerhet framhållits, att ett afslag blott skulle skjuta undan frågan ett eller två år. Jag undrar, om de, som yrkat afslag, mera noggrant tänkt sig in i den situation, som kommer att uppstå, därest kammaren afslår förslaget? Tror någon af herrarna icke, att Andra kammaren med öfverväldigande majoritet kommer att i hufvudsak antaga detta förslag? Antag då, att afslag beslutas af denna kammare. Hvad blir följden? Jo helt enkelt den, att

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*
(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.

(Forts.)

Första kammaren har intet annat att välja på än att votera mellan afslag och den affattning, som förslaget fått i Andra kammaren. Antager däremot denna kammare i hufvudsak förslaget med de jämkningar, den kan anse lämpliga och nyttiga, då står kammaren i en helt annan ställning, än om man här skulle låta lagen falla.

Det är kanske en del af herrarna, som tror, att därest det blir olika beslut mellan kamrarna, är lagen därmed fallen. Nej, det tror jag är ett misstag, ty detta är en bevillningsfråga, och grundlagen säger ju bestämdt, att i dylika fall måste kamrarna votera gemensamt. Hvad är det då för herrarna att göra? Vilja herrarna våga risken att med all sannolikhet få ett sämre förslag — ty det få herrarna, om kammaren icke antager 7 paragrafen. Sedan är det ju möjligt att under detaljbehandlingen söka göra de rättelser, som det kan finnas skäl till. Jag hemställer till de herrar som yrkat afslag på detta förslag och till dem, som här tveka, om det är klokt att ställa sig på denna afslagsständpunkt. Jag håller före, att kammaren bör antaga 7 paragrafen och sedan fortsätta med detaljbehandlingen, och därför yrkar jag bifall till paragrafen.

Herr Cavalli: Jag tillät mig i går, då föredragningsordningen bestämdes, att göra en erinran därom, att måhända föredragningsordningen kunnat anordnas lämpligare. Den punkt, omkring hvilken väl meningarna mest bryta sig, är frågan om den progressiva förmøgenhetsskatten, och dit borde den principiella debatten, efter min uppfattning, ha förlagts. Innehållet i den diskussion, som fortgått i dag, har ådagalagt riktigheten af min uppfattning. Jag tillät mig emellertid redan vid föredragningsordningens bestämmande anhålla hos herr talmannen, att jag vid föredragningen af 7 § skulle få tala om den 17 §, och då herr talmannen däremot icke gjort någon erinran, anser jag mig nu berättigad att yttra mig om 17 §, ty den paragrafen är kärnan i förslaget.

Jag beklagar, att vid en omläggning af den direkta beskattningen i förslaget införts den progressiva förmøgenhetsskatten. För undvikande af alla misstag stryker jag under ordet *progressiv*, ty jag inser väl, att till ett skattesystem sådant som detta hör en förmøgenhetsskatt, men jag bestrider lämpligheten och riktigheten af att denna skatt göres progressiv. Alla de talare, som i går och i dag och förut, innan detta förslag kom fram, ha försökt att för mig klargöra nödvändigheten af att denna skatt borde vara progressiv, ha icke lyckats öfvertyga mig härom, och jag erkänner min oförmåga att fatta den visdom, som ligger häri. Ty denna progressiva förmøgenhetsskatt, hvarom jag redan vid det tillfälle, då propositionen härom remitterades till bevillningsutskottet,

tillät mig att yttra några ord, denna progressiva förmögenhetsskatt är orättvis och den är i sina konsekvenser ytterligt farlig.

Vi ha under snart ett tiotal år dragits med något i vårt skattesystem, som heter progressiv skatt på beräknad inkomst af fast egendom. Härvid har icke fastslagits den verkliga inkomsten, utan inkomsten har, som sagdt, beräknats och på den har man lagt en progressiv skatt. Alla och enhvar ha funnit, att detta innebar en orättvisa, den där måste, såvidt ske kunde och så fort ske kunde, också aflägsnas. Nåväl! I dag, mina herrar, äro vi i färd med att afskaffa den orättvisan genom att öfverföra den på all egendom, såväl fast som lös!

Jag sade vidare, att denna skatt var till sina konsekvenser farlig. Den loftalare öfver bevillningsutskottets förslag, som nyss yttrade sig från denna plats, hade icke ord nog för att sjunga förslagets lof, och jag förstår ju, att man tycker om sina egna barn, och att man kan för andra framhålla deras förtjänster. Jag är däremot icke lika öfvertygad om, att utsläppandet i världen af detta barn är något så lyckligt. Det förhåller sig nämligen så med förmögenhetsskatten, sådan man inordnat den i skattesystemet, att den blir den sista tillgången som man har att lita till då man skall uppgöra statsregleringen. Den blir citronen, som man sätter i klämman, för att ur densamma pressa ut hvad som erfordras för att fylla hålen i statsbudgeten, och samma talare, som med ifver framhållit hvilken anspråkslöshet man ådagalagt i fråga om skattesatsens åsättande, behöver icke vara orolig: den stund kommer, då man icke vrider på den skrufven med lätt hand, utan då man kommer att skruftva ordentligt. Och då, mina herrar, då skall kanske en eller annan erinra sig, att det dock vid förslagets antagande fanns någon som sade, att det var farligt att anordna skatten på detta sätt. Ty att jag i dag icke kommer att få kammaren med mig, det vet jag. Frågan är afgjord på förhand, där om är ingen af oss ovetande. Jag kämpar därför icke för att vinna seger, utan för att freda mitt samvete. Jag har icke velat vara med om detta, det efter min uppfattning farligaste förslag, riktadt emot förmögenheten, som, såvidt jag vet, framkommit.

Det är under sådana förhållanden klart, att det är för mig ofattligt, hvad den ärade representanten för Bohuslän i går sade, då han, om jag rätt kunde uppfatta hans ord, proklamerade den satsen, att progressiv inkomstskatt, sådan som i inkomstskatteförslaget anordnats, måste betraktas såsom en fördel.

Det har här med stor styrka framhållits af flera talare, att Första kammaren är mycket oförsiktig eller oförständig, kanske båda delarna, då Första kammaren icke tager det som bjudes. Man säger: Kom ihåg det och det förslaget, glöm icke det och det: hade vi tagit det första gången det framlades, så hade vi sluppit taga ett sämre. Men, mina herrar, med afseende på den progressiva förmögenhetsskatten tror jag, att ni kunna vara lugna,

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*

(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.

(Forts.)

ty ni kunna icke få något farligare förslag. Och en af de talare, på hvilka jag syftade, hade verkligen rätt i en sak. Han talade om och sökte framhålla de fördelar, som lågo i att antaga denna progressiva förmøgenhetsskatt. Den komme, framhöll han, liksom arfsskatten att ligga på den uträknade förmøgenheten. Mycket bra! Men, mina herrar, man vill dock icke släppa till arftet medan man lever; var det hans mening att man här skall göra det?

Härmed, herr talman, har jag angifvit de skäl, på hvilka jag för min del yrkar afslag på 17 §, i den mån denna paragraf afser den progressiva förmøgenhetsskatten.

Men jag har ännu något att tillägga. Den budget, som vår regering framlagt för innevarande års Riksdag, hvilat, enligt uttryckligt uttalande till statsrådsprotokollet, på den förutsättning, att den brist, som var att fylla, skulle fyllas såväl med direkt skatt som med indirekt skatt. Jag nödgas emellertid därvid säga, att, under förutsättning att bevillningsutskottet och chefen för finansdepartementet något samarbetat i denna fråga, jag med ledsnad måste konstatera, hvad som redan af ett par talare påpekats, nämligen utskottets uttalande på 23:e sidan, där utskottet säger: »Med hänsyn till statsregleringen för nästkommande år anser sig utskottet likväl ej kunna tillstyrka, att fullt afdrag för ifrågasvarande utskylder beviljas, utan torde afdraget för nämnda år böra begränsas till 50 procent af samma utskylder. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t vid uppgörande af förslag till kommande statsreglering tillser, huruledes i händelse af behof ur samma skattekölla må kunna vinnas ersättning för de genom det ökade afdraget minskade skattebeloppet.» Bevillningsutskottet förklarar uttryckligen och principiellt, att de ökade skattebehofven under alla omständigheter i detta fall icke få täckas annat än genom en ökning af den direkta skatten.

Jag hade, då jag yttrade mig vid remissen af den kungliga propositionen, icke den kännedom om chefens för finansdepartementet uppfattning rörande den i år framlagda budgeten, som framgår af hans yttrande i Andra kammaren den 17 mars detta år, och det yttrandet — af hvilket jag af en händelse kommit att taga del — lämnar en förklaring öfver åtskilligt. Chefen för finansdepartementet yttrar därvid bland annat:

»Nu säga herrarna, att vi här i landet äro så betungade af indirekta skatter och särskildt konsumtionskatter, och — om jag fattade herrarna rätt — är det icke minst jag, som genom dessa ytterligare skatter velat lägga tunga bördor på svenska folkets axlar, och gjort det gladeligen. Man har vidare sagt, att jag varit rädd för arfsskatten — jag förmodar, att jag får höra samma tal, när vi komma till den föreslagna höjningen af inkomst- och förmøgenhetsskatten — men kaffetullen har jag däremot icke varit rädd för. Då vill jag säga herrarna, att det kan vara skäl i att granska innebörden af de skatteförslag, som blifvit framlagda un-

der denna regerings tid, och jämföra dem med förhållandena i åtskilliga andra länder, som jag känner till, och hvilkas framlagda skatteförslag jag kommit underfund med. En sådan jämförelse kommer nog att utfalla på annat sätt, än mången kanske föreställer sig. En framstående engelsman, som känner förhållandena i England och som känner förhållandena här, sade mig här om dagen: ja, men ni är ju en konservativ finansminister — ni är mycket mera radikal än Lloyd George!»

Författningsförslag om inkomst- och förmögenhets-skatt.

(Forts.)

Och han säger längre fram i sitt anförande: »Den konservative finansministern i den Lindmanska ministären är mera radikal i sina skatteförslag, om därmed menas beskattning på direkt väg, än den radikale engelske finansministern!» Nu förutsätter jag emellertid att detta senare uttalande icke skall hindra regeringen att använda den energi, öfver hvilken den förfogar, för att lika ifrigt verka för upptagande i budgeten af kaffetullen, som då budgeten framlades, och lika ifrigt som den verkat för införande af den progressiva förmögenhetsskatten. Om så icke sker, visar detta, att man med större hårdhet vill slå till förmögenheten, än man eljest kunde äga anledning att förutsätta.

Jag har varit så länge i Riksdagen, att jag just icke har någon anledning att hängifva mig åt några förhoppningar. Jag gör det icke heller nu. Jag uttalar sålunda ingen förhoppning, utan gör helt enkelt den reflektionen, att chefen för finansdepartementet måhända skulle kunna vid framläggande af många kommande års budgeter icke så strängt och hårdt, som nu synes vara afsikten, förfara mot den i närvarande tid illa tålda förmögenheten.

Herr statsrådet Swartz: På den något väl personliga adress, som den föregående ärade talaren fann lämpligt att såsom slutkläm på denna ganska långa diskussion rikta till mig, skall jag be få svara några ord.

Jag anhåller då först att få konstatera, att det tyckes vara ett ganska vanligt, numera häfdvunnet tillvägagångssätt, att när man uti den ena kammaren vill komma åt finansministern, så citerar man hvad han yttrat i den andra kammaren. Jag var i fjol utsatt för alldeles samma bemötande i Andra kammaren och jag kan mycket väl förstå, att herr Cavalli, som i den fråga, hvilken just då förelåg, hade samma uppfattning som mina motståndare från i fjol, funnit det exemplet så efterföljansvärdt, att han här begagnat sig af det samma och citerat, hvad jag i Andra kammaren i år i en annan skattefråga än denna sagt. Jag skall med afseende på innebörden af det citat, som han angaf, endast be att få säga, att jag verkligen trodde, att herr Cavalli hade litet mera sinne för humor än hvad herr Cavalli här tyckes ha ådagalagt. Åtminstone var det min mening, när jag gjorde det nämnda uttalandet, att på ett skämtsamt sätt framhålla, hurusom de beskyllningar, som ifrån andra-kammarhåll hade riktats emot finansministerns budget, voro obe-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

fogade. Dessa beskyllningar gingo emellertid gifvetvis i alldeles motsatt riktning mot dem, som här i kammaren framstälts. Jag hänvisade nu på, att om man gjorde en viss jämförelse, skulle man däraf kunna draga slutsatser, som hade någon likhet med den i grunden naturligtvis skämtsamma vändning, som den af mig citerade engelsmannen gifvit sitt uttalande med afseende på mitt förfarande i budgetsfrågan. Jag beklagar emellertid, att herr Cavalli tagit detta på fullaste allvar, och jag får säga, att med afseende på innebörden af uttalandet tror jag icke, att det tjänar mycket till att hålla sig till de af honom citerade orden utan det är väl i så fall bättre att gå och se på mina handlingar, att se efter, hur jag sökt i gärning omsätta de grundsatser, som jag alltifrån början sökt utveckla och stödja min budgetsbehandling på, och som jag ingalunda stuckit under stol med, allraminst i Andra kammaren, nämligen att såvidt möjligt fördela skattebördorna på de olika samhällslagren. Jag har så äfven förfarit i år, och jag har därför också framlagt förslaget om tull på kaffe. Men jag må säga, att det förvånar mig, att den föregående ärade talaren anser, att skatteförslaget är målet. För min del anser jag, att det är medlet. Är det nu så, att Riksdagen har fattat sådana beslut, hvarigenom icke alla de skatter, som i budgetsförslaget äro framlagda, blifva behöfliga för statsregleringen, förstär åtminstone icke jag den politiken, att man det oaktadt skall sätta in hela sin kraft på att söka föra igenom alla de skatter, som man vid riksdagens början i statsverkspropositionen, då förhållandena voro helt annorlunda, ansåg sig nödsakad framställa förslag om. Att därvidlag den skatt, som var föreslagen i form af en kaffetull, har kommit att bli den, som med all sannolikhet blir utesluten, det beror icke på mig.

Jag skall emellertid, då väl icke denna afdelning af den ärade talarens anförande har så synnerligen stor betydelse i den föreliggande frågan, icke vidare uppehålla mig därvid, utan endast tillägga, att jag, så länge det kan vara min skyldighet att stå kvar på den ingalunda angenäma men mycket ansvarsfulla post, jag för närvarande bekläder, skall söka allt fortfarande i handling omsätta de grundsatser, som jag sökt göra gällande med hänsyn till skatternas fördelning ända från den tid, då jag fick detta ämbete mig anförtrodt.

Jag skall därpå be att få säga några ord med afseende på den anmärkning, som herr Cavalli gjorde emot förmøgenhetsskattens sammankoppling med inkomstskatten, samt hans framhållande särskildt af det synnerligen farliga uti dess konsekvenser, som han sökte utdraga, ett uttalande, som jag antager — i synnerhet som hans uppträdande ägde rum i diskussionens allra sista timme — var ämnadt att utgöra ett grundskott mot det föreliggande förslaget. Jag tror, att herrarna i detta afseende kunna vara tämligen lugna, det vill säga så till vida, som det nog icke skulle bli en bit bättre för förmøgenheten, för den händelse förmøgenhetsskatten vore en särskild fristående skatt, icke sammankopplad med inkomstskatten.

Herr Cavalli har sagt, att inkomst- och förmögenhetsskatten kommer att bli den skatt, som i allo ersätter bevillningen och som kommer att tillgripas vid budgetens uppgörande för att utjämna de behof, för hvilka andra skatteällor icke kunnat uppletas. Herr Cavalli är en alltför gammal och van deltagare uti arbetet på statsregleringens område för att icke veta, att, ehuru så kan se ut, sättet för statsregleringens slutuppgörelse ingalunda bestämmes i den stund, som man fattar beslut angående en tilläggsbevillning eller angående en ökning af den direkta beskattningen. Det har i själva verket gjorts långt förut, för den händelse behof däraf uppstått, och det är endast formellt som beslut i riksdagens sista stund därom af Riksdagen fattas. Finner Riksdagen, att den på något annat sätt bör fylla ett visst skattebehof, så har detta också skett dessförinnan, och den omständigheten, att enligt grundlagen budgetens utjämning skall, där utjämning erfordras, ske på bevillningen, betyder, sakligt sedt, ingenting.

Forfattningsforslag om inkomst- och förmögenhetsskatt.

(Forts.)

Men jag skall be att få tillägga, att jag är icke så alldeles säker på, att det nödvändigt skall behöfva gå på det sättet, att inkomst- och förmögenhetsskatten i allo träder i stället för den gamla bevillningen. Det kan ju hända, att inkomst- och förmögenhetsskatten kan anses träda i stället för den gamla inkomstskatten, och då lär man få lof att se till, huru man skall kunna göra upp budgetens formella afslutning, ett arbete, i afseende på hvilket jag väntar mig synnerligen god ledning af den kommitté, åt hvilken jag uppdragit värfvet att göra om statsbudgetens uppställning, och af hvilken kommitté herr Cavalli är en synnerligen framstående ledamot. Emellertid vill jag säga, att äfven om så skulle vara, att man vill låta de skatter, som nu denna inkomst- och förmögenhetsskatt representerar, träda helt och hållet i stället för bevillningen i det afseende, jag nyss antydde, kan jag icke förstå, att förmögenhetens ställning blir i ringaste mån bättre, därest man icke sammankopplar förmögenhetsskatten med inkomstskatten utan gör den till en fristående skatt och tager ut dels en inkomstskatt och dels en förmögenhetsskatt. Mig vill det förefalla, som om frestelsen att begagna förmögenhetsskatten till utjämningsobjekt skulle ligga bra mycket närmare till hands, för den händelse man skiljer förmögenhetsskatten helt och hållet från inkomstskatten, under det att just en sammankoppling af inkomst- och förmögenhetsskatt borde i viss mån skydda äfven förmögenheten för en alltför stor belastning. Jag tror detta därför, att den belastning, som skulle träffa förmögenheten, komme ju då på samma gång att träffa äfven inkomsten, inkomsten af arbete och inkomsten af tjänst. Och under sådana omständigheter, då det finnes flera, som träffades af den ökade beskattningen, föreställer jag mig, att motståndet emot eller obegenheten för en sådan ökad beskattning skulle bli större, än hvad fallet skulle bli, om man kunde ordna det så bekvämt för sig, att man uteslutande lade den skatt, som behöfdes för budgetens ut-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

jämning, på förmögenheten, hvilket läte sig göra, om man hade en fullt fristående förmögenhetsskatt.

Nu kan man ju invända: men det kan göras den ändringen, att man, i stället för att till inkomsten lägga $\frac{1}{60}$ af förmögenheten för att få det taxerade beloppet, lägger till $\frac{1}{60}$ eller efter någon annan proportion. Ja, för all del, det kan man göra. Men det är lättare att genom en fullt fristående förmögenhetsskatt exempelvis taga ut en dubbelt så stor förmögenhetsskatt på förmögenheten. Det behöfs inga manipulationer härför, ty hela inkomstskatten ligger då kvar såsom förut.

Därför tror jag, att detta uttalande från den ärade talarens sida icke är af beskaffenhet att kunna ingifva de farhågor, han tydligen själf hyste för den skatten och den kombinationen, som jag här föreslagit, utan jag håller verkligen för min del före, att när han nu fäste uppmärksamheten härför, det ligger en, om också icke alltför stark, så dock en ytterligare garanti emot sådana höjningar i beskattningen af förmögenheten genom att en sammankoppling skett, och att man kunnat befara större höjningar, om förmögenhetsskatten vore fristående, hvilket dock herr Cavalli rekommenderade.

Friherre Beck-Friis, Carl Joachim: Att beträffande föreliggande förslag till omläggning utaf beskattningen många olika åsikter skola göra sig gällande är alldeles gifvet, liksom att mot hvarje förslag mer eller mindre befogade anmärkningar kunna framställas. Då jag nu haft tillfälle att inom bevillningsutskottet sätta mig in i förslaget, har jag emellertid kommit till det resultat, att jag anser mig böra tillstyrka detsamma.

Herr Cavalli framställde nyss det påståendet, att det var farligt att antaga detta förslag, ty det skulle kunna lätt ändras, hvilket här kunde ske genom en gemensam votering, men det blir nog fallet med hvarje förslag, såsom herr finansministern nyss framställt.

Flera anmärkningar ha framställts mot förslaget, men jag skall icke upptaga herrarnas tid med att bemöta dessa i vidare mån — då detta får ske vid detaljgranskningen af de olika paragraferna — än att meddela, att beträffande frågan om hvad som skall till ett bolags kapital hänföras, det inom utskottet fanns stora sympatier för, att äfven reservfonden skulle få räknas som kapital jämte aktiekapitalet. Vi läto uppgöra ett förslag till de ändringar, som borde ske med afseende på skatteskalen, för att icke det beräknade belopp, hvarmed aktiebolagen skulle bidra till skatterna, skulle afsevärdt minskas eller förändras. Vi kunde emellertid icke få några tillförlitliga uppgifter, huru stora reservfonderna voro för samtliga bolag i Sverige, och till följd häraf blef det förslaget icke antaget, utan utskottet beslöt i stället föreslå en skrivelse till Kungl. Maj:t för att få denna fråga utredd.

Vidare har man anmärkt, huru stora svårigheter det skulle vara för jordbrukarna att deklarerera. För alla de större eller medelstora egendomarna torde icke någon afsevärd svårighet förefinnas, ty deras ägare föra väl så pass mycket böcker, att de kunna lämna dessa uppgifter. Och hvad de mindre jordbrukarne beträffar, så hafva de ju själfva rättighet att välja emellan att lämna en själfdeklaration eller att lämna andra uppgifter.

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.*

(Forts.)

Herr Lindblad sade i går, att det skulle vara besvärligt för taxeringsmyndigheterna med afseende på alla dessa uppgifter och deklARATIONER. Det tror jag också. Men resultatet blir nog, att man utarbetar ett förslag, att en egendom af viss storlek under normala förhållanden bör anses lämna en viss inkomst, och sedan i anledning af de ingifna deklARATIONERNA antingen höja eller sänka taxeringsmyndigheterna det.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr vice talmannen: Herrarna behöfva icke frukta, att jag skall inlåta mig på beskattningsfrågor, utan jag har endast begärt ordet för att fästa uppmärksamheten på ett par synpunkter med anledning af hvad som förekommit i diskussionen i kammaren.

Mer än en talare har, då han yrkat afslag, uttalat, att hans mening icke vore någon annan än att få uppskof med frågans afgörande till nästkommande år. När detta skatteförslag i början af riksdagen lades fram, gingo nog mångas tankar åt det hållet, att förslaget vore af så omfattande och så djupt ingripande natur, att det kunde vara behöfligt för Riksdagen att få fundera på saken ett år. Men när jag nu hört diskussionen i går och i dag och de motiveringar, som gifvits för afslagsyrkande, äfven när talaren angifvit såsom sin mening, att afslaget skulle innebära blott ett uppskof, så finner jag, att motiveringen består uti ett underkännande af de ledande principerna för hela förslaget. Och när uppskofvet yrkas med sådan kritik med afseende på de ledande principerna, så finna herrarna lätt, att afslagsyrkandet är icke ett uppskofsyrkande utan ett bestämdt förkastande af detta förslag och af de ledande grunderna för detta förslag. Sålunda anser jag, att hvar och en bör hafva klart för sig, att, om han röstar nej om en stund, han icke röstar för uppskof utan röstar för ett förkastande af förslaget i afseende å dess grundprinciper. Och hvad blir följden af ett sådant förkastande? Följden blir naturligtvis, att den stora skattefrågan föres in i eller ut i det alldeles obestämda, allra helst denna diskussion, som förts i går och i dag, icke ger något direktiv för ett skatteförslag, utan hvad som här har anförts har i hufvudsak varit af negativ natur. Man har sagt, hvad man icke vill vara med om, och när man burit fram något positivt nytt, så har det varit af den beskaffenhet, att äfven de, som icke äro sakkunniga på skattelagstiftningsfältet, dock ganska lätt kunnat förstå, att de uppslag, som nu gifvits, icke äro af natur, att de kunna

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögnehets-
skatt.*

(Forts.)

accepteras af Riksdagens båda kamrar. Frågan är då åter fallen hufvudsakligen i samma läge, som den legat i under alla de år, då man från de sakkunnigas håll yrkat på en omläggning af vårt skatteväsende. Och ingen kan tänka sig möjligheten af, att ett nytt förslag skulle kunna framkomma till nästa Riksdag. Detta är naturligtvis otänkbart. Och detta borde väl framför allt erkännas af dem, som hafva såsom villkor för antagande af ett nytt skatteförslag uppställt, att tillsammans med förslaget om statsskatten också skulle komma förslag om den kommunala skattens omläggning. Huru många år tro herrarna, att det skulle komma att räcka, innan de båda kamrarna skulle kunna ena sig om ett nytt skatteförslag?

Och så ber jag att till sist få fästa uppmärksamheten på ännu en sak. Här har under diskussionen af motståndarna till det föreliggande förslaget flera gånger upprepats deras öfvertygelse om, att denna kammare skall antaga det kungliga förslaget, eller åtminstone om, att i en gemensam votering det skall vinna Riksdagens sanktion. Visserligen har jag hört någon hviska om, att man skulle anse, att gemensam votering icke här vore tillämplig, men jag tager för afgjort, att om den tanken funnits hos någon, så är den alldeles enstaka. I så fall hade åtminstone den diskussion, som i går fördes här, varit besynnerlig, ty i det fallet skulle ju det af greve Douglas framförda önskemålet redan vara gällande lag. Sålunda tager jag för afgjort, att ingen betvivlar, att gemensam votering härom skall anställas och, som sagdt, att det anses som en gifven sak, att den skall gifva seger åt det kungliga förslaget. Hvad är det då för skäl, — jag talar nu till motståndarna af förslaget och till de tveksamma — att neka i den första voteringen sitt bifall?

Det synes mig för öfrigt icke önskvärdt för Första kammaren, att det ens skulle få skenet af, att den blifvit tvingad till ett medgifvande. Jag tror, att kammaren gjorde mycket förståndigare i att redan vid första voteringen godkänna förslaget. Och faller vid den nu snart stundande voteringen § 7 i förslaget, blir den omedelbara följden, att naturligtvis alla dessa stora lagförslag måste återremitteras till bevillningsutskottet, och först sedan det fattats beslut i Andra kammaren, kan ärendet i utskottet behandlas, och först sedan ärendet därifrån kommit hit, kan man här fatta nya beslut. Och sedan kommer det att åtgå någon tid, innan de öfriga frågorna kunna behandlas gemensamt af Riksdagen.

Jag hemställer till kammaren, att den måtte bifalla den föredragna paragrafen.

Herr Trygger: Jag uttalade i går min mening angående detta förslag, och nu får jag höra en tolkning af mitt yttrande af herr Billing, mot hvilken jag skall be att få protestera. Herr Billing brukar ofta göra sig till tolk af hvad här uttalats från den mot hans ståndpunkt motsatta sidan. Det är en mycket farlig uppgift.

Man får vara synnerligen försiktig, när man tolkar andras uttalanden. Det är icke alltid, såsom nu är fallet, att den, hvars ord tolkas, är själf närvarande och i tillfälle att justera tolkningens riktighet. Herr Billing gjorde gällande, att de, som begära uppskof, samtidigt uttala ett underkännande af de principer, hvarpå detta förslag är grundadt. Hvad mig beträffar, erkände jag tvärtom det berättigade i den principen, att skatten skall vara bestämd efter skatteförmågan, men jag anmärkte mot förslaget, att principen icke var konsekvent genomförd. Vidare åberopade jag till stöd för mitt yrkande om uppskof, att man först borde sätta sig in i och lugnt öfvertänka, hvartill detta förslag skulle leda i praktiken. När man är ämbetsman och har en viss lön, då kan man lätt räkna ut, huru detta skatteförslag verkar på en själf och på de intressen, som man såsom ämbetsman närmast har förmåga att bedöma. Men detta skatteförslag träffar andra mycket större intressen, där det är mycket svårt att öfverskåda verkningarna och öfverskåda, huruvida förslaget i praktiken kommer att verka rättvist eller icke. Och det är icke för mycket begärdt, att representanterna för dessa stora intressen få tid på sig att öfvertänka och se, huru ett förslag, sådant som detta, skulle verka. Jag vill fästa uppmärksamheten på, att i andra länder är man icke så hastig i vändningarna, när det gäller att antaga så betydande skatteförslag, som det här är fråga om.

Jag säger sålunda, att vi, som hafva yrkat uppskof, hafva icke underkänt principen, utan vi hafva velat se den fullständigt genomförd, och samtidigt hafva vi önskat att få tid på oss för att undersöka, huru den i tillämpningen skall komma att verka.

Emellertid, herr vice talmannen gjorde också gällande en politisk synpunkt, som skulle vara afgörande, då vi nu gå att fatta beslut i denna fråga. Han sade: det är ju alldeles klart, att Andra kammaren kommer att taga detta förslag, och det är tämligen säkert, att vid den gemensamma voteringen kommer Första kammaren att blifva i minoriteten, om den röstar mot förslaget; hvarför skola vi då icke nu genast taga förslaget? Göra vi det ej, kan det få sken af, att vi blifvit tvungna därtill. Jag för min del är icke så rysligt rädd för detta förmenta sken. Det är tvärtom en verklighet, som grundlagen förutsätter, att när kamrarna komma i olika beslut, skall det i dessa frågor vara gemensam votering. Och jag tycker, att det är bättre att, om vi icke med godt samvete kunna taga förslaget, rösta nej. Naturligtvis få vi ta den konsekvensen, som grundlagen förutsätter, att om Andra kammarens majoritet är så stark och så bestämd, att vi blifva öfverröstade i den gemensamma voteringen, blir förslaget lag, trots det att vi varit af annan mening.

Här har påpekats vid så många tillfällen, att vi böra handla så och så, eljest blir det sämre nästa gång. Och här ha åberopats åtskilliga fall, där man sagt, att Första kammaren genom att tidi-

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*
(Forts.)

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
møgenhets-
skatt.*

(Forts.)

gare hafva gjort ett medgifvande skulle hafva undgått att senare göra ett längre gående medgifvande. För mig ter saken sig så, att kammaren bör i hvarje fall rösta så, som kammaren anser vara riktigt och nyttigt för landet. Och jag tror, att om man gör så, kommer man också att vinna det bästa resultatet. Jag tror, att i de fall, som man åberopat, där kammaren stannat vid ett ofördelaktigt resultat, har det just berott på kammarens egen svaghet och kammarens oförmåga att hålla fast vid sin öfvertygelse. Jag kan sålunda icke finna, att vi i detta fall böra handla annorlunda, än att de, som anse, att landets intressen bäst tillgodoses genom ett uppskof, rösta nej, men naturligtvis att hvar och en, som anser, att landet har fördel af, att förslaget af oss antages, bör rösta ja. För min del vidhåller jag mitt yrkande på afslag.

Herr Cavalli: Jag begärde ordet, emedan vice talmannen ställde till oss den frågan, hvad tjänar det till, att kammaren nu säger nej, då förslaget i alla fall går igenom. Jo, för min del därför, att mitt samvete icke tillståndjer mig att säga ja, när min öfvertygelse kräfver, att jag säger nej.

Det är rätt svårt att bli förstådd, synes det. Jag började mitt förra anförande med att säga, jag tror nästan jag kommer ihåg orden: »jag beklagar, att i detta förslag till omläggning af den direkta beskattning, som föreligger, ingår en progressiv förmøgenhetsskatt», och jag tillade: »för undvikande af misstag stryker jag under ordet progressiv». Kan då någon verkligen vara i ovetenhet om att jag afsåg och att jag beklagade progressionen och icke, såsom det sades straxt därefter, att förmøgenhetsskatten icke var fristående. Därom sade jag, såvidt jag erinrar mig, icke ett ord.

Det sades vidare, att det i den kungliga propositionen använda sätt att anordna skatten var en förtjänst särskildt därutinnan att förmøgenhetsskatten var sammanförd eller sammankopplad med inkomstskatten, ty det vore lättare för en riksdagsmajoritet att i fråga om en fristående skatt säga: vi dubbla skatten. Härpå svarar jag: Det är en lek med ord. Nu står i 17 §, att afkastningen skall beräknas till en sextiondedel af förmøgenheten, men huru lätt är det icke att ändra till en femtiondedel, en tretiondedel, en tjugondedel, ja, man skulle kunna förkorta det så, att man får ett enda ord: hälften. Hvad är det då för tal, att det nu framlagda förslaget skulle erbjuda någon garanti?

Herr statsrådet Swartz: Gentemot den siste talaren ber jag att få säga, att jag icke förstår riktigt hans resonemang angående förmøgenhetsskatten. Han säger, att han icke gjort någon anmärkning mot, att den var kombinerad med inkomstskatten, men väl däremot att den var progressiv. För min del begriper jag icke,

huru det kan vara möjligt att kombinera en förmögenhetsskatt med en progressiv inkomstskatt utan att äfven göra förmögenhetsskatten progressiv. Han vill ha den proportionell, säger han, men att kombinera en proportionell förmögenhetsskatt med en progressiv inkomstskatt, är ett konststycke, som åtminstone öfvergår mitt förstånd. I och med detsamma, som man i detta sammanhang talar om, att man vill hafva en proportionell förmögenhetsskatt, så säger man — icke annat än jag kan förstå — att man vill ha en fristående förmögenhetsskatt.

Jag ber att i diskussionens sista timme eller sista minuter, skola vi hoppas, få säga, att jag i allo måste dela de synpunkter, som nyss framfördes af herr vice talmannen med afseende på betydelsen af ett beslut om afslag nu på det föreliggande förslaget. Jag kan icke i detta inlägga den betydelsen, att man i själfva verket endast önskat ett uppskof eller endast velat åstadkomma, så att säga, en återremiss till Kungl. Maj:t, med förhoppning att kanske redan till nästa års riksdag få igen ett förslag med återremissyrkandenas hufvuddrag. Jag vill visst icke bestrida, utan jag är fullkomligt öfvertygad, att de herrar, som framfört den uppfattningen, också tro, att det skall vara möjligt att på detta sätt gå till väga och att ett sådant resultat skall kunna nås. Men det är just för, att jag icke skall vara skyldig till att i min mån icke hafva upplyst herrarna, att efter min uppfattning det icke leder till något resultat, utan leder till ett rent och blankt afslag på den föreliggande frågan för årtal, som jag ansett mig böra fästa uppmärksamheten härpå. Skall man taga hänsyn till de framställningar och önskemål, som här från olika håll anförts såsom motiv för en återremiss, så vill jag säga, att det är för mig omöjligt att göra det. Jag kan icke tänka mig ett förslag framlagdt igen, där exempelvis fastighetsbeskattningen skall bibehållas i hufvudsak på det sätt, som den nu är ordnad. Det är ju en af hufvudpunkterna i förslaget att just få den verkliga inkomsten af en fastighet beskattad precis på samma sätt som all annan inkomst. Vill man icke vara med därom, utan vill hafva den beräknade inkomsten i större eller mindre mån kvar, så måtte det väl vara själfklart, att detta förslag i och med detsamma är så grundligt sönderbrutet, att man icke kan göra något af det. Åtminstone säger jag, att jag kan icke se, huru det skall vara möjligt. Om jag så tänker på önskemålet med afseende på förmögenhetsskatten, så vill jag säga, att ju mera jag trängt in i den här frågan om förmögenhetsskatten, desto klarare har det framstått för mig, att det sätt, hvarpå den här är ordnad, är så riktigt, att jag icke kan tänka mig denna anordnad i form af ett annat förslag från mig. Jag tror, att under sådana förhållanden måste man verkligen, om ett afslag skall ske, betrakta det som ett definitivt afslag, så att därigenom den här frågan, som varit föremål, såsom här så ofta framhållits under dessa dagar, för utredningar och försök till lösning under så många år, kommer återigen att råka i precis

*Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mögenhets-
skatt.*
(Forts.)

Författnings-
förslag om in-
komst- och för-
mogenhets-
skatt.
(Forts.)

samma stagnation, hvori den befunnit sig i så många år. Jag kan åtminstone icke se, huru jag skall kunna på ett praktiskt sätt taga vidare befattning med reformarbetet på detta område. Jag är öfvertygad att försumningen i detta afseende skulle blifva stor och vidtgående, och jag tror, att den skulle blifva det så mycket större, som man nu varit så pass nära att komma till ett resultat.

Jag kan icke annat än på det vördsammaste och varmaste upprepa min begäran, att kammaren ville genom ett bifall till det framlagda förslaget taga ett bestämdt och betydelsefullt steg på den reformernas bana, som i alla fall förr eller senare måste beträdas.

Rop på proposition hördes nu.

Herr Gezelius: Jag har begärt ordet icke för att göra något sakligt inlägg för frågans lösning, utan jag har begärt ordet i anledning af herr vice talmannens vädjan särskildt till de tveksamma, att de skulle söka undvika skenet af att förslaget, om det ginge igenom såsom ett Riksdagens beslut vid den gemensamma voteringen, kommit till stånd emot Första kammarens önskan. Jag har hört till de tveksamma, men jag är bestämd för att nu rösta för förslaget. Men jag gör det icke därför, att jag räknar med att Andra kammaren skall vid den gemensamma voteringen dirigera beslutet. Och jag anser mig böra säga det med den ståndpunkt jag har såsom anhängare af förslaget, ehuru väl den synpunkt, som herr vice talmannen haft, redan blifvit bemött af en motståndare till förslaget.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, hvarefter herr talmannen yttrade, att beträffande föreliggande paragraf yrkats, dels att densamma skulle godkännas, dels ock att paragrafen skulle afslås.

Härefter gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på paragrafens godkännande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition.

Den, som godkänner 7 § af bevillningsutskottets i betänkande nr 29 punkten 1 afgifna författningsförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.

Vinner Nej, afslås ifrågavarande paragraf.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 96;

Nej — 44.

Då tiden var långt framskriden, beslöt kammaren, på framställning af herr talmannen, att till morgondagens sammanträde uppskjuta den fortsatta behandlingen af föreliggande betänkande äfvensom handläggningen af återstående ärenden på föredragningslistan.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, nr 154, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:t:s i statsverkspropositionen under andra, tredje, fjärde, femte, sjätte, sjunde, åttonde och nionde hufvudtitlarna gjorda framställningar om provisorisk lönereglering för befattningshafvande i statsdepartement samt vissa centrala ämbetsverk.

Upplästes och godkändes tredje särskilda utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 156, i anledning af Kungl. Maj:t:s proposition med förslag till lag om sjukassor samt fyra i ämnet väckta motioner;

nr 157, i anledning af dels Kungl. Maj:t:s proposition angående anvisande af medel till sjukasseväsendets befrämjande, dels ock i ämnet väckta motioner; samt

nr 158, i anledning af dels Kungl. Maj:t:s proposition angående anordnande af en tillsynsmyndighet öfver sjukasseväsendet i riket och anvisande af medel till bestridande af kostnaderna för densamma, dels ock i ämnet väckta motioner.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag

dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 146, rörande utredning i fråga om kostnadsfri utdelning af Post- och Inrikestidningar till rikets samtliga kommuner; och

nr 159, angående åtgärder mot användande af denaturerad brännvin såsom berusningsmedel;

dels ock till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 29, angående lagar, innefattande ändring dels i gällande stadganden om nattvardsgång, dels i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen, dels ock i 2 kap. 13 § samma lag;

nr 30, angående lag om ändrad lydelse af 18 § 34 punkten i lagen om val till Riksdagen;

nr 31, angående förslag till lag angående ändrad lydelse af §§ 33 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet m. m.;

nr 32, angående förslag till lag om ändrad lydelse af § 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 samt § 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863;

nr 33, rörande förordning angående uppgifter om befolkningens yrken för folkräkningen den 31 december 1910;

nr 34, angående förslag till ändrad lydelse af 15 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin;

nr 35, rörande ändrad lydelse af 2, 12, 13 och 21 §§ i förordningen angående tillverkning af brännvin den 11 oktober 1907;

nr 36, angående ävägbringande af lagändring i syfte att förekomma uppenbar sköfling af ungskog;

nr 37, rörande förslag till förordning angående skogsvårdsafgifter;

nr 38, rörande ändrad lydelse af 14 och 29 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af vin och öl;

nr 39, angående lag, innefattande vissa bestämmelser om styrkande af hinderlöshet till äktenskap; samt

nr 40, rörande lag angående upphäfvande af lagen den 1 juli 1898 om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap.

Upplästes ett inlämnadt läkarintyg af följande lydelse:

Att bruksägaren herr *Rob. Almström* för sin hälsas vårdande är i behof af vistelse vid utländsk kuranstalt under den närmaste tiden och på grund häraf är förhindrad att vidare deltaga i nu pågående riksdagsarbeten intygas härmed.

Stockholm den 30 maj 1910.

R. Eidem.
Leg. läkare.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades

herrar *Asker* och *Petersson, Lorentz*, från och med den 3 i denna månad till riksdagens slut;

grefve *Taube* från och med den 5 i denna månad till riksdagens slut.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att på föredragningslistan till morgondagens sammanträde skulle sättas sist bevillningsutskottets betänkande nr 30 och näst framför detta betänkande sammansatta banko- och jordbruksutskottets utlåtande, nr 1.

Kammaren åtskildes kl. 5,20 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
